

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

.....
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน)

ปริญญา

.....
จิตวิทยาชุมชน

.....
จิตวิทยา

.....
สาขา

.....
ภาควิชา

เรื่อง การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิต
ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

Family Function, Moral Quotient and Good Citizenship of Senior Students at
Kasetsart University, Bangkhen Campus

นามผู้วิจัย นางสาวกัลย์ธีรา สุขก่า

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วัลย์ สุรินยา, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม .....

(รองศาสตราจารย์สุปาณี สนธิรัตน์, Ed.D.)

หัวหน้าภาควิชา .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วัลย์ สุรินยา, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..... **เดือน**..... **พ.ศ.**.....

สิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี
ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

Family Function, Moral Quotient and Good Citizenship Of Senior Students
at Kasetsart University, Bangkhen Campus

โดย

นางสาวกัลย์ธีรา สุขคำ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน)

พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กัลย์ธีรา สุขก่า 2554: การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ปรินญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน) สาขาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วัลย์ สุรินยา, Ph.D. 156 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน 2) เปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตบางเขน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวกับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน 4) ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน 5) ความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวกับความฉลาดทางจริยธรรม ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำนวน 366 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test การทดสอบรายคู่โดยวิธี LSD และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติต่ำสุดที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า 1) การทำหน้าที่ของครอบครัวของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนอยู่ในระดับปานกลาง ความฉลาดทางจริยธรรมอยู่ในระดับสูง และความเป็นพลเมืองดีอยู่ในระดับสูง 2) นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่มีเพศต่างกัน และเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ 0.05 3) การทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นพลเมืองดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 4) ความฉลาดทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นพลเมืองดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 5) การทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Kaltera Sookkum 2011: Family Function, Moral Quotient and Good Citizenship of Senior Students at Kasetsart University, Bangkok Campus. Master of Science (Community Psychology), Major Field: Community Psychology, Department of Psychology. Thesis Advisor: Assistant Professor Tippavan Surinya, Ph.D. 156 pages.

The objectives of this study were 1) to study family function, moral quotient and good citizenship of Senior students at Kasetsart University, Bangkok Campus. 2) to compare good citizenship of Senior students at Kasetsart University, Bangkok Campus according to their personal factors. 3) to study the relationship between family function and good citizenship of Senior students at Kasetsart University, Bangkok Campus. 4) to study the relationship between moral quotient and good citizenship of Senior students at Kasetsart University, Bangkok Campus. 5) to study the relationship between family function and moral quotient of Senior students at Kasetsart University, Bangkok Campus.

The sample were 366 of Senior students at Kasetsart University, Bangkok Campus selected by stratified random sampling. The instrument was the questionnaire. Data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test multiple comparison by LSD and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The level of statistical significance was set at lower 0.05.

The result of the study revealed as follows: 1) Family function of Senior students at Kasetsart University, Bangkok Campus was at moderate level. Moral quotient was at high level and good citizenship was also at high level. The Senior students at Kasetsart University, Bangkok Campus with differences in sex and grade point average had differences in good citizenship at 0.001 and 0.05 level of statistical significance. 3) Family function had positively correlated to good citizenship at 0.001 level of statistical significance. 4) Moral quotient had positively correlated to good citizenship at 0.001 level of statistical significance. 5) Family function had positively correlated to moral quotient at 0.001 level of

---

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของคณาจารย์หลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์วัลย์ สุรินยา ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุภาณี สนธิรัตน์ กรรมการร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และให้กำลังใจเสมอมา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์บัวทอง สว่างโสภากุล พันตรีหญิง ดร.พนมพร พุ่มจันทร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง ดร.งามลมัย ผิวเหลือง ที่ให้ความกรุณาในการตรวจสอบเครื่องมือและให้คำแนะนำต่าง ๆ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณบดีทุกคณะ และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ผู้ที่มีพระคุณอย่างสูงยิ่งของผู้วิจัย ญาติพี่น้อง รวมถึงคนใกล้ชิดทุกคน ที่เป็นแรงบันดาลใจและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยได้มีพลังในการต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้ผ่านพ้นไปได้ และขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ จิตวิทยาชุมชน ภาคปกติ รุ่นที่ 8 ทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำ รวมถึงกำลังใจที่มีให้เสมอมาจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

กัลย์ธีรา สุขกำ

พฤษภาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย	5
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัวและการทำหน้าที่ครอบครัว	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรม	26
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี	33
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
กรอบแนวคิดในการวิจัย	46
สมมติฐานในการวิจัย	47
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	63
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	65
ผลการวิจัย	65
ข้อวิจารณ์	105
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	120
สรุปผลการวิจัย	120
ข้อเสนอแนะ	126
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	130
ภาคผนวก	134
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ	135
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	137
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	141
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	156

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ และกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศึกษาศาสตร์	51
2	จำนวนและร้อยละของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล	66
3	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ □ □ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายด้านและรายข้อ	70
4	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ การทำหน้าที่ของครอบครัวของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายด้าน	77
5	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายด้านและรายข้อ	78
6	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความฉลาด ทางจริยธรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายด้าน	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
7	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายด้านและรายชื่อ	83
8	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายด้าน	90
9	การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามเพศ โดย t-test	91
10	จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามลำดับการเกิด	91
11	การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามลำดับการเกิด โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน	92
12	จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน	93
14	จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามเกรดเฉลี่ย	93
15	การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามเกรดเฉลี่ย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน	94
16	การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามเกรดเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)	94
17	การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามสถานภาพการสมรสของบิดามารดา โดย t-test	95
18	จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามการศึกษาของบิดา	95

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามการศึกษาของบิดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน	96
20	จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามการศึกษาของมารดา	96
21	การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามการศึกษาของมารดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน	97
22	จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามอาชีพของบิดา	97
23	การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามอาชีพของบิดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน	98
24	จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามอาชีพของมารดา	98

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
25	การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามอาชีพของมารดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน	99
26	จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามรายได้ของครอบครัว	99
27	การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามรายได้ของครอบครัว โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน	100
28	ความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวกับ ความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกเป็นรายด้าน	100
29	ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับ ความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกเป็นรายด้าน	102
30	ความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวกับ ความฉลาดทางจริยธรรม ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกเป็นรายด้าน	104
31	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	124

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
1	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามการทำหน้าที่ ของครอบครัวทั้งหมด	142
2	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามการทำหน้าที่ ของครอบครัว ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	143
3	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามการทำหน้าที่ ของครอบครัว ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	144
4	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามการทำหน้าที่ ของครอบครัว ด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว	144
5	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามการทำหน้าที่ ของครอบครัว ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	145
6	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามการทำหน้าที่ ของครอบครัว ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	145
7	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามการทำหน้าที่ ของครอบครัว ด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	146
8	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถาม ความฉลาดทางจริยธรรมทั้งหมด	146

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
9	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถาม ความฉลาดทางจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม	147
10	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถาม ความฉลาดทางจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ	148
11	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถาม ถามความฉลาดทางจริยธรรม ด้านความเมตตากรุณา	148
12	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถาม ความฉลาดทางจริยธรรม ด้านการให้อภัย	149
13	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดีทั้งฉบับ	149
14	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี ด้านความมีระเบียบวินัย	151
15	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	152
16	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี ด้านความขยันหมั่นเพียรและอดทน	152
17	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี ด้านความประหยัด	153

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
18	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล	153
19	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี ด้านความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ	154
20	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามัคคีและมีใจกว้าง	154
21	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี ด้านความรักชาติ	155

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

46

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

แนวคิดพื้นฐานของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ยังคงยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” โดยมีประเด็นหลักข้อหนึ่งคือ การเสริมสร้างคุณภาพคน ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความอดทน มีความเพียร มีวินัย มีสติ ตั้งอยู่ความไม่ประมาท มีการพัฒนาปัญญาและความรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการเพิ่มคุณภาพและศักยภาพคน โดยการพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10, 2550) ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้นเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของคนในสังคม ทั้งยังเป็นคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองดีด้วย

บุคคลทุกคนในสังคมไทยในฐานะประชาชนชาวไทย ทุกคนมีหน้าที่ในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และกฎหมายในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ความเป็นพลเมืองดีถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยยกระดับสังคมให้ก้าวไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนทั้งทางด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และการการเมือง การปกครอง ในปัจจุบันทุกภาคส่วนหันมาให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองดีเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะวงการทางการศึกษา เพื่อบ่มบ่มในการ ปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึก และเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติในอนาคต เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในสังคม และสร้างรากฐานให้สังคมไทยมีความแข็งแรงยิ่งขึ้น

แต่เนื่องจากสภาพของสังคมในปัจจุบันมีการขยายตัวของประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้การดำรงชีวิตอยู่ของประชากรต้องมีการแข่งขัน จึงดีจึงเด่น เพื่อความอยู่รอดของตน ส่งผลให้ละเลยหรือขาดคุณธรรมของความเป็นพลเมืองดีที่นับวันจะทวีมากยิ่งขึ้นในสังคม เป็นบ่อเกิดแห่งความเสื่อมในสังคม สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นนี้จำเป็นต้องเร่งรีบแก้ไขและปลูกฝังในคนในสังคมมีความเป็นพลเมืองดีเพื่อเป็นประโยชน์ให้สังคมและประเทศชาติพัฒนาไปได้โดยเร็ว (ปัญญานันทะ ภิกขุ, 2507) ได้ให้ข้อคิดในเรื่องนี้ว่า ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าหรือตกต่ำก็อยู่ที่การกระทำของคน

ในชาติ เพราะประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าได้ก็ต่อเมื่อคนในชาติเป็นคนดี มีศีลธรรม มีจริยธรรม แต่หากคนในชาติขาดคุณลักษณะดังกล่าวแล้วชาติก็จะหยุดอยู่กับที่ ไม่อาจก้าวหน้าไปได้

ครอบครัวเป็นหน่วยแรกที่สำคัญยิ่งในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นพลเมืองดี ให้กับบุคคล ทำหน้าที่พัฒนาสมาชิกในครอบครัวให้มีความพร้อมสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาเพื่อเป็นกำลังพัฒนาและพลเมืองดีของชาติ การทำหน้าที่ของครอบครัวในการปลูกฝัง ความเป็นพลเมืองดีจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญในการศึกษา ซึ่งน่าจะมีความสัมพันธ์ กับความเป็นพลเมืองดีของบุคคลในสังคม และการทำหน้าที่ของครอบครัวอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ สร้างเสริมและพัฒนาคนให้เป็นคนที่ดีสมบูรณ์ได้ ครอบครัวจึงต้องพยายามทำหน้าที่อย่างเหมาะสม ในทุกๆด้าน เช่น ในด้านการแก้ปัญหา การสื่อสาร ด้านบทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ และการควบคุมพฤติกรรม เพื่อสร้างสมาชิกในครอบครัวให้มีความเป็นพลเมืองดีและเป็นทรัพยากรที่สมบูรณ์พร้อมของชาติในอนาคต

นอกจากการทำหน้าที่ของครอบครัวที่น่าจะส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีแล้วนั้น ความสัมพันธ์อีกประการหนึ่งในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของบุคคลก็คือ ความฉลาดทาง จริยธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้สังคมมีความสุข เป็นระดับจริยธรรมศีลธรรมบุคคล ซึ่งสามารถ ควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ มีความกตัญญู เป็นคนดี มีระเบียบวินัย มีสำนึกผิดชอบ ชั่วดี และเคารพนับถือผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคมและมนุษยชาติ การที่บุคคลหนึ่ง จะมีความฉลาดทางจริยธรรมมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับ การปลูกฝังขัดเกลามาตั้งแต่เด็กและพัฒนา ตั้งสมมาจนถึงปัจจุบัน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาการทำหน้าที่ของ ครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกศึกษากับนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ซึ่งถือเป็นเยาวชนและเป็นทรัพยากรที่สำคัญของ ชาติในอนาคต อีกทั้งกำลังจะสำเร็จการศึกษา และเป็นพลังขับเคลื่อนในสังคมและการพัฒนา ประเทศชาติ เพื่อศึกษาระดับความเป็นพลเมืองดี ระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว ระดับความ ฉลาดทางจริยธรรม ที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางต่อ บิดามารดา ผู้ปกครอง สถาบันการศึกษาต่างๆในการที่จะพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพให้เด็กและ

เยาวชนให้มีความเป็นพลเมืองดี มีความฉลาดทางจริยธรรมในการใช้ชีวิตในสังคม และสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตบางเขน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวกับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวกับความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้คือ นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ภาคปกติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4,246 คน (สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2553) เก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2553 – กุมภาพันธ์ 2554
2. ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ตัวแปรอิสระ และ กลุ่มที่ 2 ตัวแปรตาม

กลุ่มที่ 1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่
  - 1.1 เพศ
  - 1.2 ลำดับการเกิด
  - 1.3 กลุ่มสาขาวิชา
  - 1.4 เกรดเฉลี่ย
  - 1.5 สถานภาพการสมรสของบิดามารดา
  - 1.6 การศึกษาของบิดา
  - 1.7 การศึกษาของมารดา
  - 1.8 อาชีพของบิดา
  - 1.9 อาชีพของมารดา
  - 1.10 รายได้ของครอบครัว
2. การทำหน้าที่ของครอบครัวตามแนวคิดของ McMaster Model ,1978 ได้แก่
  - 2.1 การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว
  - 2.2 การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว
  - 2.3 บทบาทของสมาชิกในครอบครัว
  - 2.4 การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
  - 2.5 ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
  - 2.6 การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว
3. ความฉลาดทางจริยธรรมตามแนวคิดของ Lennick and Kiel ,2005 ได้แก่
  - 3.1 ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม
  - 3.2 ด้านความรับผิดชอบ
  - 3.3 ด้านความเมตตากรุณา
  - 3.4 ด้านการให้อภัย

กลุ่มที่ 2 ตัวแปรตาม ได้แก่

ความเป็นพลเมืองดีตามแนวคิดของ กรมการศาสนา, 2552; กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2546; รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550

1. ความมีระเบียบวินัย
2. ความซื่อสัตย์สุจริต
3. ความขยันหมั่นเพียรและอดทน
4. ความประหยัด
5. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล
6. ความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
7. ความสามัคคีและมีใจกว้าง
8. ความรักชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม และความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
3. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
4. เป็นประโยชน์ต่อบิดามารดา ผู้ปกครอง สถาบันการศึกษาต่างๆ ในการที่จะพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพให้นิสิตให้มีความเป็นพลเมืองดี และมีความฉลาดทางจริยธรรมในการใช้ชีวิตในสังคม และสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม
5. เพื่อนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

นิยามศัพท์

นิสิต หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ภาคปกติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ทั้งชายและหญิง ประจำปีการศึกษา 2553

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย เพศ ลำดับการเกิด กลุ่มสาขาวิชา เกรดเฉลี่ย สถานภาพการสมรสของบิดามารดา การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว

เพศ หมายถึง ลักษณะเพศของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่แบ่งเป็น เพศชาย หรือ เพศหญิง

ลำดับการเกิด หมายถึง ลำดับการเกิดของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มี 4 ลำดับคือ ลูกคนเดียว คนโต คนกลาง(ลูกที่อยู่ระหว่างคนโตและคนสุดท้อง) และ คนสุดท้อง

กลุ่มสาขาวิชา หมายถึง กลุ่มสาขาวิชาที่นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนกำลังศึกษาอยู่ แบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้ กลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย คณะวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประกอบด้วย คณะเกษตร คณะประมง คณะวนศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสัตวแพทย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะอุตสาหกรรม เกษตร และคณะเทคนิคการสัตวแพทย์ และกลุ่มวิชาทางสังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์และศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วย คณะบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์

เกรดเฉลี่ย หมายถึง เกรดเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรที่นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ศึกษาอยู่นับถึงเทอมล่าสุด

สถานภาพการสมรสของบิดามารดา หมายถึง สถานภาพการครองคู่ของบิดามารดาของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน แบ่งเป็น อยู่ร่วมกัน แยกกันอยู่/หย่าร้าง/ เสียชีวิต

การศึกษาของบิดา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของบิดาของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ได้แก่ ไม่ได้เรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก และอื่น ๆ

การศึกษาของมารดา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของมารดาของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ได้แก่ ไม่ได้เรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก และอื่น ๆ

อาชีพของบิดา หมายถึง อาชีพหลักที่บิดาของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ทำเป็นประจำและเป็นอาชีพที่ทำรายได้หลักให้กับ ครอบครัว ได้แก่ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย รับจ้าง เกษตรกร และอื่นๆ

อาชีพของมารดา หมายถึง อาชีพหลักที่มารดาของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ทำเป็นประจำและเป็นอาชีพที่ทำรายได้หลักให้กับ ครอบครัว ได้แก่ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย รับจ้าง เกษตรกร และอื่นๆ

รายได้ของครอบครัว หมายถึง จำนวนเงินรายรับที่ได้ประจำของบิดามารดา รวมกันของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เฉลี่ยทั้งครอบครัวต่อ เดือน

การทำหน้าที่ของครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีต่อสมาชิกในครอบครัว ที่กระทำต่อกันเพื่อประโยชน์การดำรงอยู่ของ ครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสื่อสาร ของสมาชิกในครอบครัว บทบาทของสมาชิกในครอบครัว การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิก ในครอบครัว ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และการควบคุมพฤติกรรมของ สมาชิกในครอบครัว

การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของนิสิตชั้นปีที่ 4

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ต่อความสามารถของสมาชิกในครอบครัวในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครอบครัวได้อย่างเหมาะสม ทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้ดีและปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การแยกแยะประเด็นให้ชัดเจน สื่อสารให้เข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น วางแผนการแก้ปัญหา ตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม ดำเนินการแก้ปัญหาตามวิธีที่เลือก ติดตามการแก้ปัญหานั้นเป็นไปอย่างครบถ้วน และประเมินความสำเร็จในการแก้ปัญหา

การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของนิสิตชั้นปีที่ 4

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ต่อความสามารถของสมาชิกในครอบครัว ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ทั้งสื่อสารด้วยคำพูดหรือกริยาท่าทางที่มีความชัดเจนของเนื้อหา และข่าวสารนั้นถูกส่งไปยังบุคคลเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง

การแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของนิสิตชั้นปีที่ 4

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ต่อการแสดงพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ที่กำหนดขึ้นสำหรับการดำเนินภารกิจต่างๆ ภายในครอบครัว ที่มีความชัดเจนและความยุติธรรมในการมอบหมายภารกิจให้สมาชิกตามความเหมาะสม ความพึงพอใจและความรับผิดชอบของสมาชิกในการปฏิบัติภารกิจ รวมทั้งวิธีการดูแลให้สมาชิกรับผิดชอบในภารกิจของตน

การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ต่อการแสดงออกทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปกติและอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ถูกคุกคาม โดยสามารถแสดงอารมณ์ออกมาได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ต่อการแสดงออกของสมาชิกในครอบครัว ที่เกี่ยวข้องหรือให้ความสนใจ หรือให้ความสำคัญในกิจกรรม หรือความห่วงใยในเรื่องต่าง ๆ ของสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว

การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ต่อการแสดงออกถึงวิธีการที่ครอบครัว แสดงออกเพื่อคงไว้ซึ่งมาตรฐานสำหรับความเป็นพลเมืองดี เพื่อให้ นิสิตประพฤติตนอยู่ใน ขอบเขตอันเหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น

ความฉลาดทางจริยธรรม หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ในการเรียนรู้และตัดสินใจต่อสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่งตามมาตรฐานความดี ความไม่ดี ข้อควรประพฤติปฏิบัติ และกฎเกณฑ์ต่างๆ ของ สังคม เพื่อแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิดออกจากกัน โดยมีองค์ประกอบแบ่งออกเป็น 4 ด้าน เพื่อ ประเมินระดับของความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิตได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม ด้าน ความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณา และด้านการให้อภัย

ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มุ่งมั่นปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักการ ค่านิยม และความเชื่อทางจริยธรรมของสังคม พุคจริงทำจริง มีกรอบจริยธรรมของตนเองชัดเจน ทำให้ผู้อื่น รับรู้หลักการของตน และรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับหลักการ นั้น พุคแต่ความจริง ยืนยันในสิ่งที่ถูกต้อง และรักษาสัญญา

ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่ยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นทุกกรณี และเต็มใจ รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำและการเลือกของตนเอง ทั้งผลที่เกิดโดยตั้งใจและไม่ได้ ตั้งใจ ไม่ชอบแก้ตัว และคิดว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นความรับผิดชอบของตนเองด้วย

ด้านความเมตตากรุณา หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่ดูแลผู้อื่นอย่างกระตือรือร้น รวมทั้งช่วยเหลือ สนับสนุนการตัดสินใจ และเอาใจใส่ต่อเป้าหมายของผู้อื่นอย่างจริงจัง

ด้านการให้อภัย หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ในการปล่อยวางและไม่ถือสาความผิดพลาดที่เกิด จากตนเองและความผิดพลาดที่เกิดจากผู้อื่น

ความเป็นพลเมืองดี หมายถึง การปฏิบัติตนของนิสิตชั้นปีที่ 4

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน อย่างพึงประสงค์ในเรื่องเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียรและอดทน ความประหยัด ความกตริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล ความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ความสามัคคี และมีใจกว้าง และความรักชาติ

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การที่นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยไม่บิดพลิ้ว ไม่มั่งง่าย มีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลา

ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติที่ซื่อตรงทั้งทางกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

ความขยันหมั่นเพียรและอดทน หมายถึง ความพยายามบากบั่นในการทำกิจกรรมใด ๆ ให้สำเร็จอย่างดีโดยไม่ย่อท้อ อดทน พยายามทำอย่างสม่ำเสมอและไม่กั๊กก้างของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

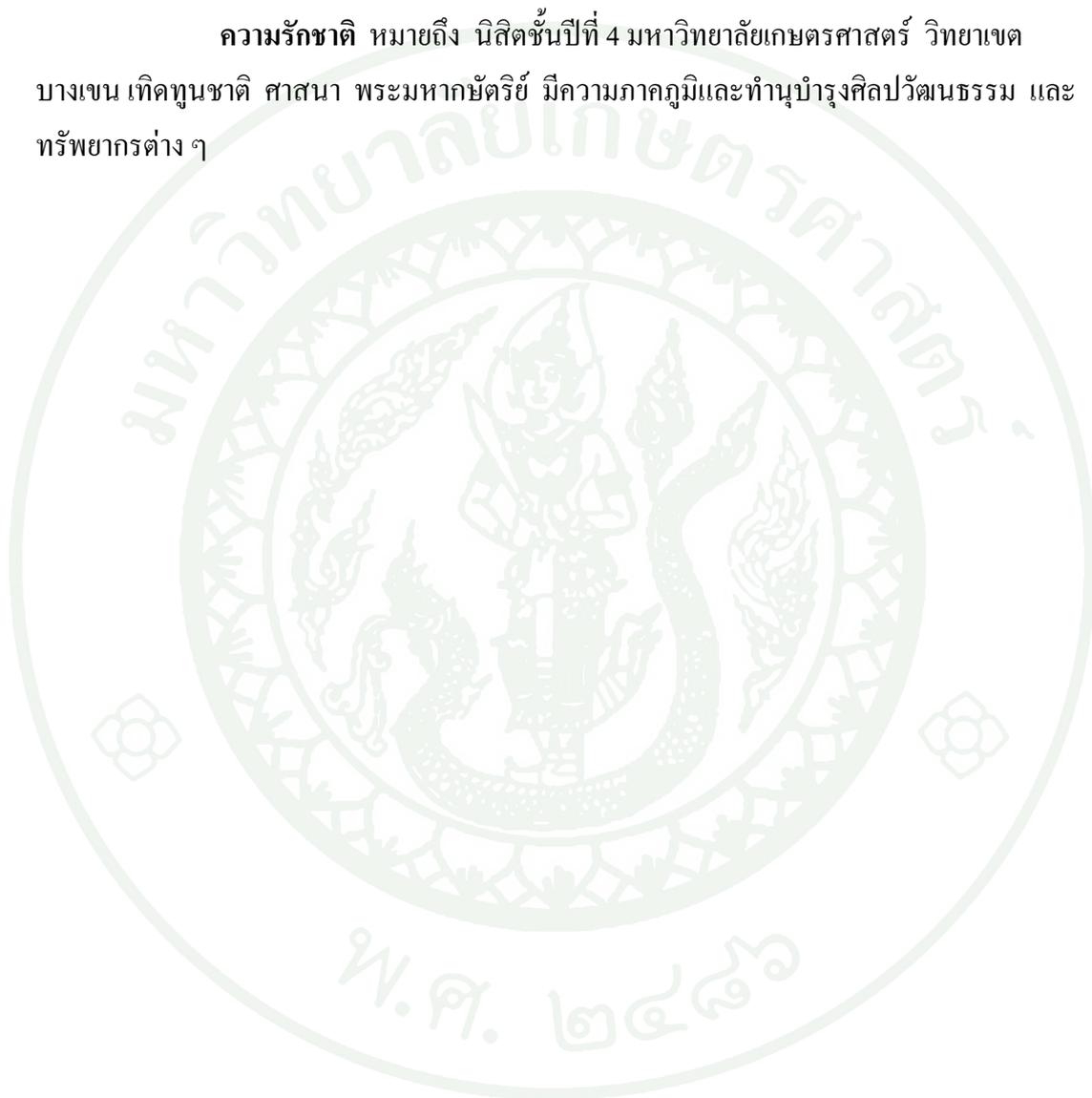
ความประหยัด หมายถึง นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน รู้จักใช้จ่ายอย่างระมัดระวังไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักเก็บออมเงินของเครื่องใช้

ความกตริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล หมายถึง นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีความคิดแรกเริ่มใหม่ ๆ ไม่ซ้ำใคร มีเหตุผลในการแก้ปัญหาโดยไม่มั่งง่าย

ความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ หมายถึง นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน รู้จักฐานะหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตน เช่น หน้าที่ของนักศึกษา หน้าที่ของพลเมือง เป็นต้น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ป้องกันรักษาสาธารณสมบัติ ร่วมมือกับทางราชการเพื่อแก้ไขสิ่งผิด และรักษาความยุติธรรมในสังคม

ความสามัคคีและมีใจกว้าง หมายถึง นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตบางเขน มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ยอมรับความคิดเห็น ยอมรับคำ
วิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น รู้แพ้รู้ชนะ มีใจเอื้ออารีและประนีประนอม

ความรักชาติ หมายถึง นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต
บางเขน เทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความภาคภูมิใจและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และ
ทรัพยากรต่าง ๆ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัวและการทำหน้าที่ของครอบครัว
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรม
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัวและการทำหน้าที่ของครอบครัว

ความหมายของครอบครัว

รูกา ฎไพบูลย์ (2537) กล่าวว่าครอบครัว หมายถึง การอยู่ร่วมกันของกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิกซึ่งมีความสัมพันธ์กัน ผูกพันกัน เช่น ความสัมพันธ์ทางสายเลือด หรือการรับเป็นบุตรบุญธรรม สมาชิกที่มีความสัมพันธ์กันจะมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกัน เช่น เป็นบิดา เป็นมารดา เป็นสามี ภรรยา หรือเป็นบุตร ฯลฯ ซึ่งสมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยได้ให้ความหมายของครอบครัวในเชิงสหวิทยาการดังนี้

ด้านชีววิทยา: ครอบครัว หมายถึง กลุ่มที่มีความผูกพันทางสายโลหิต

ด้านเศรษฐศาสตร์: ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ใช้จ่ายเงินจากงบประมาณเดียวกัน แม้จะอาศัยอยู่ต่างสถานที่กัน

ด้านสังคมศาสตร์: ครอบครัว หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมเคหะสถานหรือบ้านเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์สนใจต่อทุกข์สุขซึ่งกันและกัน มีความผูกพันกัน มีความรักความปรารถนาดีต่อกันโดยมีจำเป็นต้องสืบสายโลหิตเดียวกัน

ทางกฎหมาย หรือ นิติศาสตร์: ครอบครัวหมายถึง ครอบครัวที่ชายหญิงจดทะเบียนสมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งครอบคลุมถึงบุตรและบุตรบุญธรรม กฎหมายยังได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบิดา มารดา สามี ภรรยา และบุตรที่มีต่อกัน และกำหนดสิทธิในการรับมรดกทางกฎหมาย

ด้านจิตวิทยา กล่าวว่า ครอบครัวหมายถึง กลุ่มคนที่ประกอบกันขึ้นเป็นสมาชิกครอบครัวนั้นต่างมีลักษณะเป็นกลุ่มปฐมภูมิ (Primary Group) คือ เป็นกลุ่มที่มีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกแต่ละคน

สุพัตรา สุภาพ (2534) ได้ให้ความหมายของครอบครัวไว้ว่า ครอบครัวหมายถึง กลุ่มบุคคลที่มารวมตัวกันโดยการสมรส โดยทางสายโลหิตหรือโดยการรับเลี้ยงดู (คือเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้) ปกติแล้วหมายรวมถึงครอบครัวที่ประกอบด้วยสามี ภรรยา โดยไม่มีบุตรของตนเอง) มีการก่อตั้งขึ้นเป็นครอบครัว มีปฏิริยาตอบโต้ซึ่งกันและกันในฐานะที่เป็นสามีและภรรยา เป็นพ่อแม่ เป็นลูกชายลูกสาว เป็นพี่เป็นน้อง โดยการรักษาวินัยธรรมเดิมและอาจจะมีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่เพิ่มเติมก็ได้

สรุปได้ว่า ครอบครัวหมายถึง กลุ่มบุคคลที่อาศัยอยู่ร่วมกัน มีความผูกพัน ปรารถนาดีต่อกัน ทั้งที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด หรือการเป็นบุตรบุญธรรม

หน้าที่ของครอบครัว

สุพัตรา สุภาพ (2536) ได้รวบรวมหน้าที่ของครอบครัวไว้ดังนี้คือ

1. สร้างสมาชิกใหม่ (Reproduction)
2. บำบัดความต้องการทางเพศ (Sexual Gratification)

3. เลี้ยงดูผู้เยาว์ให้เติบโตขึ้นในสังคม (Maintenance of Immature Children or Raising the Young)

4. ให้การขัดเกลาทางสังคม หรือการอบรมเลี้ยงดู (Socialization)

5. กำหนดสถานภาพทางสังคม (Social Placement)

6. ให้ความรักความอบอุ่น (Affection)

Friedman (2003) ได้กล่าวถึงการทำหน้าที่ของครอบครัวไว้ 5 ด้านดังนี้

1. หน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกทางชีวภาพ โดยจัดหาสิ่งที่เป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ

2. หน้าที่ในการตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ โดยให้ความรัก ความเอาใจใส่แก่สมาชิกในครอบครัว ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีบุคลิกภาพที่มั่นคง เนื่องจากการได้รับความรัก ความอบอุ่น ได้รับการตอบสนองความต้องการด้านจิตใจและอารมณ์อย่างเหมาะสม

3. หน้าที่ในการเลี้ยงดูอบรมสมาชิกให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม เป็นพลเมืองดีของชาติในอนาคต ต้องมีการอบรมสั่งสอนให้คำแนะนำ ดูแลความประพฤติของสมาชิก รวมทั้งให้โอกาสในการศึกษาเรียนรู้และฝึกทักษะ เพื่อให้สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปใช้ในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต

4. หน้าที่ในการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคม ต้องมีการจัดหารายได้ด้านเศรษฐกิจ และเตรียมสมาชิกที่มีวัยอันสมควรเข้าสังคม ผู้นำครอบครัวต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการประกอบอาชีพสุจริตและออกทรัพย์เพื่อให้ครอบครัวมีสถานภาพที่มั่นคง มีเงินไว้สำรองใช้เมื่อคราวจำเป็น

5. หน้าที่ในการสืบเชื้อสาย หรือการผลิตสมาชิกใหม่เป็นผู้สืบสกุลอย่างต่อเนื่อง โดยการแต่งงานมีบุตรหรือรับบุตรบุญธรรม

จะเห็นได้ว่าแนวคิดการทำหน้าที่ของครอบครัวนั้นบ่งบอกถึงกิจกรรมที่สมาชิกพึงมีต่อกัน เพื่อให้ครอบครัวสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับความอบอุ่นอย่างเพียงพอ เพื่อที่จะได้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในอนาคต

การทำหน้าที่ของครอบครัวตามแนวคิดของ McMaster Model

แนวคิดของ McMaster เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว (McMaster Model of Family Functioning หรือ MMFF) เป็นผลมาจากการศึกษาครอบครัวเป็นเวลานานกว่า 25 ปี โดยเริ่มการศึกษาที่มหาวิทยาลัย McGill ประเทศแคนาดาในช่วงปี 1950 แนวคิดแบบแมคมาสเตอร์นี้ได้พัฒนาขึ้นมาโดย Epstein, Bishop, & Baldwin แห่งมหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ ประเทศแคนาดาและมหาวิทยาลัย Brown ประเทศสหรัฐอเมริกา

มีแนวคิดหลายรูปแบบที่อธิบายถึงการทำหน้าที่ของครอบครัว แต่จะขอกกล่าวถึงเฉพาะแนวคิดแบบแมคมาสเตอร์ McMaster Model (1978 cited in Serin and Flora, 2005: 3-89) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ผู้วิจัยได้เลือกมาศึกษาในครั้งนี้

แนวคิดแบบ McMaster พิจารณาทำงานของครอบครัวโดยใช้ทฤษฎีหลายอย่างมาอธิบาย เช่น ทฤษฎีการสื่อสาร การเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์ ฯลฯ โดยทั้งหมดนี้จะอยู่ภายใต้กรอบใหญ่ของทฤษฎีระบบ (System Theory) ซึ่งมองว่าสิ่งต่างๆในโลกนี้อยู่เป็นระบบ แต่แต่ละระบบประกอบด้วยระบบย่อย และตัวระบบเองก็มีระบบใหญ่ คอยควบคุมอยู่อีกทีหนึ่ง เช่น ครอบครัวเป็นระบบที่ประกอบด้วยระบบย่อยหลายๆอย่าง เช่น พ่อ แม่ ลูกๆ สามัญภรรยา ส่วนระบบใหญ่ก็ได้แก่ ชุมชน สังคม และประเทศชาติตามลำดับ ในทฤษฎีระบบ แต่ละระบบมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อกัน และกัน การมองปัญหาต่างๆไม่ได้เพิ่งเล็งว่าอะไรเป็นสาเหตุหรืออะไรเป็นผล เช่น เหตุการณ์ A ทำให้เกิดเหตุการณ์ B ซึ่งเป็นการมองแบบเส้นตรง (Linear Causality) แต่ปัญหาจะถูกมองเป็นวงจรการที่ปัญหาคำเนินอยู่เรื่อยๆเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของแต่ละระบบย่อย เช่น A มีผลต่อ B และในขณะเดียวกัน B ก็มีผลกระทบก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับ A อีก

ดังนั้นการมองปัญหาความขัดแย้งต่างๆที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลตามแนวคิดของทฤษฎีระบบ จะมองว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมิได้เกิดเนื่องจากตัวบุคคลเพียงลำพัง แต่เกิดมาในสิ่งแวดล้อม (Context) ของบุคคลนั้น คำว่า Context นี้หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่แวดล้อมตัวบุคคล ไม่ว่าจะ

เป็นครอบครัว เพื่อนฝูง ความคาดหวัง ค่านิยมต่างๆ ในสังคมที่บุคคลเป็นส่วนหนึ่ง แต่เนื่องจาก Context ที่สำคัญที่สุดของบุคคลคือครอบครัว การที่จะประเมินว่าครอบครัวนั้นมีปัญหาหรือไม่อย่างไร จะมองไปที่การทำหน้าที่ของครอบครัวว่า ครอบครัวทำหน้าที่ได้เหมาะสมหรือไม่ ครอบครัวปกติคือ ครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพทั้งภาวะปกติ และภาวะคับขัน

McMaster Model ไม่ได้กล่าวถึงการทำหน้าที่ของครอบครัวในทุกๆด้าน แต่เน้นเฉพาะด้านที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นสาเหตุของปัญหาสุขภาพจิต และมุ่งถึงการทำหน้าที่ในปัจจุบันของครอบครัวในด้านต่างๆ 6 ด้านดังนี้

1. การแก้ไขปัญหา
2. การสื่อสาร
3. บทบาท
4. การตอบสนองทางอารมณ์
5. ความผูกพันทางอารมณ์
6. การควบคุมพฤติกรรม

แม้ว่าแนวคิดนี้จะแบ่งการทำหน้าที่ของครอบครัวเป็นด้านต่างๆอย่างชัดเจน แต่ในความเป็นจริงแล้วแต่ละด้านมีความเกี่ยวพันอยู่เสมอ

1. การแก้ไขปัญหา (Problem Solving) หมายถึง ความสามารถของครอบครัวในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับที่ทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้ และปฏิบัติหน้าที่ด้านต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำว่า ปัญหา ในที่นี้หมายถึง สิ่งที่มาคุกคามเสถียรภาพการดำรงอยู่อย่างปกติสุข หรือประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ของครอบครัว ในทางปฏิบัติปัญหาอาจแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ

1.1 ด้านวัตถุ ได้แก่ ปัญหาที่เกี่ยวกับปัจจัยสี่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ปัญหาการจัดการเกี่ยวกับการเงินและอื่นๆ

1.2 ด้านอารมณ์ ได้แก่ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัว เช่น ความ ขมขื่น หรือความไม่ไว้วางใจกันระหว่างสามีภรรยา บางครอบครัวอาจมีเพียงปัญหา

เฉพาะด้านอารมณ์เท่านั้น โดยไม่มีปัญหาด้านวัตถุ แต่ครอบครัวใดที่มีปัญหาด้านอารมณ์เกิดขึ้น ก็มักจะมีปัญหาด้านวัตถุตามติดมาด้วยเสมอ

มีผู้ตั้งสมมติฐานว่า ครอบครัวที่ทำหน้าที่ไม่มีประสิทธิภาพจะมีปัญหามากกว่าครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้ดี แต่จากการศึกษาพบว่า ครอบครัวทั้งสองแบบต่างก็ประสบปัญหาความยุ่งยากพอกัน ความแตกต่างอยู่ที่วิธีแก้ปัญหา ครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้ดีจะมีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม ในขณะที่ครอบครัวที่ทำหน้าที่ไม่ดีนั้นปัญหามักจะได้รับการแก้ไขอย่างไม่เหมาะสม หรือไม่มีการแก้ไขเลย

ครอบครัวมีความแตกต่างกันในทักษะการแก้ปัญหาครอบครัวที่มีประสิทธิภาพจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาส่วนใหญ่ได้รวดเร็วโดยไม่ยากลำบากปัญหาที่มีจึงมักเป็นปัญหาที่เพิ่งเกิดใหม่ไม่ใช่ปัญหาเรื้อรังที่แก้ไขไม่ได้ซะทีและเมื่อประสบปัญหาครอบครัวก็จะมีวิธีการที่เป็นระบบในการแก้ปัญหาครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้เหมาะสมนั้นมักแก้ปัญหาอย่างไม่เป็นระบบและปัญหาก็ไม่ได้แก้ไขอย่างเสร็จสิ้นแต่จะเกิดเป็นปัญหาเรื้อรัง

ในการประเมินครอบครัวต้องพยายามวิเคราะห์วิธีการแก้ปัญหาของครอบครัวโดยเฉพาะเกี่ยวกับปัญหาในปัจจุบันที่เป็นสาเหตุให้ต้องมาพบผู้รักษาในการประเมินนั้นควรพิจารณาวิธีการแก้ปัญหาว่ามีประสิทธิภาพเพียงใดโดยทั่วไปการแก้ไขปัญหามีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แยกแยะประเด็นปัญหาให้ชัดเจน ข้อนี้รวมความถึงใครเป็นผู้ชี้หรือตัดสินว่าอะไรเป็นปัญหาและปัญหาที่แยกแยะออกมานั้นถูกต้องหรือไม่บ่อยครั้งที่ครอบครัวจะหยิบยกเอาปัญหาอื่นที่ไม่สำคัญขึ้นมาแต่ปัญหาที่เป็นความขัดแย้งจริงนั้นกลับถูกซ่อนเอาไว้

2. การสื่อสารให้เข้าใจกันเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งภายในครอบครัวและกับระบบนอกครอบครัวหมายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีผู้รับทราบหรือไม่มีการบอกเล่าให้ใครรับรู้บ้างและผู้ที่รับรู้ นั้นเป็นผู้ที่สามารถช่วยแก้ปัญหาได้หรือไม่การสื่อสารเกี่ยวกับปัญหานี้อาจจะเป็นไปในระหว่างสมาชิกครอบครัวด้วยกันเองหรือกับบุคคลภายนอกเช่น เครือญาติหรือเพื่อนฝูงตามความเหมาะสมของสถานการณ์

3. วางแผนวิธีแก้ปัญหาทั้งแผนหลักแผนรอง

4. ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม ครอบครัวมีการตัดสินใจที่แน่ชัดว่าจะแก้ปัญหาด้วยวิธีใดหรือไม่มีการมองถึงทางออกอื่นๆ หรือไม่ หรือครอบครัวมีวิธีการที่เตรียมไว้ล่วงหน้าแล้วหรือใช้วิธีที่เคยชินในการแก้ปัญหาโดยที่ไม่ได้คำนึงถึงวิธีอื่นๆ ที่อาจจะได้ผลดีกว่า

5. ดำเนินการแก้ไขปัญหตามวิธีที่เลือกครอบครัวดำเนินการแก้ไขปัญหตามที่ตกลงกันไว้จนครบถ้วนหรือไม่หรือทำไปเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นบางครอบครัวเมื่อตกลงวิธีแก้ปัญหาแล้วก็อาจไม่ได้ทำตามที่ตกลงกันไว้เลย

6. ติดตามให้การแก้ปัญหานั้นดำเนินไปอย่างครบถ้วน ครอบครัวมีการติดตามอย่างจริงจังเพียงใดว่า วิธีการแก้ปัญหาที่เลือกไว้แล้วได้มีการกระทำไปมากน้อยตามข้อตกลงที่มีอย่างไร ผู้ที่รับผิดชอบได้จัดการให้มีการแก้ปัญหาดังกล่าว อย่างที่ตกลงกันไว้หรือไม่

7. ประเมินความสำเร็จของวิธีการแก้ปัญหา ข้อนี้เป็นการประเมินการแก้ปัญหาที่เลือกนั้น ได้ผลมากน้อยเพียงไร ครอบครัวได้ทบทวนวิธีการใช้ และศึกษาถึงผลดี ผลเสียที่เกิดขึ้นหรือไม่ และเรียนรู้จากปัญหาดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ครอบครัวปกติ อาจไม่จำเป็นต้องแก้ปัญหเป็นขั้นตอนทุกขั้น อาจมีบางปัญหาที่ไม่สามารถแก้ได้ อย่งไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวไม่ใช่ปัญหาใหญ่หรือมีความรุนแรง หรือดำเนินอยู่เป็นระยะเวลานานจนทำให้เกิดการทำหน้าที่บกพร่องขึ้นในครอบครัว ครอบครัวปกติบางครอบครัวจะแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวัตถุได้หมด แต่ปัญหาทางด้านอารมณ์อาจค่อนข้างลำบากเล็กน้อย

2. การสื่อสาร (Communication) หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันและกัน ใน McMaster Model จะพุ่งถึงที่การสื่อสารโดยใช้คำพูด (Verbal Communication) เนื่องจากเป็นส่วนที่สามารถวัดหรือประเมินได้ชัดเจนกว่าการสื่อสารที่ไม่ใช้คำพูด (Nonverbal Communication) การสื่อสารแบ่งได้เป็น 3 ประเภท

2.1 การสื่อสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกิจวัตรประจำวัน หรือวัตถุ (Instrumental)

2.2 การสื่อสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective)

2.3 การสื่อสารเกี่ยวกับความคิดเห็นบางประการ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับทั้งข้อ 2.1 และ ข้อ 2.2 เช่น การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของจิตรกร เป็นต้น

เช่นเดียวกับการแก้ปัญหา (Problem Solving) การสื่อสารเกี่ยวกับกิจกรรมหรือวัตถุ กับการสื่อสารเกี่ยวกับอารมณ์ อาจมีความคาบเกี่ยวกัน ครอบครัวที่มีการสื่อสารด้านวัตถุ อาจมีการสื่อสารด้านอารมณ์ไม่ได้ก็ได้ แต่ครอบครัวที่มีปัญหาการสื่อสารด้านวัตถุนั้น มักจะมีปัญหาการสื่อสารด้านอารมณ์ร่วมด้วยเสมอ การสื่อสารสามารถวิเคราะห์ได้เป็น 2 ด้าน คือ เนื้อหา และ จุดหมายปลายทาง

การสื่อสารที่ดีนั้น เนื้อหาต้องมีลักษณะชัดเจน ซึ่งหมายถึง ข้อมูลที่แลกเปลี่ยนกันนั้นมีความชัดเจน ไม่ใช่เลื่อนลอย จับใจความอะไรไม่ได้ หรือคลุมเครือ นอกจากนี้จุดหมายปลายทางของการสื่อสารจะต้องชัดเจนด้วย นั่นคือเนื้อหาที่สื่อจะต้องตรงไปสู่ผู้ที่ต้องการสื่อ ไม่ใช่การสื่อสารทางอ้อม (Indirect Communication) ดังนั้นถ้าแบ่งการสื่อสารตามความชัดเจน และความตรงนั้น จะสามารถแบ่งได้ 4 แบบคือ

1. การสื่อสารที่เนื้อหาชัดเจน และตรงต่อผู้ต้องการสื่อ เช่น ในกรณีที่ภรรยารู้สึกไม่พอใจสามีที่ทิ้งของเก๋แปลก และกล่าวตรงๆ ว่า “ฉันไม่พอใจที่เธอทิ้งของไว้เก๋แปลก เพราะมันทำให้ฉันเหนื่อยเพิ่มขึ้น”
2. การสื่อสารที่เนื้อหาชัดเจนแต่ไม่ตรงต่อผู้ต้องการสื่อ เช่น ภรรยาพูดว่า “คนที่ทิ้งของเก๋แปลกนั้นนะ สร้างความเดือดร้อนให้คนอื่น” คำพูดนี้ไม่ได้บ่งชี้ชัดเจนว่าพูดกับใคร
3. การสื่อสารที่เนื้อหาไม่ชัดเจน แต่ตรงต่อผู้ที่ต้องการสื่อ เช่น ภรรยาพูดว่า “เธอนี่ช่างไม่คิดถึงคนอื่นเลย” เนื้อหาดังกล่าวเป็นคำรวมๆ ในทำนองต่อว่าสามี แต่ไม่ได้บ่งบอกว่า สามีทำอะไร และเธอรู้สึกอย่างไร
4. การสื่อสารที่มีเนื้อหาไม่ชัดเจน และไม่ตรงต่อผู้ต้องการสื่อ เช่น ภรรยาพูดว่า “คนบ้านนี้ช่างไม่นึกถึงคนอื่นเลย” คำพูดดังกล่าว ไม่มีความชัดเจนว่าปัญหาคืออะไร และพูดกับใคร

ครอบครัวที่ทำหน้าที่ที่ดีนั้น จะมีการสื่อสารที่ชัดเจนและตรงสู่บุคคลที่ต้องการจะสื่อด้วย ถ้าการสื่อสารเป็นไปในลักษณะที่คลุมเครือและอ้อมค้อมมากเท่าไร ก็จะทำให้ครอบครัวทำหน้าที่ได้ไม่ดีเท่า่นั้น ผู้ที่สื่อสารอย่างคลุมเครือและอ้อมค้อมจะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งสื่อสารกลับมาด้วยวิธีที่คลุมเครือและอ้อมค้อมเช่นเดียวกัน ครอบครัวปกติ ความสามารถในการสื่อสารในครอบครัวปกติก็จะมี ความแตกต่างกันบางครอบครัว การสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องที่มีความขัดแย้งนั้นอาจไม่ชัดเจนและไม่ตรงไปสู่ผู้ต้องการสื่อ แต่ก็จะเป็นอยู่ช่วงสั้นๆ ไม่ได้ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวอย่างใด

3. บทบาท (Roles) บทบาทในครอบครัว หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่สมาชิกประพฤติต่อกันและกัน ซ้ำๆเป็นประจำ เพื่อให้ครอบครัวปฏิบัติหน้าที่ได้สมบูรณ์ บทบาทแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ บทบาทที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ (Instrumental) และบทบาทที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ (Affective) นอกจากนี้บทบาทยังสามารถแบ่งออกตามลักษณะหน้าที่ ดังนี้

3.1 บทบาทที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ที่จำเป็น หมายถึง บทบาทที่จำเป็นต้องทำเพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข คือ

3.1.1 การจัดหาปัจจัยสี่ ให้แก่สมาชิก (Provision of Resources)

3.1.2 การฟูมฟักเลี้ยงดูและให้การประคับประคองสนับสนุนแก่สมาชิก (Nurturance and Support)

3.1.3 การตอบสนองความต้องการทางเพศในระหว่างคู่สมรส (Sexual Gratification of Marital Partners)

3.1.4 การช่วยพัฒนาทักษะต่างๆ ให้แก่สมาชิก (Life Skills Development) เช่น การช่วยเหลือให้ลูกมีทักษะในการเข้ากับเพื่อนฝูง สามารถเรียนหนังสือ หรือเริ่มงานอาชีพได้เป็นปกติ เป็นต้น

3.1.5 การบริหารจัดการภายในครอบครัว (System Management and Maintenance) หมายถึง การเป็นผู้นำ การตัดสินใจในปัญหาต่างๆ การคงไว้ซึ่งมาตรฐานของครอบครัว การออกกฎระเบียบเพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนในครอบครัว ฯลฯ

3.2 บทบาทอื่นๆ หมายถึง บทบาทเฉพาะของแต่ละครอบครัว ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งบทบาทที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม เช่น ลูกชายซึ่งเรียนเก่งและได้รับทุนไปเล่าเรียนในต่างประเทศ บทบาทของลูกชายก็นำมาซึ่งชื่อเสียงเกียรติยศ และการประหยัดค่าใช้จ่ายของครอบครัวในการเล่าเรียนซึ่งนับว่าเป็นบทบาทที่มีประโยชน์ บางครอบครัวมีบทบาทของแพะรับบาป ซึ่งหมายถึง การที่สมาชิกคนใดคนหนึ่ง (หรือหลายคน) ต้องทำหน้าที่เป็นผู้รองรับอารมณ์ หรือ ทัศนคติในทางลบจากสมาชิกคนอื่น ซึ่งเป็นการช่วยเบี่ยงเบนความขัดแย้งไปในทิศทางที่จะไม่ก่อให้เกิดความรุนแรงหรือความเครียดที่มากเกินไปการพิจารณาบทบาทในครอบครัว ต้องมองใน 2 แง่มุม คือ

3.2.1 Role Allocation หมายถึง การมอบหมายความรับผิดชอบในหน้าที่บางประการให้สมาชิกการมอบหมายนี้อาจเป็นไปอย่างเหมาะสม หรือไม่เหมาะสม และกระทำโดยเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยก็ได้ ครอบครัวที่ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพจะมีการมอบหมายหน้าที่ที่จำเป็นทุกด้าน อย่างชัดเจน ให้กับบุคคลที่เหมาะสม ในการประเมินครอบครัวต้องดูว่าหน้าที่ในครอบครัวถูกแบ่งส่วนไปเหมาะสมหรือไม่ระหว่างสมาชิกแต่ละคนหรือคนใดคนหนึ่งต้องรับหน้าที่มากเกินไป ในขณะที่คนอื่นไม่ได้รับผิดชอบอะไรเลย เช่น ภรรยาต้องทำงานนอกบ้านเต็มวัน และยังต้องรับผิดชอบงานบ้านรวมทั้งดูแลลูกที่ยังเล็ก และแม่สามีที่ป่วยหนัก ในขณะที่สามีว่างงานและชอบออกไปสังสรรค์กับเพื่อนฝูงนอกบ้าน เป็นต้น

3.2.2 Role Accountability หมายถึง กระบวนการที่ครอบครัวทำให้สมาชิกรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ผลที่ตามมาคือเมื่อบุคคลมีความรับผิดชอบก็จะทำหน้าที่อย่างเต็มกำลังและมีประสิทธิภาพ ในการประเมินครอบครัวต้องดูว่าครอบครัวมีวิธีการตรวจสอบหรือ ทำให้แน่ใจว่าสมาชิกแต่ละคนทำหน้าที่ของตนอย่างครบถ้วน หรือไม่

กล่าวโดยสรุปครอบครัวที่ทำหน้าที่ที่เหมาะสมจะมีการมอบหมายบทบาทและหน้าที่ให้สมาชิกแต่ละคน บทบาทและหน้าที่นี้จะต้องมีความเห็นพ้องต้องกัน มีการปฏิบัติตาม และมีการประสานกับบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกคนอื่นๆด้วย การกิจของครอบครัวจะดำเนินไปได้ หรือ ปัญหาต่างๆ จะแก้ไขได้ ก็ต่อเมื่อการมอบหมายบทบาทนั้นเป็นไปอย่างเหมาะสมครอบคลุมถึงหน้าที่ทุกด้านที่จำเป็นต้องทำ และมีระบบที่ควบคุมให้สมาชิกแต่ละคนปฏิบัติตามบทบาทโดยครบถ้วน

4. การตอบสนองทางอารมณ์ (Affective Responsiveness) หมายถึง ความสามารถที่จะตอบสนองทางอารมณ์ต่อสิ่งกระตุ้นอย่างเหมาะสมทั้งในแง่ของคุณภาพและปริมาณ (การที่บุคคลสื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้ว่าเขารู้สึกอย่างไร ไม่จัดอยู่ในหัวข้อนี้ แต่จัดอยู่ในหัวข้อการสื่อสาร อารมณ์ที่เกิดขึ้น อาจแบ่งได้เป็น 1. อารมณ์ในภาวะปกติ เช่น อารมณ์รักความสุข ความยินดี 2. อารมณ์ในภาวะวิกฤติ เช่น ความกลัว โกรธ เศร้า เสียใจ ผิดหวัง

ในแต่ละช่วงชีวิตของบุคคล ความต้องการการตอบสนองทางอารมณ์จากครอบครัวจะแตกต่างกันไป เช่น ในวัยเด็กเล็กการตอบสนองทางอารมณ์จากพ่อแม่ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับลูก แต่เมื่อลูกเข้าวัยรุ่นการตอบสนองทางอารมณ์ส่วนหนึ่งจะได้มาจากบุคคลภายนอกครอบครัว เช่น กลุ่มเพื่อนฝูง ดังนั้นครอบครัวจำเป็นจะต้องมีการตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของสมาชิกให้เหมาะสมตามพัฒนาการในการช่วยเหลือครอบครัวต้องมีการประเมินความเหมาะสม คุณภาพ และปริมาณของอารมณ์ที่แสดงออก บางครอบครัวอาจแสดงออกได้เฉพาะอารมณ์ดี เช่น รัก สนุก ดีใจ แต่ไม่สามารถแสดงออกซึ่งอารมณ์อีกด้านหนึ่งได้ เช่น ไม่สามารถแสดงอารมณ์โกรธต่อกันและกัน ได้ลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม และอาจนำมาซึ่งปัญหาเด็กที่เติบโตมาในครอบครัวดังกล่าว อาจมีความจำกัดในการแสดงออกทางอารมณ์ และทำให้เกิดปัญหาบุคลิกภาพตามมาครอบครัวที่ทำหน้าที่ปกติจะสามารถแสดงอารมณ์ได้หลายอย่างในปริมาณที่เหมาะสม ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ อย่างไรก็ตามการพิจารณาเรื่องการตอบสนองทางอารมณ์ก็ต้องนึกถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้วย

5. ความผูกพันทางอารมณ์ (Affective Involvement) หมายถึง ระดับการแสดงออกซึ่งความสนใจ การเห็นคุณค่าในสิ่งต่างๆ ที่สมาชิกแต่ละคนทำ รวมทั้งระดับความรู้สึกผูกพันห่วงใยที่แต่ละบุคคลมีต่อกันความผูกพันทางอารมณ์นี้มีหลายระดับ คือ

5.1 ปราศจากความผูกพัน (Lack of Involvement) สมาชิกในครอบครัวไม่สนใจใยดีกันและกันเลย เพียงแต่อยู่ร่วมชายคา

5.2 ผูกพันแบบไม่มีความรู้สึก (Involvement Devoid of Feelings) มีความสนใจต่อกันบ้าง แต่ความรู้สึกซึ่งทางอารมณ์ต่อกันและความห่วงใยในความเป็นอยู่ของอีกฝ่ายหนึ่ง มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น หรือแทบไม่มีเลย และเป็นไปตามหน้าที่ (เช่น เมื่อถูกเรียกร้องให้แสดงออกมาหรือเมื่อเกิดภาวะความจำเป็น) หรือไปเพื่อความอยากรู้ อยากเห็น อยากจะควบคุมอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

5.3 ผู้กพันเพื่อตนเอง (Narcissistic Involvement) ความสนใจในอีกฝ่ายหนึ่งนั้นเป็นไปเพื่อตนเอง (Egocentric) เพื่อเสริมสร้างคุณค่าให้ตนเอง ไม่ใช้ความสนใจที่มีต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างแท้จริง

5.4 ผู้กพันอย่างมีความเข้าใจ (Empathic Involvement) ความสนใจผู้กพันมีต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างแท้จริง โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งจะนั้น ความสนใจผู้กพันแบบนี้ จะสามารถสนองความต้องการทางอารมณ์ของอีกฝ่ายหนึ่งได้อย่างเหมาะสม

5.5 ผู้กพันมากเกินไป (Over Involvement) ลักษณะของความสนใจเป็นไปอย่างปกป้องหรือจู้จี้มากเกินไป จนอีกฝ่ายหนึ่งไม่มีความเป็นส่วนตัว หรือ เป็นตัวของตัวเองอย่างเพียงพอ

5.6 ผู้กพันจนเหมือนเป็นบุคคลเดียวกัน (Symbiotic Involvement) เป็นความผู้กพันที่แน่นแฟ้นจนกระทั่งเหมือนกับทั้งคู่เป็นบุคคลเดียวกัน และขอบเขตของความเป็นบุคคลของแต่ละคน (Personal Boundary) นั้นไม่ชัดเจนหรือไม่มีเลย ความผู้กพันแบบนี้จัดว่าเป็นพยาธิสภาพ

6. การควบคุมพฤติกรรม (Behavior Control) หมายถึง แบบแผนที่ครอบครัวยุติปฏิบัติในการควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิกในสถานการณ์ต่างๆ การควบคุมพฤติกรรมไม่ใช่เป็นเพียงการฝึกฝนระเบียบวินัยในครอบครัวเท่านั้นแต่เป็นการจัดการกับพฤติกรรมหลากหลายที่เกิดขึ้นซึ่งรวมความถึง

6.1 พฤติกรรมในสถานการณ์ที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย ตัวอย่างในเด็กได้แก่ การเล่นอย่างโหดโผน การเล่นไม้ขีดไฟ ฯลฯ ในวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ได้แก่ การขับรถเร็วอย่างไม่ระมัดระวัง การพยายามทำร้ายตัวเอง ฯลฯ

6.2 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองความต้องการหรือแรงขับทางด้านจิตใจและชีวภาพ เช่น การกิน การนอน การขับถ่าย ความต้องการทางเพศ และความก้าวร้าว เป็นต้น

6.3 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับ Socializing Behavior ทั้งในและนอกครอบครัว

ลักษณะการควบคุมพฤติกรรมในครอบครัวอาจแบ่งได้เป็น 4 แบบ

1. การควบคุมพฤติกรรมอย่างเข้มงวด (Rigid Behavior Control) ได้แก่ การควบคุมพฤติกรรมที่กฎต่างๆ ของครอบครัวจะมีลักษณะเข้มงวด มีการกำหนดหน้าที่แน่นอนครอบครัว ลักษณะนี้ จะกระทำภารกิจประจำวันได้ค่อนข้างดี สมาชิกจะรู้ว่า แต่ละคนต้องทำอะไร แต่จะมีการปรับตัวลำบาก เนื่องจากไม่มีโอกาสสำหรับการต่อรองหรือเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมตามสถานการณ์ การควบคุมพฤติกรรมที่เข้มงวดเกินไป อาจนำมาซึ่งการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจในครอบครัวการมีพฤติกรรมแบบตื้อเจียบ หรือความโกรธที่พุ่งไปสู่บุคคลภายนอกครอบครัว

2. การควบคุมพฤติกรรมแบบยืดหยุ่น (Flexible Behavior Control) ภายในครอบครัวมีมาตรฐานหรือกฎสำหรับพฤติกรรมก็จริงอยู่ แต่ก็มี ความยืดหยุ่นพอประมาณ โดยมีการพิจารณาสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และการปรับเปลี่ยนกฎได้ตามความเหมาะสม การควบคุมพฤติกรรมแบบนี้ เป็นแบบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะเป็นไปในลักษณะที่เข้าอกเข้าใจ ให้การสนับสนุน และอบรมไม่ใช่แบบเผด็จการ ทำให้สมาชิกรู้สึกอย่างร่วมมือกันปฏิบัติตามกฎที่ตั้งไว้

3. การควบคุมพฤติกรรมแบบอะไรก็ได้ (Laissez-Faire Behavior Control) หมายถึง ไม่มีทิศทางที่แน่นอนว่าสมาชิกควรประพฤติอย่างไร ไม่มีการชี้นำ การตัดสินใจ หรือการแทรกแซงจากสมาชิกอื่น เพื่อให้พฤติกรรมมีความเหมาะสม ลักษณะแบบนี้ใครจะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ ครอบครัวแบบนี้จะปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่ค่อยดี มีปัญหาในการสื่อสาร การมอบหมายบทบาท เด็ก ๆ ในครอบครัวแบบนี้จะรู้สึกไม่มั่นคง การควบคุมตนเองไม่ดี และอาจมีลักษณะเรียกร้องความสนใจมาก

4. การควบคุมพฤติกรรมแบบยุ่งเหยิง (Chaotic Behavior Control) หมายถึงครอบครัวมีการควบคุมพฤติกรรมในรูปแบบที่ไม่แน่นอน บางครั้ง เข้มงวด บางครั้งยืดหยุ่น บางทีเป็นแบบใครจะทำอะไรก็ได้ ขึ้นอยู่กับความพอใจหรืออารมณ์ของบุคคล แทนที่จะปฏิบัติตามความเหมาะสมของสถานการณ์ ลักษณะแบบนี้ทำให้สมาชิกในครอบครัวสับสนว่าควรจะทำอย่างไรในสถานการณ์นั้น ๆ การควบคุมพฤติกรรมแบบนี้เป็นแบบที่ไม่เหมาะสมที่สุดในบรรดา 4 แบบที่กล่าวมา เพราะทำให้ครอบครัวไม่มีเสถียรภาพ และความเสมอต้นเสมอปลาย หรือความแน่นอนในการปฏิบัติหน้าที่

การประเมินวิธีปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว

การประเมินวิธีปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวทำได้โดยการสัมภาษณ์ครอบครัวและสังเกตวิธีที่ครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์กัน เครื่องมือแบ่งได้เป็น 2 แบบคือ

1. เครื่องมือประเมินแบบ Structured Interview

เป็นแบบสัมภาษณ์ครอบครัวในด้านต่างๆ ประกอบด้วยคำถามที่มีรูปแบบแน่นอน เช่น McMaster Structured Interview of Family Functioning (McSIFF) ซึ่งมีทั้งแบบที่ใช้สำหรับครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่ และครอบครัวที่พ่อหรือแม่เลี้ยงลูกตามลำพัง ผู้ประเมินซึ่งอาจเป็นแพทย์ พยาบาลหรือนักสังคมสงเคราะห์จะสัมภาษณ์ครอบครัวและสังเกตปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ในขณะที่สัมภาษณ์นอกจากนี้อาจมอบหมายให้ครอบครัวทำงานบางอย่างร่วมกัน

2. เครื่องมือประเภท Self-report

เป็นเครื่องมือที่ให้ครอบครัวประเมินตนเอง เช่น Family Adaptability and Cohesion Evaluation Scales (FACES) ซึ่งใช้ประเมินการปรับตัวและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นต้น

Family Assessment Device (FAD) เป็นแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นมาตาม MMFF ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว 60 ข้อ โดยสมาชิกครอบครัวจะตอบแบบสอบถามนี้ตามลำพัง การศึกษาพบว่า FAD สามารถแยกครอบครัวที่มีปัญหาออกจากครอบครัวที่ไม่มีปัญหาได้ดี

ในที่นี้ผู้วิจัยได้เลือกการทำหน้าที่ของครอบครัวตามแนวคิดของ McMaster Model มาเป็นแนวทางในการวิจัยเนื่องจากเป็นแนวคิดที่นิยมใช้กันแพร่หลาย ทั้งยังเป็นแนวคิดที่สามารถบ่งบอกถึงลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่างสมบูรณ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรม

จากการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ “Moral Quotient” หรือ MQ หรือ “Moral Intelligence” โดยมีผู้ใช้คำภาษาไทยว่า “ความฉลาดทางจริยธรรม” (อริยะ สุพรรณเกษย์, 2545: 53) ซึ่งผู้วิจัยใช้คำว่า “ความฉลาดทางจริยธรรม” สำหรับการศึกษาครั้งนี้ และผู้วิจัยได้ตรวจสอบเอกสารในเรื่องความฉลาดทางจริยธรรม ซึ่งจะครอบคลุมความหมายของความฉลาดทางจริยธรรม องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม และประโยชน์ของความฉลาดทางจริยธรรมดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายของความฉลาดทางจริยธรรม

ในปัจจุบัน เริ่มมีการตระหนักถึงจริยธรรมของบุคคลมากยิ่งขึ้น โดยครอบคลุมไปในทุกเรื่องราวของสังคมไม่ว่าจะเป็นเรื่องของครอบครัว การศึกษา และการทำงาน โดยเริ่มมีการนำเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการตรวจสอบ และวัดตัวบุคคลว่ามีระดับจริยธรรมมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะในเรื่องการทำงาน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการคัดเลือกและสรรหาบุคคลที่มีจริยธรรมมาทำงานกับองค์กรต่อไป (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543: 12) โดยตัววัดจริยธรรมนี้เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “Moral Quotient” หรือ MQ โดยมีผู้ใช้คำภาษาไทยว่า “ความฉลาดทางจริยธรรม” (อริยะ สุพรรณเกษย์, 2545: 32) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้คำว่า “ความฉลาดทางจริยธรรม” สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ในปัจจุบันมีการกำหนด และวัดระดับความฉลาดทางจริยธรรมในบุคคล โดยมีผู้ให้ความหมายของความฉลาดทางจริยธรรมต่างๆ ดังมีรายละเอียดดังนี้

กมล แสงทองศรี (2544: 22) กล่าวว่า Moral Quotient หมายถึง ระดับความฉลาดทางจริยธรรม คำว่า MQ เป็นคำที่คิดค้นโดยจิตแพทย์เด็ก โรเบิร์ต โคลส์ จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เขาพบว่าเด็กที่เก่งด้านใดด้านหนึ่ง คือมี IQ ดี EQ สูงแต่อาจมีจริยธรรม ศีลธรรมหรือ MQ ต่ำได้ ซึ่งทำให้เขากลายเป็นคนเห็นแก่ตัวได้ ในสังคมปัจจุบัน ถ้าพ่อแม่สามารถเลี้ยงลูกให้เติบโตเป็นคนดีได้ สังคมในอนาคตก็จะน่าอยู่ยิ่งขึ้น ธรรมชาติของการพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นเด็กจะนึกถึงตัวเองก่อนแล้วค่อยๆ พัฒนา ไปนึกถึงคนอื่นๆต่อไป ในช่วงนี้พ่อแม่ต้องช่วยพัฒนาการทางจริยธรรมลูกให้เกิดขึ้นด้วยการสอนให้ลูกมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กคนอื่นๆ และเข้าใจสิ่งต่างๆรอบตัว วิธีเดิม MQ ให้เด็กเป็นตัวอย่งที่ดีในเรื่องต่างๆ ให้ลูกตั้งแต่แรกเกิดเพราะลูกจะได้ซึมซับพฤติกรรมดีๆจากพ่อแม่ไป เช่น หากอยากให้ลูกเป็นคนซื่อสัตย์พ่อแม่ก็ต้องแสดงความเป็นคนซื่อสัตย์ให้ลูกเห็นอยู่

เสมอและต้องทำอย่างจริงจังเสมอต้นเสมอปลายสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้ลูกเกิดความมั่นใจในการกระทำของพ่อแม่แน่นอนว่าการกระทำเป็นเรื่องดี ปลูกฝังความรักซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาจริยธรรม ความรักในที่นี้หมายถึงการเข้าใจจิตใจเด็กๆ ด้วยการฟังให้มากและสังเกตลูกให้มาก ปลูกฝังระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ที่ดี นั่นคือการสอนลูกให้รู้จักควบคุมตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ดี ต้องใช้เวลา และไม่อาจกระทำสำเร็จในวันเดียว และลูกก็มักจะฝ่าฝืนกฎอยู่เสมอ แต่หากพ่อแม่เข้าใจและตอบสนองอย่างเหมาะสมก็จะช่วยให้ลูกเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ถูกต้อง สอนให้ลูกมีความภาคภูมิใจในตนเองด้วยการชื่นชมลูกไม่เปรียบเทียบกับเด็กอื่น และสอนให้ลูกชื่นชมในความสำเร็จและความสุขของคนอื่นอย่างจริงใจ ถ้าอยากให้ลูกรักมีจิตใจโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่นและพร้อมที่จะให้ พ่อแม่เองควรจะแสดงความรักต่อเขาให้มากๆ เพื่อให้เขาารู้สึกว่าตัวเองมีค่า มีความรักเหลือเฟือ ที่จะแบ่งปันไปให้คนอื่น การบอกรักลูกผ่านการโอบกอดสัมผัส หรือพูดคำว่ารัก ล้วนแล้วแต่เป็นมนต์วิเศษที่ทำให้เขาเป็นคนดี มีจิตใจอ่อนโยน พร้อมจะเผื่อแผ่ความอ่อนโยนให้ผู้อื่น และเข้าอกเข้าใจจิตใจของผู้อื่น เริ่มจากพ่อแม่พยายามตั้งอกตั้งใจฟังในสิ่งที่เขาอยากเล่าอยากอธิบายให้พ่อแม่ฟังเสียก่อน

อริยะ สุพรรณเกษัช (2545: 32) กล่าวว่า Moral Quotient หมายถึง ระดับความฉลาดทางจริยธรรมและศีลธรรม ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้ และปฏิบัติตนในด้านจริยธรรมและศีลธรรมตามกรอบประเพณีที่ค้ำจุนของศาสนา วัฒนธรรม และค่านิยมของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ทั้งสามารถปฏิบัติต่อบุคคลอื่นภายใต้ข้อบัญญัติที่ค้ำจุนเหล่านั้นด้วยจิตใจที่เต็มเปี่ยมด้วยความรัก ความเมตตา มีความประพฤติที่ชอบธรรม มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น อยากให้ผู้อื่นได้รับสิ่งที่ดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีจิตสงบวางเฉยไม่ยินดี ไม่ส่งเสริมต่อสิ่งที่จะทำลายคุณธรรมที่ค้ำจุน รู้จักนำหลักธรรมมาใช้ในการแก้ไขปัญหาสำหรับตนและบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาจิตใจ ด้วยการปฏิบัติทางจิตให้สงบเป็นสมาธิสำหรับตนเอง และชักชวนบุคคลอื่นให้ร่วมปฏิบัติอีกด้วย โดยแบ่งแยกองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมและศีลธรรม ไว้ 4 ประการ ได้แก่ 1) กรอบประเพณีของศาสนา วัฒนธรรม และค่านิยมของสังคม 2) ระดับของจริยธรรมและศีลธรรมของครอบครัวและสถานศึกษาที่ทำการกล่อมเกลา 3) การฝึกฝนในการฝึกฝนพัฒนาตนทางด้านจริยธรรมและศีลธรรมและ 4) ความสามารถทางการพัฒนาจิตใจและสมาธิ

เอกชัย แสงอินทร์ (2546: 14) กล่าวว่า Moral Quotient หมายถึง ระดับคุณธรรมซึ่งรวมไปถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

Beck and Cowan (2003) กล่าวว่า Moral Quotient หมายถึง ความรู้สึกลึกซึ้ง มีศีลธรรมในใจ และมีความรับผิดชอบต่อทั้งชุมชนและมนุษยชาติ

Norcia (2003) กล่าวว่า Moral Quotient หมายถึง ความเอาใจใส่ต่อชีวิตมนุษยชาติและธรรมชาติ ความเอาใจใส่ต่อความเป็นอยู่ที่ดี สังคม เศรษฐกิจ การพื่อทรัพย์สินผู้อื่น ความเอาใจใส่ต่อการสื่อสารที่เปิดเผยและซื่อสัตย์ และความเอาใจใส่ต่อสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ความฉลาดทางจริยธรรมสะท้อนความจริงที่ว่า เราไม่ได้มีจริยธรรมหรือไม่มีจริยธรรมติดตัวมาตั้งแต่เกิด แต่เราต้องเรียนรู้ที่จะเป็นคนดีได้อย่างไร โดยผ่านการติดต่อสื่อสาร (Communication) การย้อนกลับ (Feedback) การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) และการศึกษา (Education) และการเรียนรู้สิ่งเหล่านี้จะไม่มีวันสิ้นสุด และไม่มีใครที่จะสามารถเรียนรู้สิ่งที่ถูกต้องทั้งหมดได้ตลอดเวลา ดังนั้น จึงไม่มีใครที่จะสมบูรณ์แบบได้

Lennick and Kiel (2005: 5) ให้คำนิยาม Moral Quotient ว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้ ประพฤติปฏิบัติตน และพิจารณาตัดสินใจต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ตามมาตรฐานความดี ความไม่ดี ข้อควรประพฤติปฏิบัติและกฎเกณฑ์ในการแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิดของสังคมออกจากกัน และความเอาใจใส่ต่อชีวิต มนุษยชาติและธรรมชาติความเอาใจใส่ต่อความเป็นอยู่ที่ดี สังคม เศรษฐกิจ การพื่อทรัพย์สินผู้อื่น ความเอาใจใส่ต่อการสื่อสารที่เปิดเผยและซื่อสัตย์ และความเอาใจใส่ต่อสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน โดยเป็นสิ่งที่บุคคลต้องเรียนรู้ และได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก

จากความหมายของความฉลาดทางจริยธรรมที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความฉลาดทางจริยธรรม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้ ประพฤติปฏิบัติตน และพิจารณาตัดสินใจต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ตามมาตรฐานความดี ความไม่ดี ข้อควรประพฤติปฏิบัติ และกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิดออกจากกันของสังคม ความเอาใจใส่ต่อชีวิต มนุษยชาติและธรรมชาติ ความเอาใจใส่ต่อความเป็นอยู่ที่ดี สังคม เศรษฐกิจการพื่อทรัพย์สินผู้อื่น ความเอาใจใส่ต่อการสื่อสารที่เปิดเผยและซื่อสัตย์ และความเอาใจใส่ต่อสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน โดยเป็นสิ่งที่บุคคลต้องเรียนรู้ และได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก

แนวคิดในเรื่องความฉลาดทางจริยธรรมของ Lennick and Kiel

ในปัจจุบัน มีผู้กล่าวถึงความฉลาดทางจริยธรรมในหลายแง่มุม โดย Lennick and Kiel (2005: 2) ได้ใช้เวลากว่า 10 ปี ในการวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรมทางธุรกิจหรือการดำเนินงานในองค์กร โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารในบริษัทชั้นนำที่ประสบความสำเร็จในอเมริกา จำนวนมาก และนำข้อมูลมารวบรวมและวิเคราะห์ลักษณะทางจริยธรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จและผลประกอบการที่ยั่งยืนของบริษัท โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนมากร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย Lennick and Kiel (2005: 37) ได้กล่าวถึงกรอบแนวคิดในเรื่องจริยธรรมซึ่งจะทำให้บุคคลมีทิศทางที่สอดคล้องชัดเจนในเรื่องจริยธรรมของตนเอง (Living in Alignment)

กรอบแนวคิดทางจริยธรรมของ Lennick and Kiel

การที่บุคคลจะตัดสินใจทางจริยธรรมในแต่ละเรื่องนั้นต้องมีหลักการและแนวทางที่สอดคล้องกันจึงจะทำให้การตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นไปตามที่ต้องการและสามารถรักษาความสอดคล้อง (Living in Alignment) ในการใช้จริยธรรมของตนเองได้ ดังมีรายละเอียด (Lennick and Kiel, 2005: 37-61) ดังนี้

1. เข็มทิศจริยธรรม (Moral Compass) หมายถึง แนวทางที่บุคคลจะกำหนดไว้เพื่อเป็นหลักในการตัดสินใจประกอบด้วยหลักการทางจริยธรรมพื้นฐานในระดับสากล (Principles) เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความเกรงใจ ความรับผิดชอบ ค่านิยมส่วนบุคคล (Values) และความเชื่อส่วนบุคคล (Beliefs) ซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถนำมาใช้ได้เมื่อเกิดความลำบากใจในการตัดสินใจทางจริยธรรม

2. เป้าหมาย (Goals) หมายถึง สิ่งที่บุคคลต้องการจะไปให้ถึง ประกอบด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ (Purpose) เป้าหมาย (Goals) และความต้องการ (Wants) ของตนเอง ซึ่งในเรื่องเป้าหมายนี้เป็นการเรื่องการเป็นมนุษย์ มนุษย์ยังมีความต้องการ เช่น มนุษย์ยังมีความต้องการทางเพศ แต่การข่มขืนก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ เป็นต้น

3. พฤติกรรม (Behaviors) หมายถึง สิ่งที่บุคคลจะกระทำ รวมถึงความคิด (Thoughts) อารมณ์ (Emotions) และการกระทำที่แสดงออกมา (Actions) กรอบแนวคิดทางจริยธรรมในเรื่อง

พฤติกรรมนี้จะเป็นสิ่งที่เป็นแรงบันดาลใจให้บุคคลอื่นกระทำตามในฐานะที่คุณเป็นผู้นำบุคคลอื่น จะไม่รู้จัักคุณเลยถ้าคุณไม่บอกให้ทราบถึงสิ่งที่คุณยึดมั่นและทำตามสิ่งที่บอกนั้นอย่างสอดคล้อง

องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม

Lennick and Kiel (2005: 77-113) แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมซึ่งเป็น หัวใจสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม (Integrity) ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) ด้านความเมตตากรุณา (Compassion) และด้านการให้อภัย (Forgiveness) ซึ่งใช้ในการประเมินระดับความฉลาดทางจริยธรรมของบุคคล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม (Integrity) หมายถึง การปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับ หลักการ ค่านิยม และความเชื่อ ซึ่งเป็นความสามารถทางด้านจริยธรรมที่สำคัญที่จะทำให้ ครอบคลุมถึงความสามารถอื่นๆ เป็นความมุ่งมั่นในทุกสิ่งที่บุคคลจะพึงกระทำหรือพูด ความ ซื่อสัตย์และความมีคุณธรรมทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ นั่นคือ การพูดในสิ่งที่บุคคลยื่นหยัดหรือการ ยื่นหยัดในสิ่งที่พูด การตระหนักรู้จะเป็นสิ่งแรกที่บุคคลจะสามารถประพฤติปฏิบัติออกมาได้ตาม ความซื่อสัตย์และความมีคุณธรรมที่สอดคล้องตรงกัน ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่บุคคลต้องมีความ ชัดเจนในกรอบจริยธรรมของตนเอง นอกจากนั้น การปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับกรอบจริยธรรมยัง หมายถึง การทำให้ผู้อื่นได้รับรู้หลักการที่สำคัญที่สุดของบุคคลผู้นั้น และยึดมั่นในความรับผิดชอบ ต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องตรงกันกับหลักการนั้น อีกทั้งยังหมายถึง การพูด ความจริงและยืนยันในสิ่งที่ถูกต้อง รวมทั้งการรักษาสัญญาซึ่งเป็นเครื่องหมายหรือคุณสมบัติของ บุคคลที่จะเป็นแบบอย่างในเรื่องของความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม เพราะจะเห็นได้จากการที่บุคคลผู้นั้น จะได้รับความความเชื่อถือไว้วางใจในสิ่งที่พูดและสิ่งที่ทำ

2. ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความเต็มใจยอมรับของบุคคลว่ามี หน้าที่รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง ทุกสิ่งที่ได้กระทำลงไปนั้นจะเป็นไป ตามกฎของเหตุและผล (The Law of Cause and Effect) เมื่อบุคคลเป็นเหตุทำให้เกิด ย่อมจะมี ผลกระทบตามมา ซึ่งโดยปกติจะมีผลกระทบมากกว่าหนึ่ง ผลที่เกิดขึ้นบางอย่างอาจจะมีการ วางแผนมาแล้วว่าจะให้เกิด แต่บางอย่างเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ทำให้ตกใจ นอกจากนั้น การยอมรับต่อสิ่ง ที่ตนเองเลือกนั้น ยังทำให้ต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นทุกอย่างจากพฤติกรรมของตนเอง ทั้งผลที่ คาดว่าจะให้เกิดและผลที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจ ด้านความรับผิดชอบนี้เป็นความสามารถที่สำคัญ

อย่างหนึ่ง เนื่องจากบุคคลต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองได้กระทำ แม้ว่าจะต้องอาศัยอยู่บนโลกอันซับซ้อนที่มีเจ้านาย สมาชิกในครอบครัว และเพื่อนๆ ที่พยายามกดดันให้บุคคลประพฤติปฏิบัติในแนวทางที่กำหนดไว้ ความรับผิดชอบยังหมายถึง การที่ไม่มีข้อแก้ตัวใดๆ แม้ว่าจะไม่มีใครที่สมบูรณ์แบบและทุกคนต่างก็มีคำอธิบายที่ดีที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติในสิ่งที่รู้ว่าจะถูกต้องแล้วก็ตาม นอกจากนี้ แง่มุมที่สำคัญอีกประการหนึ่งของด้านความรับผิดชอบ คือการยอมรับความผิดพลาดและความล้มเหลวที่เกิดขึ้น เต็มใจที่จะรับผิดชอบเมื่อเกิดการผิดพลาดอีกทั้งยังรวมเอาความช่วยเหลือผู้อื่นเข้ามาเป็นความรับผิดชอบของตนเองด้วย ทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบสนับสนุนให้ผู้อื่นได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากทุกคนอยู่บนโลกใบเดียวกันและมีความเป็นสากลมากขึ้น ทุกคนไม่สามารถอยู่ได้โดยไม่พึ่งพากัน

3. ด้านความเมตตา กรุณา (Compassion) หมายถึง การดูแลผู้อื่นอย่างกระตือรือร้นคือ การที่บุคคลทำในสิ่งที่จะเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจของผู้อื่น บางครั้งอาจหมายถึง การเอาใจใส่ดูแลเป้าหมายของผู้อื่นเท่าที่พวกเขาจะทำได้ หลายครั้งอาจพบว่าตนเองเข้าไปดูแลเอาใจใส่ต่อเป้าหมายของผู้อื่นอย่างจริงจังมากกว่าที่ผู้อื่นจะสามารถรู้สึกจริงจังแบบนั้นได้

4. ด้านการให้อภัย (Forgiveness) หมายถึง การปล่อยวาง ไม่ถือสาในความผิดพลาดที่เกิดขึ้นทั้งของตนเองและของผู้อื่น ซึ่งเป็นความสามารถที่เป็นกระจกสะท้อนและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและชัดเจนมาก เป็นการยากที่จะพูดถึงการปล่อยวางและไม่ถือสากับความผิดพลาดของตนเอง โดยไม่พูดถึงการปล่อยวางและไม่ถือสากับความผิดพลาดของผู้อื่น แต่ทั้งสองสิ่งนี้ไม่ได้ใช้ทักษะเดียวกัน บางคนสามารถให้อภัยตนเองได้ดีกว่าการให้อภัยผู้อื่น หลายคนให้อภัยตนเองได้ยาก เพราะจัดอยู่ในประเภทพวก “สมบูรณ์แบบ” (Perfectionism) บางคนสามารถปล่อยวางและไม่ถือสากับความผิดพลาดของผู้อื่นได้ แต่ยังยึดติดกับความผิดพลาดของตนเองบางครั้ง เราก็วิจารณ์ตัวเองในทางที่ไม่ดีที่สุดในขณะที่บางคนสามารถให้อภัยตนเองได้ง่ายกว่า เพราะรู้ว่าทำไปด้วยความตั้งใจดี ในขณะที่บางคนอาจไม่ยอมให้อภัยผู้อื่น เพราะว่ายังกลางแกลงใจกับเจตนาของพวกเขาอยู่ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะรู้ว่าการปล่อยวางและไม่ถือสากับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นทั้งของตนเองและของผู้อื่นนั้น จะทำให้เห็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นในอนาคตได้

ประโยชน์ของความฉลาดทางจริยธรรม

Norcia (2003) ได้ให้ทัศนะว่าเราสามารถนำความฉลาดทางจริยธรรมมาใช้แก้ปัญหาทางด้านจริยธรรมหรือทางด้านสังคมได้ โดยจะช่วยลดปัญหาความรุนแรงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ได้ตั้งขั้นตอนต่อไปนี้

1. ให้ระบุปัญหาหลักทางด้านจริยธรรมหรือทางด้านสังคม (Identify the Main Ethical/Social Problems) โดยระบุค่านิยมหลัก (Core Values) ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมในสังคม ออกมาอย่างชัดเจน จากนั้น จึงสืบค้น ข้อมูลที่ดีที่สุดที่มีอยู่ หรือเข้าพบผู้เชี่ยวชาญ และระบุตัวผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบและหาวิธีในเรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นกับพวกเขา
2. ค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่ดี (Search for Good Solutions) โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ ร่วมค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่มีอยู่ และเน้นให้มีข้อตกลงร่วมกันและลดช่องว่างของความแตกต่างของกลุ่มให้น้อยลง จากนั้นให้รับฟังความคิดเห็นต่อแนวทางการแก้ปัญหาทั้งหมดที่มีและให้มองผลพร้อมความเสี่ยงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น
3. ตัดสินใจ ปฏิบัติ และเรียนรู้ (Decide, Act and Learn) โดยเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่น่าจะประสบความสำเร็จมากที่สุดจากขอบเขตของแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้รับความพึงพอใจแล้ว และตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งเรียนรู้จากข้อผิดพลาดและนำไปปรับปรุง

ในที่นี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิดทฤษฎีของ Lennick and Kiel, 2005 มาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัย เนื่องจากเป็นแนวคิดที่ได้รับการวิจัยพัฒนาในเรื่องความฉลาดทางจริยธรรม สามารถคัดกรองความฉลาดทางจริยธรรมของบุคคลได้ ทั้งยังมีองค์ประกอบย่อยทั้ง 4 ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา และการให้อภัย ที่สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาวิจัย ทำให้ผู้วิจัยเลือกมาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี

ความหมายของคำว่า “พลเมืองดี”

คำว่า “พลเมืองดี” ของแต่ละประเทศนั้น อาจมีความหมายแตกต่างกันไปตามลัทธิการปกครอง กล่าวคือ ในประเทศเผด็จการ คำว่า พลเมืองดี ย่อมจะหมายถึง บุคคลที่วอนสอนง่ายไม่ปรีปากโต้แย้งคำสั่งของผู้ปกครอง เป็นผู้พร้อมที่จะเสียสละตามข้อเรียกร้องของผู้มีอำนาจไม่จำเป็นต้องคิดอะไรมากนัก เพราะมีผู้คิดไว้ให้เรียบร้อยแล้ว และหากเมื่อพิจารณาถึงความหมายของคำว่า “พลเมืองดี” ในประเทศที่ใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตย กล่าวได้ว่า พลเมืองดีในประเทศประชาธิปไตยนั้น จะต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ จึงต้องเป็นผู้ที่ตื่นตัวอยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักคิด กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น กล้าที่จะรักษาสติของตนและหมู่คณะ พร้อมทั้งให้ความร่วมมือกันในการทำ กิจกรรมที่เป็นมติของคนส่วนใหญ่เพื่อเป็นประโยชน์สุขร่วมกันของทุก ๆ คน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2546: 18) ให้ความหมายของพลเมืองดีของชาติ คือ ประชาชนไทยทุกคนมีหน้าที่สำคัญในการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและร่วมธำรงไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติไว้

วิทยา ปานะบุตร (2550: 42) ให้ความหมายพลเมืองดี คือ พลเมืองที่ประพฤติปฏิบัติดีต่อกันระหว่างบุคคลต่างๆ รวมทั้งกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและท้องถิ่นที่อยู่อาศัย

หากพิจารณาจากความหมายของคำว่า “พลเมืองดี” ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า พลเมืองดีนั้นมีทั้งลักษณะส่วนบุคคลและส่วนรวม ทำให้อาจกล่าวได้ว่า พลเมืองดี หมายถึงบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีเหตุผลและวิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกปฏิบัติ ตระหนักในบทบาท และมีความรับผิดชอบในสิทธิหน้าที่ ๆ มีต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อบุคคล และต่อสังคมตลอดจนมีคุณสมบัติที่จำเป็นเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

คณะกรรมการแห่งชาติญี่ปุ่นว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมได้พิมพ์เอกสารขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1969 ได้ระบุคุณลักษณะที่พลเมืองญี่ปุ่นในอนาคตจะพึงมีในส่วนที่เกี่ยวกับสังคมและ

ชาติในเอกสารชื่อ “National Statements on Educational Goals, Aims and Objectives in the Asian Countries” ดังต่อไปนี้ คือ

ในฐานะที่เป็นสมาชิกผู้หนึ่งของสังคม

1. ให้มีความอุทิศตนเพื่องาน
2. ให้มีส่วนร่วมที่จะสร้างสรรค์สวัสดิภาพของสังคม
3. ให้มีความสร้างสรรค์
4. ให้มีความเคารพในมาตรฐานของสังคม

ในฐานะพลเมืองดีผู้ป็น

1. มีความรักชาติ
2. ให้มีความจงรักภักดีในสัญลักษณ์ของชาติ
3. ให้ส่งเสริมคุณลักษณะที่เด่นประจำชาติ

ส่วน กรมการศาสนา (2552: 2) ได้กำหนดคุณลักษณะของคนดีไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. คุณธรรม 4 ประการ

1.1 การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรม

1.2 การข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์สุจริตความดีนั้น

1.3 การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด

1.4 การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตและรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

2. ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ

- 2.1 ฟุ้งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
- 2.2 ประหยัด และอดออม
- 2.3 มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
- 2.4 ปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา
- 2.5 รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์

สมพงษ์ จิตระดับ (2546) ได้เสนอความเห็นว่ ลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์ ควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความมั่นใจในตนเองแบบสากล แต่อ่อนน้อมถ่อมตนแบบวัฒนธรรมไทย
2. มีความสามารถในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษ ภาษาคอมพิวเตอร์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Global literacy)
3. รู้จักสิทธิหน้าที่ และมีความรับผิดชอบ จิตสำนึกสาธารณะในการเมืองระบอบประชาธิปไตย
4. ดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักฟุ้งตนเอง มีแนวทางมัชฌิมาปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ตามแนวทางพระพุทธศาสนา
5. มีความสามารถเป็นผู้ประกอบการในธุรกิจขนาดกลางขนาดย่อมได้
6. มีทักษะการจัดการและการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. รู้จักคุณค่าของตนเอง ยอมรับความแตกต่างแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนและเกิดประโยชน์สุขแก่ทุกฝ่าย

8. เป็นคนเก่ง คนดีและเป็นคนมีความสุข รู้จักปรับตนเองในกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างสมดุล แบบยืดและรู้เท่าทัน

9. มีทักษะชีวิตในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีภูมิด้านทานของจิตใจที่เข้มแข็งจนสามารถปฏิเสธภัยอันตรายต่าง ๆ ที่กระตุ้นชั่ววูบให้หลงผิดได้

10. มีความภูมิใจในความเป็นคนไทย การดำรงรักษา ถักทอสานต่อวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้

ศักดิ์ชัย นิรัญทิว (2548) ได้สรุปและรวบรวมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทยควรมี 3 มิติคือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความคิดความเชื่อ และด้านการปฏิบัติตน

ด้านความรู้ความเข้าใจ ได้แก่

1. มีความรู้ความเข้าใจหลักและระเบียบการปกครองประเทศในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น
2. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิ หน้าที่ของตนเองและผู้อื่น
3. มีความรู้ความเข้าใจความเกี่ยวโยงกันของสถานภาพของผู้คนกลุ่มต่างในสังคมเชิงซ้อน
4. มีความรู้ความเข้าใจในการเมืองการปกครองในมิติสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน และการเมืองภาคประชาชน เข้าใจเรื่องสิทธิชุมชน ทูตทางสังคมอันหลากหลาย
5. มีความรู้ความคิดเท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งในระดับประเทศและระดับโลกที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับประเทศไทย
6. มีความรู้ความสามารถในเทคโนโลยีสมัยใหม่ วิถีชีวิตอย่างใหม่ตามควรแก่วิชาชีพของตน

ด้านความคิดเห็น/เจตคติ ได้แก่

1. มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
2. มีเจตคติที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร
3. เป็นผู้มีความคิดเห็นต่อเหตุการณ์บ้านเมือง
4. เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิตและค่านิยมของไทย
5. เห็นคุณค่า และผูกุงความเป็นชาติร่วมกับผู้อื่น
6. มีความคิดเห็นที่ทันสมัย

ด้านการปฏิบัติตน ได้แก่

1. ปฏิบัติตนให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรมและกฎกติกาของชุมชนท้องถิ่น
ประเทศชาติ
2. ปฏิบัติตนตามหลักสิทธิ หน้าที่ของพลเมือง
3. ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น
4. มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นเรื่องของการจรรโลงความถูกต้อง ความเป็นระเบียบ
ความดีงามของสังคม

หน้าที่ของพลเมืองดีตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550: มาตรา 77-74) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของชนชาวไทยตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งทุกคนจะต้องรักษาและปฏิบัติตามจะหลีกเลี่ยงไม่ได้พอสรุปได้ ดังนี้

1. การรักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

- การรักษาชาติ
- การรักษาศาสนา
- การรักษาพระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

2. การปฏิบัติตามกฎหมาย

เมื่อเราต้องเกี่ยวข้องกับหรือสัมพันธ์กับกฎหมายใดก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้นๆอย่างเคร่งครัด เพราะกฎหมายแต่ละฉบับนั้น ได้มีการร่างและประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาอย่างเปิดเผยต่อหน้าสาธารณชน

3. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หน้าที่ = สามารถลงชื่อถอดถอน (20,000 คน) แต่ถ้าไม่มาใช้หน้าที่ก็จะไม่มีสิทธิในการลงสมัครเลือกตั้ง

4. การพัฒนาประเทศ

4.1 การป้องกันประเทศ

4.2 การรับราชการทหาร

4.3 การเสียภาษีอากร

- ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- ภาษีเงินได้นิติบุคคล
- ภาษีการค้า
- ค่าอากรแสตมป์

4.4 การช่วยเหลือราชการ

4.5 การศึกษาอบรม

4.6 การพิทักษ์ปกป้องและสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.7 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. การปฏิบัติงานตามกฎหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

คุณธรรมของการเป็นพลเมืองดี (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2546)

1. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
2. การมีระเบียบวินัยและรับผิดชอบต่อหน้าที่
3. รับฟังความคิดเห็นของกันและกันและเคารพในมติของเสียงส่วนมาก
4. ความซื่อสัตย์สุจริต
5. ความสามัคคี
6. ความละเอียดและเกรงกลัวในการกระทำชั่ว
7. ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง
8. การส่งเสริมให้คนดีปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ

จริยธรรมของการเป็นพลเมืองดี (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2546)

จริยธรรม หมายถึง ความดีที่ควรประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ได้แก่

1. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หมายถึง การตระหนักใน ความสำคัญของความเป็นชาติไทย การยึดมั่นในหลักศีลธรรมของศาสนา และการจงรักภักดีต่อ พระมหากษัตริย์
2. ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การยึดมั่นในการอยู่ร่วมกันโดยยึดระเบียบวินัย เพื่อ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม
3. ความกล้าทางจริยธรรม หมายถึง ความกล้าหาญในทางที่ถูกต้องที่ควร
4. ความรับผิดชอบ หมายถึง การยอมเสียผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อผู้อื่น หรือสังคม โดยรวมได้รับประโยชน์จากการกระทำของตน
5. การเสียสละ หมายถึง การยอมเสียผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อผู้อื่น หรือสังคมโดยรวม ได้รับประโยชน์จากการกระทำของตน

6. การตรงต่อเวลา หมายถึง การทำงานตรงตามเวลาที่ได้รับมอบหมาย

แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2546)

พลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยควรมีแนวทางการปฏิบัติตนดังนี้ คือ

1. ด้านสังคม ได้แก่

- 1.1 การแสดงความคิดอย่างมีเหตุผล
- 1.2 การรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น
- 1.3 การยอมรับเมื่อผู้อื่นมีเหตุผลที่ดีกว่า
- 1.4 การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์
- 1.5 การเคารพระเบียบของสังคม
- 1.6 การมีจิตสาธารณะ คือ เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมและรักษาสาธารณสมบัติ

2. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

- 2.1 การประหยัดและอดออมในครอบครัว
- 2.2 การซื้อสัตย์สุจริตต่ออาชีพที่ทำ
- 2.3 การพัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้า
- 2.4 การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
- 2.5 การสร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมไทย และสังคมโลก
- 2.6 การเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี มีความซื่อสัตย์ ยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ดีต่อชาติ เป็นสำคัญ

3. ด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่

- 3.1 การเคารพกฎหมาย
- 3.2 การรับฟังข้อคิดเห็นของทุกคน โดยอดทนต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

3.3 การยอมรับในเหตุผลที่ดีกว่า

3.4 การซื้อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

3.5 การกล้าเสนอความคิดเห็นต่อส่วนรวม กล้าเสนอตนเองในการทำหน้าที่
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา

3.6 การทำงานอย่างเต็มความสามารถ เต็มเวลา

การส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2546)

การที่บุคคลปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยแล้ว ควรสนับสนุนส่งเสริมให้
บุคคลอื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยด้วย โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1. การปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย โดยยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม
ของศาสนาและหลักการของประชาธิปไตยมาใช้ในวิถีการดำรงชีวิตประจำวันเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี
แก่คนรอบข้าง

2. เผยแพร่ อบรม หรือสั่งสอนบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในสังคม ให้ใช้
หลักการทางประชาธิปไตยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวัน

3. สนับสนุนชุมชนในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยการบอก
เล่า เขียนบทความเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน

4. ชักชวน หรือสนับสนุนคนดีมีความสามารถในการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมือง
หรือกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชน

5. เป็นหูเป็นตาให้กับรัฐหรือหน่วยงานของภาครัฐในการสนับสนุนคนดี และกำจัดคนที่
เป็นภัยกับสังคมการสนับสนุนให้ผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย ควรเป็น
จิตสำนึกที่บุคคลพึงปฏิบัติเพื่อให้เกิดประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

เมื่อพิจารณาถึงแนวคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถประมวลและสังเคราะห์
แนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีจาก กรมการศาสนา, 2552; กรมการศึกษานอกโรงเรียน,

2546; รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550 เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาความเป็นพลเมืองดีของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองดี 8 ประการ ดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การยึดมั่นในกฎเกณฑ์ การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยไม่บิดพลิ้ว ไม่มั่งงาย มีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลา
2. ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติที่ตรงไปตรงมาทั้งทางกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม
3. ความขยันหมั่นเพียรและอดทน หมายถึง ความพยายามบากบั่นในการทำกิจกรรมใด ๆ ให้สำเร็จอย่างดีโดยไม่ย่อท้อ พยายามทำอย่างสม่ำเสมอและไม่คั่งค้าง
4. ความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายอย่างระมัดระวังไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักเก็บออม ถนอมสิ่งของเครื่องใช้
5. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล หมายถึง การมีความคิดแรกเริ่มใหม่ ๆ ไม่ซ้ำใคร มีเหตุผลในการแก้ปัญหาโดยไม่มั่งงาย
6. ความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ หมายถึง การรู้จักฐานะหน้าที่และความรับผิดชอบของตน เช่น หน้าที่ของนักศึกษา หน้าที่ของพลเมือง เป็นต้น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ป้องกันรักษาสาธารณสมบัติ ร่วมมือกับทางราชการเพื่อแก้ไขสิ่งผิด และรักษาความยุติธรรมในสังคม
7. ความสามัคคีและมีใจกว้าง หมายถึง มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ยอมรับความคิดเห็น ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น รู้แพ้รู้ชนะ มีใจเอื้ออารีและประนีประนอม
8. ความรักชาติ หมายถึง ความเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความภาคภูมิใจและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และทรัพยากรต่าง ๆ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม และความเป็นพลเมืองดี มีดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ได้ทำการศึกษาภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่ประสงค์ พบว่า คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ สรุปได้ดังนี้ มิติด้านร่างกาย คือ ผู้ที่มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีการพัฒนาการในด้านร่างกายและสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์ในแต่ละช่วงวัย มิติด้านจิตใจ คือ ผู้ที่รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบตัวได้เป็นอย่างดี มิติด้านความรู้ คือ เป็นผู้ที่สามารถรู้ลึกในแก่นสาระของวิชา สามารถรู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการ และเป็นผู้ที่สามารถรู้ได้ไกลโดยสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตที่จะมาถึงได้ มิติด้านทักษะความสามารถ คือ ผู้ที่มีทักษะในด้านการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะภาษาต่างประเทศ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะการอาชีพ ทักษะทางสุนทรียะ และทักษะการจัดการที่ดี

วีรพงษ์ นกน้อย (2546) ได้ทำการศึกษาลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนิสิตระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ส่วนใหญ่มีลักษณะความเป็นพลเมืองดีปานกลาง นอกจากนั้นพบว่า อายุ ภาควิชาที่ศึกษา ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา และภูมิภานา ส่งผลกระทบต่อลักษณะความเป็นพลเมืองดี ในขณะที่เพศ และการสังคมประกิตในมหาวิทยาลัยไม่ส่งผลกระทบต่อลักษณะความเป็นพลเมืองดี

อโนมา ชันพันธ์ (2548) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ จังหวัดนนทบุรี พบว่า 1) ระดับความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.13) 2) ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.48) อบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.05) การเป็นต้นแบบของบิดามารดา ครูและเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.95) และหิริโอดตบปะของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.33)

การทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านสังคม (ได้แก่ เพศ รายรับของนักเรียน รายจ่ายของนักเรียน สถานภาพของครอบครัว การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา) ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การเป็นต้นแบบของบิดามารดา ครูและเพื่อน และหิริโอตตปละ มีความสัมพันธ์กับความซื่อสัตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับร้อยละ 14.7 ($R^2=.147$) และร้อยละ 24.9 ($R^2=.249$) ตามลำดับ

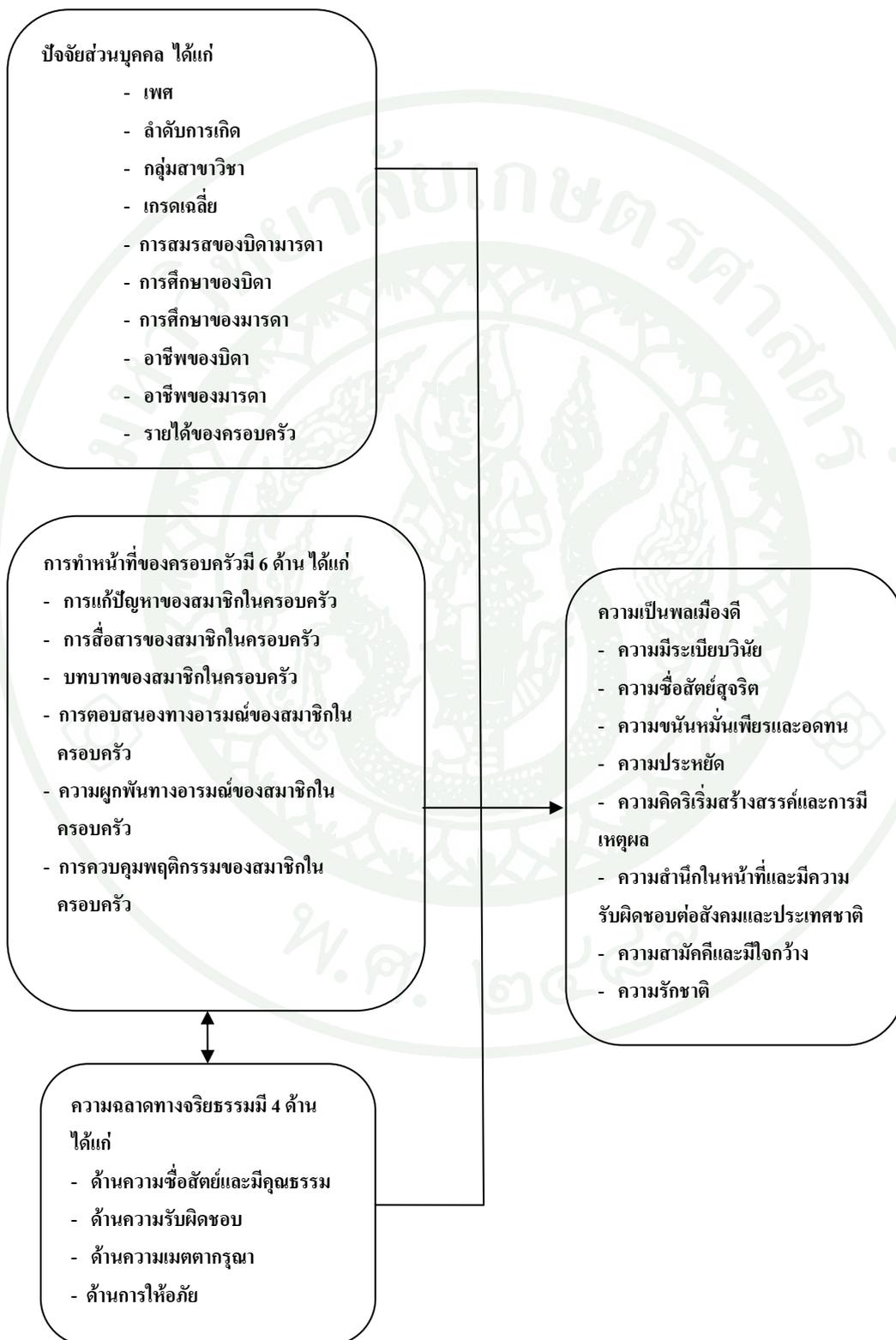
พริยา เลิศมงคลนาม (2551) ได้ทำการศึกษา อิทธิพลการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา: กรณีศึกษา โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นจิตอาสาอยู่ในครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง และคุณธรรมอยู่ในระดับสูง การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรม พบว่าการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาลมีอิทธิพลต่อคุณธรรม โดยตัวแปรทั้ง 6 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 71.1

วรรณภา สาโรจน์ (2551) ศึกษาอิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางอารมณ์ และการสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการช่วยเหลือของวัยรุ่นจิตอาสา: กรณีศึกษาในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษา พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่มีการรับรู้ถึงการทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางอารมณ์ การสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการช่วยเหลืออยู่ในระดับสูง การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการช่วยเหลือ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้อื่น การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจัดการอารมณ์ของตนเอง การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน จำนวนพี่น้อง และระดับการศึกษา มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการช่วยเหลืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 65.2

เมธี ธรรมวัฒนา (2551) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความรับผิดชอบ และวินัยของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) พฤติกรรมความรับผิดชอบ และวินัยของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อจำแนกนักศึกษาตามระดับพฤติกรรมแล้วพบว่า นักศึกษายังมีพฤติกรรมความรับผิดชอบและวินัยในระดับปรับปรุงร้อยละ 6.88 และ 9.27 ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทั้งสองด้าน 2) ผลการออกแบบกิจกรรมในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบและวินัยของนักศึกษาได้ประยุกต์ใช้หลักการพัฒนาด้านจิตพิสัย และการเสริมแรงบวก ซึ่งได้กิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบจำนวน 11 กิจกรรม 3) ผลการทดลองเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรม พบว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมความรับผิดชอบและวินัยหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบและวินัยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังทดลองพบว่า พฤติกรรมความรับผิดชอบกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ณัฐา อารีย์เมตตา (2552) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลของการจัดกิจกรรมตามหลักไตรสิกขาประกอบนิทานชาดกที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสามัคคีในเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามหลักไตรสิกขาประกอบนิทานชาดกมีคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวัดความเข้าใจคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสามัคคีหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลจากการบันทึกพฤติกรรมความสามัคคีในเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมการจัดกิจกรรม มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามัคคี ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การแก้ปัญหาเพื่อลดความขัดแย้ง การรู้บทบาทในฐานะผู้นำและผู้ตาม และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพิ่มมากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานย่อยดังนี้

1.1 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

1.2 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีลำดับการเกิดแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

1.3 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

1.4 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเกรดเฉลี่ยแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

1.5 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

1.6 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีการศึกษาของบิดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

1.7 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีการศึกษาของมารดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

1.8 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีอาชีพของบิดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

1.9 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีอาชีพของมารดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

1.10 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

2. การทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

3. ความฉลาดทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

4. การทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางจริยธรรม ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรมกับ ความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน โดยผู้วิจัยได้ ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้คือ นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ภาคปกติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4,246 คน (สำนัก ทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2553)

จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากร 4,246 คน โดยคำนวณหาขนาด ของกลุ่มตัวอย่างของ Yamane, 1973 ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 366 คน โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N หมายถึง จำนวนประชากรในการวิจัย

e หมายถึง ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ที่ระดับ 0.05

$$\begin{aligned} \text{จากสูตรแทนค่า} &= \frac{4,246}{1+(4,246)(0.05)^2} \\ &= \frac{4,246}{11.615} \\ &= 366 \text{ ราย} \end{aligned}$$

จากนั้นแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่มตามกลุ่มสาขาวิชา ดังนี้

1. กลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์
  - 1.1 คณะวิทยาศาสตร์
2. กลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์
  - 2.1 คณะเกษตร
  - 2.2 คณะประมง
  - 2.3 คณะวนศาสตร์
  - 2.4 คณะวิศวกรรมศาสตร์
  - 2.5 คณะสัตวแพทย์
  - 2.6 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
  - 2.7 คณะอุตสาหกรรมเกษตร
  - 2.8 คณะเทคนิคการสัตวแพทย์
3. กลุ่มวิชาทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศึกษาศาสตร์
  - 3.1 คณะบริหารธุรกิจ
  - 3.2 คณะมนุษยศาสตร์
  - 3.3 คณะศึกษาศาสตร์
  - 3.4 คณะเศรษฐศาสตร์
  - 3.5 คณะสังคมศาสตร์

หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างจากแต่ละคณะ โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้

$$n_i = \frac{n \times N_i}{N}$$

โดยกำหนดให้ n_i = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้แต่ละกลุ่ม

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

N_i = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม

$N =$ จำนวนประชากรทั้งหมด

เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการหาสัดส่วนของนิสิตแต่ละสายการเรียน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามคณะที่นิสิตสังกัด ดังแสดงในตารางที่ 1

จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ด้วยการจับฉลากตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณไว้ได้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ และกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศึกษาศาสตร์

(หน่วย : คน)

กลุ่มวิชา/คณะ	จำนวนประชากร			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1. กลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์						
1. คณะวิทยาศาสตร์	141	321	462	12	28	40
2. กลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์						
2. คณะเกษตร	114	216	330	10	18	28
3. คณะประมง	115	156	271	10	13	23
4. คณะวนศาสตร์	149	210	359	13	18	31
5. คณะวิศวกรรมศาสตร์	534	212	746	46	19	65
6. คณะสัตวแพทย์	2	4	6	0	1	1
7. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	26	28	54	2	3	5
8. คณะอุตสาหกรรมเกษตร	54	219	273	5	19	24
9. คณะเทคนิคการสัตวแพทย์	13	25	38	1	2	3

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(หน่วย : คน)

กลุ่มวิชา/คณะ	จำนวนประชากร			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
3. กลุ่มวิชาทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศึกษาศาสตร์						
10. คณะบริหารธุรกิจ	135	274	409	12	23	35
11. คณะมนุษยศาสตร์	108	310	418	9	27	36
12. คณะศึกษาศาสตร์	49	80	129	4	7	11
13. คณะเศรษฐศาสตร์	104	273	377	9	23	32
14. คณะสังคมศาสตร์	131	243	374	11	21	32
รวม	1,675	2,571	4,246	144	222	366

ที่มา: สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ข้อมูล ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2553

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตชั้นปีที่ 4

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตชั้นปีที่ 4 เป็นแบบตรวจรายการ (Check List) และข้อความเกี่ยวกับเพศ ลำดับการเกิด กลุ่มสาขาวิชา เกรดเฉลี่ย สถานภาพการสมรสของบิดามารดา การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และรายได้ของครอบครัว ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ของข้อมูลและหาค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว

เป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว ตามแนวคิด McMaster Model of Family Functioning (MMFF) (1978 cited in Serin and Flora, 2005) โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ในครอบครัว 6 องค์ประกอบ ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมดจำนวน 36 ข้อในหัวข้อ ดังนี้

1. การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว จำนวน 6 ข้อ
2. การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว จำนวน 6 ข้อ
3. บทบาทของสมาชิกในครอบครัว จำนวน 6 ข้อ
4. การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว จำนวน 6 ข้อ
5. ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว จำนวน 6 ข้อ
6. การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว จำนวน 6 ข้อ

แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัวเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว

ข้อความทางบวก		คะแนน	
จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน

จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน รายข้อใช้สูตรคำนวณช่วงความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวเขียนความหมายของการทำหน้าที่ของครอบครัวรายข้อได้ดังนี้

คะแนนระหว่าง 1.00-2.33 หมายถึง มีการทำหน้าที่ของครอบครัวต่ำ
 2.34-3.67 หมายถึง มีการทำหน้าที่ของครอบครัวปานกลาง
 3.68-5.00 หมายถึง มีการทำหน้าที่ของครอบครัวสูง

เกณฑ์การประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของนิสิตชั้นปีที่ 4 รายด้านมี ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหา ด้านการสื่อสาร ด้านบทบาท ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ ด้านความผูกพันทางอารมณ์ และด้านการควบคุมพฤติกรรม (ด้านละ 6 ข้อ) แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ใช้สูตรช่วงความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้นดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{30-6}{3} \\
 &= 8
 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวเขียนความหมายของการทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้านได้ดังนี้

คะแนนระหว่าง 6.00 – 14.00 หมายถึง มีการทำหน้าที่ของครอบครัวต่ำ

14.01 - 22.00 หมายถึง มีการทำหน้าที่ของครอบครัวปานกลาง

22.01 - 30.00 หมายถึง มีการทำหน้าที่ของครอบครัวสูง

เกณฑ์การประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของนิสิตชั้นปีที่ 4 โดยรวมทั้งฉบับ (36 ข้อ) ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{180-36}{3} \\
 &= 48
 \end{aligned}$$

คะแนนระหว่าง 36.00 – 84.00 หมายถึง การทำหน้าที่ของครอบครัวต่ำ

84.01 – 132.00 หมายถึง การทำหน้าที่ของครอบครัวปานกลาง

132.01 – 180.00 หมายถึง การทำหน้าที่ของครอบครัวสูง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรม

เป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรมของ Lennick and Kiel ,2005 โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมซึ่งเป็น

หัวใจสำคัญ 4 ด้าน ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมดจำนวน 24 ข้อในหัวข้อ ดังนี้

1. ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม จำนวน 6 ข้อ

2. ด้านความรับผิดชอบ จำนวน 6 ข้อ

3. ด้านความเมตตาากรุณา จำนวน 6 ข้อ

4. ด้านการให้อภัย จำนวน 6 ข้อ

แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรมเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จริ่งมากที่สุด จริ่งมาก จริ่งปานกลาง จริ่งน้อย และจริ่งน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับความฉลาดทางจริยธรรม

ข้อความทางบวก	คะแนน
จริ่งมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
จริ่งมาก	ให้ 4 คะแนน
จริ่งปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
จริ่งน้อย	ให้ 2 คะแนน
จริ่งน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การประเมินความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน รายข้อใช้สูตรคำนวณช่วงความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5-1}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวเขียนความหมายของความฉลาดทางจริยธรรมรายข้อได้ดังนี้

- คะแนนระหว่าง 1.00-2.33 หมายถึง มีความฉลาดทางจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
 2.34-3.67 หมายถึง มีความฉลาดทางจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
 3.68-5.00 หมายถึง มีความฉลาดทางจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์สูง

เกณฑ์การประเมินความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 รายด้านมีดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินความฉลาดทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณา และด้านการให้อภัย (ด้านละ 6 ข้อ) แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ใช้สูตรช่วงความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้นดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{30-6}{3} \\
 &= 8
 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวเขียนความหมายของความฉลาดทางจริยธรรมรายด้านได้ดังนี้

- คะแนนระหว่าง 6.00 - 14.00 หมายถึง มีความฉลาดทางจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
 14.01- 22.00 หมายถึง มีความฉลาดทางจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
 22.01 - 30.00 หมายถึง มีความฉลาดทางจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์สูง

6. ความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

จำนวน 6 ข้อ

7. ความสามัคคีและมีใจกว้าง

จำนวน 6 ข้อ

8. ความรักชาติ

จำนวน 6 ข้อ

แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับความเป็นพลเมืองดี

ข้อความทางบวก		คะแนน	
จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การประเมินความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน รายข้อใช้สูตรคำนวณช่วงความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5-1}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวเขียนความหมายของความเป็นพลเมืองที่รายข้อได้ดังนี้

- คะแนนระหว่าง 1.00-2.33 หมายถึง มีความเป็นพลเมืองที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ
 2.34-3.67 หมายถึง มีความเป็นพลเมืองอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
 3.68-5.00 หมายถึง มีความเป็นพลเมืองอยู่ในเกณฑ์สูง

เกณฑ์การประเมินความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 รายด้านมีดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินความเป็นพลเมืองดี ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล ความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ความสามัคคีและมีใจกว้าง และความรักชาติ (ด้านละ 6 ข้อ) แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ใช้สูตรช่วงความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้นดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{30-6}{3} \\ &= 8 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวเขียนความหมายของความเป็นพลเมืองที่รายด้านได้ดังนี้

- คะแนนระหว่าง 6.00 – 14.00 หมายถึง มีความเป็นพลเมืองอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
 14.01 – 22.00 หมายถึง มีความเป็นพลเมืองอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
 22.01 - 30.00 หมายถึง มีความเป็นพลเมืองอยู่ในเกณฑ์สูง

เกณฑ์การประเมินความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 โดยรวมทั้งฉบับ (48 ข้อ) ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{240-48}{3} \\
 &= 64
 \end{aligned}$$

คะแนนระหว่าง 48.00 – 112.00 หมายถึง ความเป็นพลเมืองคืออยู่ในเกณฑ์ต่ำ
 112.01 – 176.00 หมายถึง ความเป็นพลเมืองคืออยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
 176.01 – 240.00 หมายถึง ความเป็นพลเมืองคืออยู่ในเกณฑ์สูง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นในการวิจัยไปทดสอบหาความเที่ยงตรง(Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้คือ

1. การหาความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา (Content validity)ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคำถาม และนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของภาษา จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับแก้ไขปรับปรุงข้อความคำถามในด้านภาษา และความชัดเจน เพื่อความเข้าใจได้ง่ายต่อการตอบแบบสอบถาม

2. การทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability)ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา มาทำการทดสอบเพื่อหาความเชื่อมั่นกับนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 32 คน (Try out) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item analysis) โดยคำนวณสัมประสิทธิ์คอนบาคัลฟา (Cronbach's Coefficient Alpha) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีผลการวัดค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

การทำหน้าที่ของครอบครัว

แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .9644 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8413
2. การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8981
3. บทบาทของสมาชิกในครอบครัว	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8337
4. การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8795
5. ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9186
6. การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8433

ความฉลาดทางจริยธรรม

แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรม มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .9094 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7391
2. ด้านความรับผิดชอบ	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7666
3. ด้านความเมตตากรุณา	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8341
4. ด้านการให้อภัย	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7915

ความเป็นพลเมืองดี

แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .9575 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัย	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8701
2. ความซื่อสัตย์สุจริต	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8969
3. ความขยันหมั่นเพียรและอดทน	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7910
4. ความประหยัด	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8530

5. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8618
6. ความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ	
	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8255
7. ความสามัคคีและมีใจกว้าง	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8766
8. ความรักชาติ	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8758

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัย จากคณบดีทุกคณะของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามพร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ
5. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ.2554 – 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2554

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบพิจารณาความสมบูรณ์ครบถ้วนของกระดาษคำตอบทุกฉบับเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. สถิติอนุมาน (Inferential statistic) ใช้ค่า t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม และหาค่า F-test เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรอิสระ ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป และ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference)
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว
4. กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Level of Significance) ระดับต่ำสุดที่ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม และความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยและข้อวิจารณ์ โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการทำหน้าที่ของครอบครัว

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความฉลาดทางจริยธรรม

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเป็นพลเมืองดี

ตอนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

จากการเก็บข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วย เพศ ลำดับการเกิด สายการเรียน เกรดเฉลี่ย สถานภาพการสมรสของบิดามารดา การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และรายได้ของครอบครัว ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

			(n = 388)	
	ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
เพศ				
	ชาย	155	39.9	
	หญิง	233	60.1	
ลำดับการเกิด				
	ลูกคนโต	139	35.8	
	ลูกคนกลาง	57	14.7	
	ลูกคนสุดท้อง	66	17.0	
	ลูกคนเดียว	126	32.5	
กลุ่มสาขาวิชา				
	กลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์	45	11.6	
	กลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์	188	48.5	
	กลุ่มวิชาทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศึกษาศาสตร์	155	39.9	
เกรดเฉลี่ย				
	1.50 - 2.50	106	27.3	
	2.51 - 3.50	260	67.0	
	3.51 ขึ้นไป	22	5.7	
		Mean = 2.83	S.D. = 0.43	Min = 1.85 Max = 3.93

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 388)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
อยู่ด้วยกัน	280	72.2
หย่าร้าง/แยกกันอยู่/หม้าย/เสียชีวิตทั้งคู่	108	27.8
การศึกษาของบิดา		
ไม่ได้เรียน/ประถมศึกษา	57	14.7
มัธยมศึกษาตอนต้น/มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	71	18.3
อนุปริญญา/ปวส.	57	14.7
ปริญญาตรี/ปริญญาโท/ปริญญาเอก	203	52.3
การศึกษาของมารดา		
ไม่ได้เรียน/ประถมศึกษา	81	20.9
มัธยมศึกษาตอนต้น/มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	67	17.3
อนุปริญญา/ปวส.	51	13.1
ปริญญาตรี/ปริญญาโท/ปริญญาเอก	189	48.7
อาชีพของบิดา		
รับราชการ	108	27.8
พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัทเอกชน	49	12.6
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	132	34.0
รับจ้างทั่วไป/เกษตรกร/อื่นๆ	99	25.4
อาชีพของมารดา		
รับราชการ	85	21.9
พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัทเอกชน	35	9.0
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	156	40.2
รับจ้างทั่วไป/เกษตรกร/อื่นๆ	112	28.9

ตารางที่ 2 (ต่อ)

				(n = 388)
ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ	
รายได้ของครอบครัว				
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30,000 บาท		147	37.9	
30,001 – 60,000 บาท		144	37.1	
มากกว่า 60,000 บาท		97	25.0	
Mean = 51,753 บาท	S.D. = 39,347.43 บาท	Min = 3,500 บาท	Max = 250,000 บาท	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในตารางที่ 2 สรุปได้ดังนี้

เพศ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.1 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 39.9

ลำดับการเกิด พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นลูกคนโต คิดเป็นร้อยละ 35.8 รองลงมาเป็นลูกคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 32.5 ลูกคนสุดท้อง คิดเป็นร้อยละ 17.0 และเป็นลูกคนกลางน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.7

กลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่กลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มวิชาทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 39.9 และกลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 11.6 ตามลำดับ

เกรดเฉลี่ย พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.51 – 3.50 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.0 รองลงมามีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.50 – 2.50 คิดเป็นร้อยละ 27.3 และมีเกรดเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.7

สถานภาพสมรสของบิดามารดา พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดาอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ

ละ 72.2 และมีสถานภาพสมรสของบิดามารดาหย่าร้างหรือแยกกันอยู่หรือหม้ายหรือเสียชีวิตทั้งคู่ คิดเป็นร้อยละ 27.8

การศึกษาของบิดา พบว่า การศึกษาของบิดาของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี/ปริญญาโท/ปริญญาเอก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 18.3

การศึกษาของมารดา พบว่า การศึกษามารดาของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาโท/ปริญญาเอก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงมาคือ ไม่ได้เรียน/ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.9

อาชีพของบิดา พบว่า อาชีพบิดาของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต บางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 34.0 รองลงมาคือ อาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 27.8 อาชีพรับจ้างทั่วไปหรือเกษตรกรหรืออื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 25.4 และอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 12.6 ตามลำดับ

อาชีพของมารดา พบว่า อาชีพมารดาของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยา เขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้างทั่วไปหรือเกษตรกรหรืออื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 28.9 อาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 21.9 และอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 9.0 ตามลำดับ

รายได้ของครอบครัว พบว่า รายได้ของครอบครัวนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.9 รองลงมามีรายได้ในช่วง 30,001 – 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.1 และน้อยที่สุดอยู่ในช่วงมากกว่า 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.0

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการทำหน้าที่ของครอบครัว

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ □ □ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายด้านและรายข้อ

การทำหน้าที่ของครอบครัว รายด้านและรายข้อ	ระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว					$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ทำหน้าที่ ของ ครอบครัว
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด			
	(n = 388)							
ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว								
1.เมื่อมีปัญหา ครอบครัวของท่านจะปรึกษาถึงแนวทางและวิธีการแก้ปัญหา	10 (2.6)	47 (12.1)	148 (38.1)	125 (32.2)	58 (14.9)	3.45	0.97	ปานกลาง
2.เมื่อมีปัญหา สมาชิกในครอบครัวของท่านสามารถแยกแยะประเด็นปัญหาได้ชัดเจน	5 (1.3)	41 (10.6)	254 (39.7)	150 (38.7)	38 (9.8)	3.45	0.86	ปานกลาง
3.สมาชิกในครอบครัวของท่านสามารถสื่อสารเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างเข้าใจ	5 (1.5)	49 (12.6)	149 (38.4)	143 (36.9)	41 (10.6)	3.42	0.90	ปานกลาง
4.การวางแผนการแก้ปัญหาสมาชิกในครอบครัวของท่านจะดำเนินการเป็นขั้นตอน	10 (2.6)	52 (13.4)	167 (43.0)	125 (32.2)	34 (8.8)	3.31	0.90	ปานกลาง
5.เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น สมาชิกในครอบครัวของท่านมีการติดตามแก้ไขอย่างใกล้ชิด	4 (1.0)	44 (11.3)	169 (43.6)	127 (32.7)	44 (11.3)	3.42	0.87	ปานกลาง
6.สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการประเมินความสำเร็จในการแก้ปัญหา	7 (1.8)	49 (12.6)	152 (39.2)	146 (37.6)	34 (8.8)	3.39	0.88	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว						20.44	4.36	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การทำหน้าที่ของครอบครัว รายด้านและรายข้อ	ระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว					$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ทำหน้าที่ ของ ครอบครัว
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด			
	(n = 388)							
ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว								
7.สมาชิกในครอบครัวของท่านสามารถพูดคุยกันได้ทุกเรื่อง	13 (3.4)	51 (13.1)	125 (32.2)	127 (32.7)	72 (18.6)	3.50	1.04	ปานกลาง
8.สมาชิกในครอบครัวของท่านมีการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ	9 (2.3)	46 (11.9)	138 (35.6)	125 (32.2)	70 (18.0)	3.52	1.00	ปานกลาง
9.ครอบครัวของท่านไว้วางใจสมาชิกมากจนสามารถเล่าเรื่องส่วนตัวให้กันฟัง	10 (2.6)	52 (13.4)	114 (29.4)	142 (36.6)	70 (18.0)	3.54	1.02	ปานกลาง
10.เมื่อท่านมีท่าทางไม่สบายใจ สมาชิกในครอบครัวสามารถรับรู้ได้	9 (2.3)	50 (12.9)	106 (27.3)	151 (38.9)	72 (18.6)	3.59	1.01	ปานกลาง
11.เมื่อมีความเห็นไม่ตรงกัน ครอบครัวของท่านจะใช้วิธีการพูดคุยตกลงกันด้วยเหตุผล	14 (3.6)	43 (11.1)	148 (38.1)	128 (33.0)	55 (14.2)	3.43	0.99	ปานกลาง
12. ภาษาและท่าทางที่สมาชิกในครอบครัวของท่านส่งถึงกันมีความชัดเจน	6 (1.5)	36 (9.3)	138 (35.6)	149 (38.4)	59 (15.2)	3.56	0.91	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว						21.14	4.68	ปานกลาง
ด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว								
13.ครอบครัวของท่านมีการกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของสมาชิกครอบครัวแต่ละคน	9 (2.3)	49 (12.6)	170 (43.8)	134 (34.5)	26 (6.7)	3.31	0.86	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การทำหน้าที่ของครอบครัว รายด้านและรายข้อ	ระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว					$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ทำหน้าที่ ของ ครอบครัว
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด			
	(n = 388)							
14.สมาชิกทุกคนใน ครอบครัวของท่านแสดง ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ ของตนเอง	7 (1.8)	32 (8.2)	137 (35.3)	173 (44.6)	39 (10.1)	3.53	0.85	ปานกลาง
15.สมาชิกทุกคนใน ครอบครัวได้รับมอบหมาย หน้าที่ตามความพอใจ	6 (1.5)	46 (11.9)	137 (35.3)	161 (41.5)	38 (9.8)	3.46	0.88	ปานกลาง
16.ครอบครัวของท่านแบ่ง หน้าที่ให้แต่ละคนทำอย่าง เท่าเทียมกัน	13 (3.4)	52 (13.4)	161 (41.5)	130 (33.5)	32 (8.2)	3.30	0.92	ปานกลาง
17.ครอบครัวของท่านมีการ กำกับ ดูแลให้สมาชิกแต่ละ คนรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย	9 (2.3)	54 (13.9)	157 (40.5)	135 (34.8)	33 (8.5)	3.33	0.90	ปานกลาง
18.หน้าที่ความรับผิดชอบ ของสมาชิกแต่ละคนมีความ เหมาะสม	5 (1.3)	44 (11.3)	156 (40.2)	152 (39.2)	31 (8.0)	3.41	0.84	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว						20.34	4.06	ปานกลาง
ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว								
19.ครอบครัวของท่านแสดง อารมณ์ได้เหมาะสม	12 (3.1)	41 (10.6)	161 (41.5)	133 (34.3)	41 (10.6)	3.39	0.92	ปานกลาง
20.เมื่อสมาชิกในครอบครัว เป็นทุกข์ สมาชิกคนอื่นๆใน ครอบครัวจะให้กำลังใจ	3 (0.8)	39 (10.1)	127 (32.7)	147 (37.9)	72 (18.6)	3.63	0.92	ปานกลาง
22.เมื่อสมาชิกในครอบครัว ทำดี สมาชิกคนอื่นๆใน ครอบครัวจะกล่าวชมเชย	7 (1.8)	38 (9.8)	133 (34.3)	142 (36.6)	68 (17.5)	3.58	0.95	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การทำหน้าที่ของครอบครัว รายด้านและรายข้อ	ระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว					$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ทำหน้าที่ ของ ครอบครัว
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด			
21.เมื่อสมาชิกในครอบครัว มีปัญหาร้ายแรง สมาชิกคน อื่นๆในครอบครัวจะเข้ามา ปลอบโยน ให้กำลังใจ	7 (1.8)	38 (9.8)	126 (32.5)	133 (34.3)	84 (21.6)	3.64	0.99	ปานกลาง
23.เมื่อสมาชิกในครอบครัว มีพฤติกรรมแยกตัว สมาชิก คนอื่นๆในครอบครัวจะเข้า ไปให้ความสนใจ เอาใจใส่	9 (2.3)	40 (10.3)	147 (37.9)	145 (37.4)	47 (12.1)	3.47	0.92	ปานกลาง
24.ครอบครัวของท่านให้ ความสำคัญกับอารมณ์ ความรู้สึกของสมาชิกทุกคน ในครอบครัว	6 (1.5)	42 (10.8)	125 (32.2)	163 (42.0)	52 (13.4)	3.55	0.91	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว						21.26	4.58	ปานกลาง
ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว								
25.สมาชิกในครอบครัวของท่านให้ ความสำคัญกับสมาชิกคนอื่นๆ	4 (1.0)	36 (9.3)	131 (33.8)	157 (40.5)	60 (15.5)	3.60	0.89	ปานกลาง
26.สมาชิกทุกคนใน ครอบครัวมีความสุขเมื่อได้ อยู่ร่วมกัน	7 (1.8)	23 (5.9)	104 (26.8)	150 (38.7)	104 (26.8)	3.83	0.95	สูง
27.ครอบครัวของท่านแสดง พฤติกรรมร่วมทุกข์ร่วมสุข กัน	4 (1.0)	49 (12.6)	123 (31.7)	145 (37.4)	67 (17.3)	3.57	0.95	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การทำหน้าที่ของครอบครัว รายด้านและรายข้อ	ระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว					$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ทำหน้าที่ ของ ครอบครัว
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด			
28.สมาชิกทุกคนใน ครอบครัวรู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่ ด้วยกัน	7 (1.8)	34 (8.8)	111 (28.6)	134 (34.5)	102 (26.3)	3.75	1.00	สูง
29.สมาชิกในครอบครัวทุก คนสนใจเรื่องราวต่างๆของ กันและกัน	4 (1.0)	38 (9.8)	133 (34.3)	143 (36.9)	70 (18.0)	3.61	0.93	ปานกลาง
30.เมื่อสมาชิกในครอบครัว มีปัญหา สมาชิกคนอื่นๆใน ครอบครัวมีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหา	6 (1.5)	35 (9.0)	141 (36.3)	149 (38.4)	57 (14.7)	3.56	0.90	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว						21.92	4.70	ปานกลาง
ด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว								
31.ครอบครัวของท่านมีการ ดูแลเอาใจใส่ความประพฤติ ของคนในครอบครัว	4 (1.0)	25 (6.4)	129 (33.2)	159 (41.0)	71 (18.3)	3.69	0.88	สูง
32. ครอบครัวของท่านมีการ ตักเตือน หากสมาชิกใน ครอบครัวประพฤติตัวทำ ความผิดร้ายแก่ผู้อื่น	5 (1.3)	29 (7.5)	102 (26.3)	157 (40.5)	95 (24.5)	3.79	0.94	สูง
33.สมาชิกในครอบครัวของ ท่านช่วยกันสอดส่อง ดูแล ความประพฤติซึ่งกันและกัน	5 (1.3)	34 (8.8)	125 (32.5)	136 (35.1)	88 (22.7)	3.69	0.96	สูง
34.สมาชิกในครอบครัว ร่วมมือกันปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้	6 (1.5)	33 (8.5)	164 (42.3)	144 (37.1)	41 (10.6)	3.47	0.85	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การทำหน้าที่ของครอบครัว รายด้านและรายข้อ	ระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว					$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ทำหน้าที่ ของ ครอบครัว
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด			
	(n = 388)							
35.สมาชิกในครอบครัวของ ท่านจะได้รับการชมเชย	8	43	129	141	67	3.56	0.97	ปานกลาง
หากประพฤติดนอยู่ใน ขอบเขตที่เหมาะสม	(2.1)	(11.1)	(33.2)	(36.3)	(17.3)			
36.สมาชิกในครอบครัวของ ท่านจะร่วมมือกันควบคุม	3	25	135	161	64	3.66	0.85	ปานกลาง
สมาชิกที่อาจจะสร้างปัญหา เดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น	(0.8)	(6.4)	(34.8)	(41.5)	(16.5)			
ค่าเฉลี่ยด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว						21.86	4.50	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัวของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เมื่อพิจารณารายข้อผู้วิจัยสามารถแสดงรายละเอียดการทำหน้าที่ของครอบครัวได้ดังนี้

ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 20.44$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “เมื่อมีปัญหา ครอบครัวของท่านจะปรึกษาถึงแนวทางและวิธีการแก้ปัญหา” และ “เมื่อมีปัญหา สมาชิกในครอบครัวของท่านสามารถแยกแยะประเด็นปัญหาได้ชัดเจน” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.45$) ส่วนข้อคำถาม “การวางแผนการแก้ปัญหา สมาชิกในครอบครัวของท่านจะดำเนินการเป็นขั้นตอน” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.31$)

ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 21.14$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “เมื่อท่านมีท่าทางไม่สบายใจ สมาชิกในครอบครัวสามารถรับรู้ได้” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.59$)

ส่วนข้อความ “เมื่อมีความเห็นไม่ตรงกัน ครอบครัวยุคของท่านจะใช้วิธีการพูดคุยตกลงกันด้วยเหตุผล” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.43$)

ด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 20.34$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “สมาชิกทุกคนในครอบครัวของท่านแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.53$) ส่วนข้อคำถาม “ครอบครัวของท่านแบ่งหน้าที่ให้แต่ละคนทำอย่างเท่าเทียมกัน” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.30$)

ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 21.26$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “เมื่อสมาชิกในครอบครัวมีปัญหาร้ายแรง สมาชิกคนอื่นๆในครอบครัวจะเข้ามาปลอบโยน ให้กำลังใจ” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.64$) ส่วนข้อคำถาม “ครอบครัวของท่านแสดงอารมณ์ได้เหมาะสม” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.39$)

ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 21.92$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความสุขเมื่อได้อยู่ร่วมกัน” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.83$) ส่วนข้อคำถาม “เมื่อสมาชิกในครอบครัวมีปัญหา สมาชิกคนอื่นๆในครอบครัวมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.56$)

ด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 21.86$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “ครอบครัวของท่านมีการตักเตือน หากสมาชิกในครอบครัวประพฤติตัวทำความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.79$) ส่วนข้อคำถาม “สมาชิกในครอบครัวร่วมมือกันปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.47$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว
ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามรายด้าน

(n = 388)

การทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการทำ หน้าที่ของ ครอบครัว
การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	20.44	4.36	ปานกลาง
การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	21.14	4.68	ปานกลาง
บทบาทของสมาชิกในครอบครัว	20.34	4.06	ปานกลาง
การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	21.26	4.58	ปานกลาง
ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	21.92	4.70	ปานกลาง
การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	21.86	4.50	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยของการทำหน้าที่ของครอบครัว	126.96	23.57	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า การรับรู้ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต
บางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =
126.96) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว มีค่าเฉลี่ย
สูงสุด ($\bar{X}$ = 21.92) และด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = 20.34)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความฉลาดทางจริยธรรม

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายด้านและรายข้อ

ความฉลาดทางจริยธรรม รายด้านและรายข้อ	ระดับความฉลาดทางจริยธรรม					$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ ฉลาดทาง จริยธรรม
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด			
	(n = 388)							
ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม								
1.ท่านสามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูก หรือสิ่งใดผิด	7 (1.8)	24 (6.2)	85 (21.9)	182 (46.9)	90 (23.2)	3.84	0.91	สูง
2.ท่านปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้อย่างเหมาะสม	7 (1.8)	18 (4.6)	109 (28.1)	199 (51.3)	55 (14.2)	3.71	0.83	สูง
3.ท่านเตือนตนเองให้ประพฤติตามหลักศีลธรรม	5 (1.3)	24 (6.2)	95 (24.5)	208 (53.6)	56 (14.4)	3.74	0.83	สูง
4.ท่านยืนยันความถูกต้องกับผู้ที่ท่านเห็นว่าทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง	7 (1.8)	30 (7.7)	128 (33.0)	171 (44.1)	52 (13.4)	3.60	0.88	ปานกลาง
5.ท่านยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินชีวิต	5 (1.3)	24 (6.4)	121 (31.2)	180 (46.4)	57 (14.7)	3.67	0.85	ปานกลาง
6.ท่านให้ความสำคัญในเรื่องการรักษาสัญญา	4 (1.0)	22 (5.7)	97 (25.0)	176 (45.4)	89 (22.9)	3.84	0.88	สูง
ค่าเฉลี่ยด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม						20.44	4.36	ปานกลาง
ด้านความรับผิดชอบ								
7.ท่านยอมรับความผิดพลาดในการกระทำที่เกิดขึ้น	9 (2.3)	21 (5.4)	95 (24.5)	187 (48.2)	76 (19.6)	3.77	0.90	สูง
8.ท่านเต็มใจรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง แม้จะเกิดความผิดพลาดก็ตาม	5 (1.3)	26 (6.7)	89 (22.9)	180 (46.4)	88 (22.7)	3.82	0.90	สูง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ความฉลาดทางจริยธรรม รายด้านและรายข้อ	ระดับความฉลาดทางจริยธรรม					$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ ฉลาดทาง จริยธรรม
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด			
9. ท่านทำงานที่ได้รับมอบหมาย เสร็จทันตามกำหนดเวลาทุกครั้ง	6 (1.5)	29 (7.5)	149 (38.4)	160 (41.2)	44 (11.3)	3.53	0.85	ปานกลาง
10. ท่านกล้ารับผิดชอบต่อการ ตัดสินใจที่จะประพฤติตนอยู่ใน กรอบศีลธรรม แม้จะขัดด้วย ค่านิยมบางอย่าง	3 (0.8)	20 (5.2)	144 (37.1)	186 (47.9)	35 (9.0)	3.59	0.76	ปานกลาง
11. ท่านพร้อมที่จะแก้ไขเมื่อทำ ผิดพลาด	7 (1.8)	19 (4.9)	91 (23.5)	181 (46.6)	90 (23.2)	3.85	0.90	สูง
12. หากทำผิดท่านยอมรับผิดเอง มากกว่าโทษผู้อื่น	5 (1.3)	14 (3.6)	113 (29.1)	195 (50.3)	61 (15.7)	3.76	0.81	สูง
ค่าเฉลี่ยด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณา						21.14	4.68	ปานกลาง
13. ท่านยินดีช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อ ประสบปัญหา	5 (1.3)	20 (5.2)	100 (25.8)	184 (47.4)	79 (20.4)	3.80	0.86	สูง
14. ท่านแบ่งปันสิ่งของให้ผู้ที่ ขาดแคลนเสมอ	5 (1.3)	28 (7.2)	115 (29.6)	177 (45.6)	63 (16.2)	3.68	0.88	สูง
15. ท่านมักเสนอตัวช่วยเหลือ งานผู้อื่น หากผู้อื่นร้องขอ	8 (2.1)	27 (7.0)	130 (33.5)	162 (41.8)	61 (15.7)	3.62	0.90	ปานกลาง
16. ท่านคิดว่า การเสียสละช่วย ขจัดความเห็นแก่ตัวได้	4 (1.0)	20 (5.2)	91 (23.5)	183 (47.2)	90 (23.2)	3.86	0.87	สูง
17. ท่านคิดว่า การช่วยเหลือ ดูแลผู้อื่นเป็นสิ่งที่ควรกระทำ	5 (1.3)	27 (7.0)	90 (23.2)	160 (41.2)	106 (27.3)	3.86	0.94	สูง
18. ท่านช่วยผู้อื่นจนประสบ ความสำเร็จตามเป้าหมาย	5 (1.3)	29 (7.5)	155 (39.9)	152 (39.2)	47 (12.1)	3.53	0.85	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยด้านความเมตตากรุณา						20.34	4.06	ปานกลาง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ความฉลาดทางจริยธรรม รายด้านและรายข้อ	ระดับความฉลาดทางจริยธรรม					$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ ฉลาดทาง จริยธรรม
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด			
	(n = 388)							
ด้านการให้อภัย								
19.เมื่อทำผิดพลาด ท่านจะนำ ข้อผิดพลาดนั้นมาเป็นข้อ ปรับปรุงต่อไป	6 (1.5)	17 (4.4)	124 (32.0)	187 (48.2)	54 (13.9)	3.69	0.82	สูง
20.เมื่อทำผิดพลาด ท่าน สามารถให้อภัยตนเองและ ดำเนินชีวิตต่อไปได้	6 (1.5)	20 (5.2)	114 (29.4)	178 (45.9)	70 (18.0)	3.74	0.87	สูง
21.ท่านสามารถให้อภัยผู้ที่ทำ ความผิดต่อท่านได้	5 (1.3)	29 (7.5)	154 (39.7)	155 (39.9)	45 (11.6)	3.53	0.84	ปานกลาง
22.ท่านยอมรับการกระทำของ ผู้อื่น เมื่อเขาทำผิดพลาด	5 (1.3)	24 (6.2)	141 (36.3)	172 (44.3)	46 (11.9)	3.59	0.83	ปานกลาง
23.ท่านให้ออกาสกับผู้ที่เคยทำ ความผิดมาก่อน	5 (1.3)	16 (4.1)	137 (35.3)	170 (43.8)	60 (15.5)	3.68	0.83	สูง
24.ท่านให้อภัยกับผู้ที่รู้สึกว่ ตนเองทำผิดแล้วต้องการกลับ ตัวใหม่	6 (1.5)	17 (4.4)	118 (30.4)	165 (42.5)	82 (21.1)	3.77	0.88	สูง
ค่าเฉลี่ยด้านการให้อภัย						21.26	4.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการศึกษาความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เมื่อพิจารณารายข้อผู้วิจัยสามารถแสดงรายละเอียดความฉลาดทางจริยธรรมได้ดังนี้

ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความฉลาดทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 20.44$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “ท่านพร้อมที่จะแก้ไขเมื่อทำผิดพลาด” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.85$) ส่วนข้อคำถาม “ท่านยืนยันความถูกต้องกับผู้ที่ท่านเห็นว่าทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.60$)

ด้านความรับผิดชอบ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความฉลาดทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 21.14$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “ท่านสามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูก หรือสิ่งใดผิด” และ “ท่านให้ความสำคัญในเรื่องการรักษาสัญญา” มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ($\bar{X} = 3.84$) ส่วนข้อคำถาม “ท่านทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันตามกำหนดเวลาทุกครั้ง” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.53$)

ด้านความเมตตากรุณา พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความฉลาดทางจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 20.34$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “ท่านคิดว่าการเสียสละช่วยขจัดความเห็นแก่ตัวได้” และ “ท่านคิดว่าการช่วยเหลือ ดูแลผู้อื่นเป็นสิ่งที่ควรกระทำ” มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ($\bar{X} = 3.86$) ส่วนข้อคำถาม “ท่านช่วยผู้อื่นจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.53$)

ด้านการให้อภัย พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความฉลาดทางจริยธรรมด้านการให้อภัยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 21.26$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “ท่านให้อภัยกับผู้ที่รู้สึกว่าคุณเองทำผิดแล้วต้องการกลับตัวใหม่” มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ($\bar{X} = 3.77$) ส่วนข้อคำถาม “ท่านสามารถให้อภัยผู้ที่ทำความผิดต่อท่านได้” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.53$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความฉลาดทางจริยธรรมของ
นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนก
ตามรายด้าน

(n = 388)

	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ ฉลาดทาง จริยธรรม
ความฉลาดทางจริยธรรมรายด้าน			
ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม	20.44	4.36	ปานกลาง
ด้านความรับผิดชอบ	21.14	4.68	ปานกลาง
ด้านความเมตตากรุณา	20.34	4.06	ปานกลาง
ด้านการให้อภัย	21.26	4.58	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยของความฉลาดทางจริยธรรม	89.06	14.32	สูง

จากตารางที่ 6 พบว่า ความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 89.06$) เมื่อ
พิจารณารายด้านพบว่า ด้านการให้อภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 21.26$) และด้านความเมตตากรุณา
มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 20.34$)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเป็นพลเมืองดี

ตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายด้านและรายข้อ

ความเป็นพลเมืองดี รายด้านและรายข้อ	ระดับความเป็นพลเมืองดี					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเป็น พลเมืองดี
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด			
	(n = 388)							
ด้านความมีระเบียบวินัย								
1.การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของ สังคมจะทำให้เป็นที่ยอมรับได้	3 (0.8)	24 (6.2)	114 (29.4)	197 (50.8)	50 (12.9)	3.69	0.80	สูง
2.การตั้งใจเรียนถือว่าเป็นสิ่งที่ นิสิตต้องรับผิดชอบ	5 (1.3)	23 (5.9)	101 (26.0)	181 (46.6)	78 (20.1)	3.78	0.88	สูง
3.การแต่งกายมาเรียนหนังสือ โดยถูกต้องตามระเบียบของ มหาวิทยาลัยทุกประการเป็นสิ่ง ที่ควรปฏิบัติ	5 (1.3)	20 (5.2)	113 (29.1)	173 (44.6)	77 (19.8)	3.77	0.87	สูง
4.ท่านคิดว่าความมีระเบียบวินัยใน ตนเองในเรื่องการเรียนเป็นสิ่ง สำคัญ	5 (1.3)	17 (4.4)	97 (25.0)	185 (47.7)	84 (21.6)	3.84	0.86	สูง
5.ท่านเป็นบุคคลที่ปฏิบัติตาม กฎระเบียบของมหาวิทยาลัย	7 (1.8)	24 (6.2)	148 (38.1)	153 (39.4)	56 (14.4)	3.59	0.88	ปานกลาง
6.ความมีระเบียบวินัยทำให้ท่าน ใช้ชีวิตอย่างมีแบบแผน	3 (0.8)	28 (7.2)	142 (36.6)	158 (40.7)	57 (14.7)	3.61	0.85	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยด้านความมีระเบียบวินัย						20.44	4.36	ปานกลาง
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต								
7.ท่านยอมรับผิดเมื่อทำผิด	5 (1.3)	17 (4.4)	94 (24.2)	205 (52.8)	67 (17.3)	3.80	0.82	สูง
8.ท่านทำตามคำพูดของตนเอง และรักษาสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น	6 (1.5)	15 (3.9)	110 (28.4)	185 (47.7)	72 (18.6)	3.78	0.85	สูง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n = 388)

ความเป็นพลเมืองดี รายด้านและรายข้อ	ระดับความเป็นพลเมืองดี					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเป็น พลเมืองดี
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด			
9. ท่านเห็นว่าการหยิบของ ของคนอื่นไปใช้ส่วนตัวเป็น เรื่องที่ไม่ควรทำ	2 (0.5)	19 (4.9)	90 (23.2)	141 (36.3)	136 (35.1)	4.01	0.91	สูง
10. ท่านซื้อสตั้ยต่อความรู้สึก ของตนเอง	5 (1.3)	24 (5.4)	112 (28.9)	171 (44.1)	79 (20.4)	3.77	0.88	สูง
11. การซื้อสตั้ยต่อวิชาชีพของ ตนเองเป็นเรื่องที่ควรทำ	4 (1.0)	15 (3.9)	97 (25.0)	165 (42.5)	107 (27.6)	3.92	0.88	สูง
12. การแสดงความไม่ซื้อสตั้ย ของคนเก่งเป็นเรื่องที่น่า รังเกียจ	5 (1.3)	24 (6.2)	75 (19.3)	159 (41.0)	125 (32.2)	3.97	0.94	สูง
ค่าเฉลี่ยด้านความซื้อสตั้ย สุจริต						21.14	4.68	ปานกลาง
ด้านความขยันหมั่นเพียรและ อดทน								
13. ท่านอดทนทำงานชิ้นยาก ๆ ที่ผู้อื่นไม่กล้าทำ	5 (1.3)	29 (7.5)	150 (38.7)	123 (39.4)	51 (13.1)	3.56	0.86	ปานกลาง
14. ท่านพยายามเรียนให้ดี เยี่ยมมากกว่าทำให้พ่อผ่าน	9 (2.3)	38 (9.8)	146 (37.6)	148 (38.1)	47 (12.1)	3.48	0.91	ปานกลาง
15. ท่านมีความอดทนในการ ทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จ ลุล่วง	7 (1.8)	18 (4.6)	131 (33.8)	172 (44.3)	60 (15.5)	3.67	0.86	ปานกลาง
16. ท่านสามารถรอคอยแม่ เป้าหมายที่รอคอยจะอยู่ใกล้	6 (1.5)	44 (11.3)	155 (39.9)	140 (36.1)	43 (11.1)	3.44	0.89	ปานกลาง
17. ท่านไม่รู้สึกท้อแท้กับ ปัญหาและอุปสรรคที่เข้ามา ในชีวิต	12 (3.1)	46 (11.9)	184 (47.4)	118 (30.4)	28 (7.2)	3.27	0.88	ปานกลาง
18. ท่านบากบั่นในการเรียน	6 (1.5)	37 (9.5)	170 (43.8)	142 (36.6)	33 (8.5)	3.41	0.84	ปานกลาง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n = 388)

ความเป็นพลเมืองดี รายด้านและรายข้อ	ระดับความเป็นพลเมืองดี					$\bar{X}$ $\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเป็น พลเมืองดี
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก มาก	จริง มาก ที่สุด			
ค่าเฉลี่ยด้านความขยันหมั่นเพียรและอดทน						20.34	4.06	ปานกลาง
ด้านความประหยัด								
19.ท่านรู้จักใช้จ่ายเงินอย่าง ระมัดระวัง	11 (2.8)	54 (13.9)	148 (38.1)	132 (34.0)	43 (11.1)	3.37	0.95	ปานกลาง
20.ก่อนซื้อของ ท่านคิดถึง ความเหมาะสมอย่างถี่ถ้วน	6 (1.5)	57 (14.7)	133 (34.3)	141 (36.3)	51 (13.1)	3.45	0.95	ปานกลาง
21.ท่านใช้ของทุกชิ้นอย่าง คุ้มค่า	7 (1.8)	37 (9.5)	131 (33.8)	156 (40.2)	57 (14.7)	3.56	0.92	ปานกลาง
22.ท่านพยายามเก็บออมเงิน ส่วนหนึ่งไว้ใช้เมื่อจำเป็น	10 (2.6)	32 (8.2)	149 (38.4)	134 (34.5)	63 (16.2)	3.54	0.95	ปานกลาง
23.ท่านถนอมสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อให้ใช้งาน ได้นาน	3 (0.8)	27 (7.0)	127 (32.7)	163 (42.0)	68 (17.5)	3.69	0.87	สูง
24.ท่านซื้อข้าวของเครื่องใช้ ตามราคาที่เหมาะสมกับกำลัง ความสามารถ	6 (1.5)	34 (8.8)	121 (31.2)	166 (42.8)	61 (15.7)	3.62	0.91	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยด้านความประหยัด						21.26	4.58	ปานกลาง
ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล								
25.ท่านคิดว่านิสิตควรจะคิด นอกกรอบในทางที่เป็น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	6 (1.5)	32 (8.2)	105 (27.1)	163 (42.0)	82 (21.1)	3.73	0.94	สูง
26.ท่านคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่ง ใหม่ๆ	6 (1.5)	40 (10.3)	150 (38.7)	140 (36.1)	52 (13.4)	3.49	0.91	ปานกลาง
27.การคิดริเริ่มใหม่ๆจะ สามารถมีงานทำในอนาคต	6 (1.5)	22 (5.7)	137 (35.3)	169 (43.6)	54 (13.9)	3.63	0.85	ปานกลาง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n = 388)

ความเป็นพลเมืองดี รายด้านและรายข้อ	ระดับความเป็นพลเมืองดี					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเป็น พลเมืองดี
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด			
28. ท่านคิดก่อนลงมือทำทุก ครั้ง	7 (1.8)	22 (5.7)	158 (40.7)	154 (39.7)	47 (12.1)	3.55	0.85	ปานกลาง
29. ท่านใช้เหตุผลในการ แก้ปัญหาอย่างไม่มกมาย	7 (1.8)	23 (5.9)	135 (34.8)	188 (48.5)	35 (9.0)	3.57	0.81	ปานกลาง
30. ท่านสามารถอธิบายเหตุผล อย่างสร้างสรรค์ในการ แก้ปัญหาให้ผู้อื่นฟังได้	5 (1.3)	19 (4.9)	153 (39.4)	161 (41.5)	50 (12.9)	3.60	0.82	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล						21.92	4.70	ปานกลาง
ด้านความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ								
31. ท่านเตือนตนเองให้ปฏิบัติ ตามกฎระเบียบของ มหาวิทยาลัย	7 (1.8)	27 (7.0)	146 (37.6)	156 (40.2)	52 (13.4)	3.56	0.87	ปานกลาง
32. ท่านรับผิดชอบในการ ค้นหาความรู้	4 (1.0)	31 (8.0)	159 (41.0)	140 (36.1)	54 (13.9)	3.54	0.87	ปานกลาง
33. ท่านคิดว่านิสิตควรจะแบ่ง เวลาเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	3 (0.8)	26 (6.7)	131 (33.8)	178 (45.9)	50 (12.9)	3.63	0.82	ปานกลาง
34. การพยายามแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ควรทำ	5 (1.3)	17 (4.4)	116 (29.9)	171 (44.1)	79 (20.4)	3.78	0.86	สูง
35. ท่านให้ความร่วมมือกับ เจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติ ตามกฎหมาย	4 (1.0)	15 (3.9)	138 (35.6)	173 (44.6)	58 (14.9)	3.69	0.81	ปานกลาง
36. ท่านสำนึกในหน้าที่ของ ตนเอง	5 (1.3)	19 (4.9)	112 (28.9)	177 (45.6)	75 (19.3)	3.77	0.86	สูง
ค่าเฉลี่ยด้านความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและ ประเทศชาติ						21.86	4.50	ปานกลาง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ความเป็นพลเมืองดี รายด้านและรายข้อ	ระดับความเป็นพลเมืองดี					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเป็น พลเมืองดี
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด			
ด้านความสามัคคีและมีใจกว้าง								
37.ท่านสามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้	7 (1.8)	18 (4.6)	102 (26.3)	178 (45.9)	83 (21.4)	3.80	0.89	สูง
38.ท่านยอมรับความคิดเห็น ของผู้อื่น	3 (0.8)	23 (5.9)	106 (27.3)	174 (44.8)	82 (21.1)	3.80	0.87	สูง
39.เมื่อท่านทำงานร่วมกับผู้อื่น ท่านจะร่วมมือทำงานนั้นจน สำเร็จ	5 (1.5)	24 (6.2)	113 (29.1)	179 (46.1)	66 (17.0)	3.71	0.88	สูง
40.ท่านยอมรับคำ วิพากษ์วิจารณ์ แม้จะไม่พอใจ	5 (1.3)	16 (4.1)	139 (35.8)	171 (44.1)	57 (14.7)	3.67	0.82	ปานกลาง
41.เมื่อท่านอยู่ร่วมกับผู้อื่น ท่านมีการประนีประนอม	2 (0.5)	22 (5.7)	114 (29.4)	182 (46.9)	68 (17.5)	3.75	0.83	สูง
42.ท่านช่วยทำงานให้เพื่อนทั้ง ที่ไม่ใช่หน้าที่รับผิดชอบของ ท่าน	4 (1.0)	28 (7.2)	155 (39.9)	148 (38.1)	53 (13.7)	3.56	0.85	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยด้านความสามัคคีและมีใจกว้าง						22.29	4.14	สูง
ด้านความรักชาติ								
43.ท่านคิดว่าระบอบชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เป็น แกนหลักสำคัญของชาติ	8 (2.1)	17 (4.4)	99 (25.5)	124 (32.0)	140 (36.1)	3.96	0.99	สูง
44.ท่านคิดว่าการทำ ความ เคารพสัญลักษณ์ของชาติเป็น สิ่งที่ควรทำ	6 (1.5)	24 (6.2)	91 (23.5)	140 (36.1)	127 (32.7)	3.92	0.97	สูง
45.การเลื่อมใสในศาสนาจะทำ ให้ชีวิตท่านเป็นสุข	9 (2.3)	20 (5.2)	97 (25.0)	139 (35.8)	123 (31.7)	3.89	0.99	สูง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n = 388)

ความเป็นพลเมืองดี รายด้านและรายข้อ	ระดับความเป็นพลเมืองดี					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเป็น พลเมืองดี
	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด			
46.ถ้ามีโอกาสท่านจะทำ บำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ	5 (1.3)	27 (7.0)	107 (27.6)	142 (36.6)	107 (27.6)	3.82	0.96	สูง
47.ท่านใช้ทรัพยากรของชาติ อย่างรู้คุณค่า	3 (0.8)	15 (3.9)	133 (34.3)	153 (39.4)	84 (21.6)	3.77	0.86	สูง
48.ท่านภาคภูมิใจใน ขนบธรรมเนียม ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมไทย	6 (1.5)	18 (4.6)	86 (22.2)	144 (37.1)	134 (34.5)	3.98	0.95	สูง
ค่าเฉลี่ยด้านความรักชาติ						23.35	4.65	สูง

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลการศึกษาความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เมื่อพิจารณารายข้อผู้วิจัยสามารถแสดงรายละเอียดความเป็นพลเมืองดีได้ดังนี้

ด้านความมีระเบียบวินัย พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเป็นพลเมืองดีด้านความมีระเบียบวินัยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 20.44$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “ท่านคิดว่าการมีระเบียบวินัยในตนเองในเรื่องการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.84$) ส่วนข้อคำถาม “ท่านเป็นบุคคลที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.59$)

ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเป็นพลเมืองดีด้านความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 21.14$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “ท่านเห็นว่าการหยิบของ ของคนอื่นไปใช้ส่วนตัวเป็นเรื่องที่ไม่ควรทำ” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.01$) ส่วนข้อคำถาม “ท่านซื่อสัตย์ต่อความรู้สึกของตนเอง” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.77$)

ด้านความขยันหมั่นเพียรและอดทน พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเป็นพลเมืองดีด้านความขยันหมั่นเพียรและอดทนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 20.34$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “ท่านมีความอดทนในการทำกิจกรรมต่างๆให้สำเร็จลุล่วง” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.67$) ส่วนข้อคำถาม “ท่านไม่รู้ลึกท้อแท้กับปัญหาและอุปสรรคที่เข้ามาในชีวิต” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.27$)

ด้านความประหยัด พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเป็นพลเมืองดีด้านความประหยัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 21.26$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “ท่านถนอมสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อให้ใช้งานได้นาน” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.69$) ส่วนข้อคำถาม “ท่านรู้จักใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.37$)

ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเป็นพลเมืองดีด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 21.92$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “ท่านคิดว่านิสิตควรจะคิดนอกกรอบในทางที่เป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.73$) ส่วนข้อคำถาม “ท่านคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.49$)

ด้านความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเป็นพลเมืองดีด้านความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 21.86$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “การพยายามแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ควรทำ” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.78$) ส่วนข้อคำถาม “ท่านรับผิดชอบในการค้นหาความรู้” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.54$)

ด้านความสามัคคีและมีใจกว้าง พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเป็นพลเมืองดีด้านความสามัคคีและมีใจกว้างอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 22.29$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม “ท่านสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้” และ

“ท่านยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.80$) ส่วนข้อคำถาม “ท่านช่วยทำงานให้เพื่อนทั้งที่ไม่ใช่หน้าที่รับผิดชอบของท่าน” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.56$)

ด้านความรักชาติ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเป็นพลเมืองดีด้านความรักชาติอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 23.35$) เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ข้อคำถาม “ท่านภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมไทย” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.98$) ส่วนข้อคำถาม “ท่านใช้ทรัพยากรของชาติอย่างรู้คุณค่า” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.77$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายด้าน

	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเป็นพลเมืองดี
ความเป็นพลเมืองดีรายด้าน			
ความมีระเบียบวินัย	20.44	4.36	ปานกลาง
ความซื่อสัตย์สุจริต	21.14	4.68	ปานกลาง
ความขยันหมั่นเพียรและอดทน	20.34	4.06	ปานกลาง
ความประหยัด	21.26	4.58	ปานกลาง
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล	21.92	4.70	ปานกลาง
ความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ	21.86	4.50	ปานกลาง
ความสามัคคีและมีใจกว้าง	22.29	4.14	สูง
ความรักชาติ	23.35	4.65	สูง
ค่าเฉลี่ยของความเป็นพลเมืองดี	176.74	26.80	สูง

จากตารางที่ 8 พบว่า ความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 176.74$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความรักชาติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 23.35$) และด้านความขยันหมั่นเพียรและอดทน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 20.34$)

ตอนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานย่อยดังนี้

สมมติฐานที่ 1.1 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามเพศ โดย t-test

(n = 388)

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ชาย	155	170.826	30.945	-3.598	.000
หญิง	233	180.670	22.883		

จากตารางที่ 9 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเพศต่างกันมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยที่เพศหญิงมีความเป็นพลเมืองดีสูงกว่าเพศชาย

สมมติฐานที่ 1.2 นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีลำดับการเกิดแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

ตารางที่ 10 จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามลำดับการเกิด

(n = 388)

ลำดับการเกิด	n	$\bar{X}$	S.D.
ลูกคนโต	139	176.05	28.78
ลูกคนกลาง	57	171.63	29.34
ลูกคนเดียว	66	178.27	21.46
ลูกคนสุดท้อง	126	179.00	25.80

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามลำดับการเกิด โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามลำดับการเกิด โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน

(n = 388)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	3	2352.184	784.061	1.092	.352
ภายในกลุ่ม	384	275613.000	717.742		
รวม	387	277965.200			

จากตารางที่ 11 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีลำดับการเกิดต่างกัน มีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.3 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีสายการเรียนแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

ตารางที่ 12 จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

(n = 388)

กลุ่มสาขาวิชา	n	$\bar{X}$	S.D.
กลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์	45	174.07	21.07
กลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์	188	175.25	29.00
กลุ่มวิชาทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศึกษาศาสตร์	155	179.32	25.40

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน

(n = 388)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	2	1767.626	883.813	1.232	.293
ภายในกลุ่ม	385	276197.600	717.396		
รวม	387	277965.200			

จากตารางที่ 13 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.4 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเกรดเฉลี่ยแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

ตารางที่ 14 จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดี
ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

(n = 388)

เกรดเฉลี่ย	n	$\bar{X}$	S.D.
1.50 - 2.50	106	170.29	33.98
2.51 - 3.50	260	178.99	23.71
3.51 ขึ้นไป	22	181.23	15.49

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามเกรดเฉลี่ย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามเกรดเฉลี่ย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน

(n = 388)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	2	6159.450	3079.725	4.369	.013
ภายในกลุ่ม	385	271805.700	705.989		
รวม	387	277965.200			

จากตารางที่ 15 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่จากค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันปรากฏผลตามตารางที่ 15

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามเกรดเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

(n = 388)

ความเป็นพลเมืองดีของนิสิต จำแนกตามเกรดเฉลี่ย	เกรดเฉลี่ย		
	1.50-2.50	2.51-3.50	3.51 ขึ้นไป
$\bar{X}$	170.293	178.985	181.227
1.50-2.50	170.293	-	*
2.51-3.50	178.985	-	Ns
3.51 ขึ้นไป	181.227	-	-

ดังตารางที่ 16 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเกรดเฉลี่ย 1.50-2.50 มีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเกรดเฉลี่ย 2.51-3.50 โดยที่นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเกรดเฉลี่ย 1.50-2.50 มีความเป็นพลเมืองดี ($\bar{X}=170.293$) ต่ำกว่านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเกรดเฉลี่ย 2.51-3.50 ($\bar{X}=178.985$)

สมมติฐานที่ 1.5 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามสถานภาพการสมรสของบิดามารดา โดย t-test

(n = 388)

สถานภาพสมรส	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
อยู่ร่วมกัน	280	176.886	27.614	.176	.861
หย่าร้าง/แยกกันอยู่/หม้าย/ เสียชีวิตทั้งคู่	108	176.352	24.685		

จากตารางที่ 17 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาต่างกันมีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.6 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีการศึกษาของบิดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

ตารางที่ 18 จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามการศึกษาของบิดา

(n = 388)

การศึกษาของบิดา	n	$\bar{X}$	S.D.
ไม่ได้เรียน/ประถมศึกษา	57	175.30	26.53
มัธยมศึกษาตอนต้น/มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	71	179.16	25.91
อนุปริญญา/ปวศ.	57	182.11	25.54
ปริญญาตรี/ปริญญาโท/ปริญญาเอก	203	174.79	27.44

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามการศึกษาของบิดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามการศึกษาของบิดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน

(n = 388)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	3	2946.700	982.233	1.371	.251
ภายในกลุ่ม	384	275018.500	716.194		
รวม	387	277965.200			

จากตารางที่ 19 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีการศึกษาของบิดาต่างกันมีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.7 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีการศึกษาของมารดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

ตารางที่ 20 จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามการศึกษาของมารดา

(n = 388)

การศึกษาของมารดา	n	$\bar{X}$	S.D.
ไม่ได้เรียน/ประถมศึกษา	81	180.98	25.53
มัธยมศึกษาตอนต้น/มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	67	174.46	26.48
อนุปริญญา/ปวส.	51	179.47	23.19
ปริญญาตรี/ปริญญาโท/ปริญญาเอก	189	174.99	28.24

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามการศึกษาของมารดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามการศึกษาของมารดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน

(n = 388)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	3	2759.894	919.965	1.284	.280
ภายในกลุ่ม	384	275205.300	716.680		
รวม	387	277965.200			

จากตารางที่ 21 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีการศึกษาของมารดาต่างกันมีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.8 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีอาชีพของบิดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

ตารางที่ 22 จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามอาชีพของบิดา

(n = 388)

อาชีพของบิดา	n	$\bar{X}$	S.D.
รับราชการ	108	178.92	30.60
พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัทเอกชน	49	176.71	23.06
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	132	175.51	25.20
รับจ้างทั่วไป/เกษตรกรกรรมอื่นๆ	99	176.01	26.40

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามอาชีพของบิดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามอาชีพของบิดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน

(n = 388)

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	3	764.953	254.984	.353	.787
ภายในกลุ่ม	384	277200.200	721.876		
รวม	387	277965.200			

จากตารางที่ 23 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีอาชีพของบิดาต่างกันมีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.9 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีอาชีพของมารดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

ตารางที่ 24 จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามอาชีพของมารดา

(n = 388)

อาชีพของมารดา	n	$\bar{X}$	S.D.
รับราชการ	85	180.57	30.34
พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัทเอกชน	35	176.97	20.52
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	156	176.42	24.72
รับจ้างทั่วไป/เกษตรกร/อื่นๆ	112	174.21	28.42

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามอาชีพของมารดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามอาชีพของมารดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน

(n = 388)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	3	1981.127	660.376	.919	.432
ภายในกลุ่ม	384	275984.100	718.708		
รวม	387	277965.200			

จากตารางที่ 18 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีอาชีพของมารดาต่างกันมีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.10 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

ตารางที่ 26 จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามรายได้ของครอบครัว

(n = 388)

รายได้ของครอบครัว	n	$\bar{X}$	S.D.
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30,000 บาท	147	176.02	27.72
30,001 – 60,000 บาท	144	175.47	25.30
มากกว่า 60,000 บาท	97	179.71	27.59

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามรายได้ของครอบครัว โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามรายได้ของครอบครัว โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน
(n = 388)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	2	1166.503	583.251	.811	.445
ภายในกลุ่ม	385	276798.700	718.958		
รวม	387	277965.200			

จากตารางที่ 27 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีรายได้ของครอบครัวต่างกันมีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 การทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

ตารางที่ 28 ความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวกับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกเป็นรายด้าน
(n = 388)

F \ C	FF1		FF2		FF3		FF4		FF5		FF6		Fรวม	
	r	p	r	p	r	P	r	p	r	p	r	p	r	P
CC1	1	.000	.742	.000	.688	.000	.687	.000	.661	.000	.671	.000	.841	.000
CC2	.742	.000	1	.000	.621	.000	.773	.000	.770	.000	.726	.000	.885	.000
CC3	.668	.000	.621	.000	1	.000	.709	.000	.667	.000	.656	.000	.815	.000
CC4	.687	.000	.733	.000	.709	.000	1	.000	.835	.000	.762	.000	.909	.000
CC5	.912	.000	.770	.000	.667	.000	.835	.000	1	.000	.840	.000	.912	.000
CC6	.888	.000	.726	.000	.656	.000	.762	.000	.840	.000	1	.000	.888	.000
CC7	.577	.000	.749	.000	.446	.000	.530	.000	.538	.000	.548	.000	.577	.000
CC8	.444	.000	.373	.000	.355	.000	.424	.000	.424	.000	.387	.000	.444	.000
C รวม	.587	.000	.543	.000	.547	.000	.597	.000	.607	.000	.616	.000	.665	.000

สัญลักษณ์แทนชื่อตัวแปร มีดังนี้

F	หมายถึง	การทำหน้าที่ของครอบครัว
FF1	หมายถึง	ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว
FF2	หมายถึง	ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว
FF3	หมายถึง	ด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว
FF4	หมายถึง	ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
FF5	หมายถึง	ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
FF6	หมายถึง	ด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว
C	หมายถึง	ความเป็นพลเมืองดี
CC1	หมายถึง	ด้านความมีระเบียบวินัย
CC2	หมายถึง	ด้านความซื่อสัตย์สุจริต
CC3	หมายถึง	ด้านความขยันหมั่นเพียรและอดทน
CC4	หมายถึง	ด้านความประหยัด
CC5	หมายถึง	ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล
CC6	หมายถึง	ด้านความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม/ชาติ
CC7	หมายถึง	ด้านความสามัคคีและมีใจกว้าง
CC8	หมายถึง	ด้านความรักชาติ

จากตารางที่ 28 พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ ถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวสูง ความเป็นพลเมืองดีจะสูงเช่นกัน และถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวต่ำ ความเป็นพลเมืองดีจะต่ำเช่นกัน ส่วนการทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้านทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว ด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นพลเมืองดีเช่นกัน กล่าวคือ ถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวทั้ง 6 ด้านสูง

ความเป็นพลเมืองดีจะสูงเช่นกัน และถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวทั้ง 6 ด้านต่ำ ความเป็นพลเมืองดีจะต่ำ

สมมติฐานที่ 3 ความฉลาดทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

ตารางที่ 29 ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกเป็นรายด้าน

(n = 388)

C \ MQ	MQQ1		MQQ2		MQQ3		MQQ4		MQรวม	
	r	p	R	p	r	p	r	p	r	P
CC1	1	.000	.742	.000	.668	.000	.687	.000	.590	.000
CC2	.742	.000	1	.000	.621	.000	.773	.000	.560	.000
CC3	.668	.000	.621	.000	1	.000	.709	.000	.549	.000
CC4	.687	.000	.773	.000	.709	.000	1	.000	.609	.000
CC5	.661	.000	.770	.000	.667	.000	.835	.000	.643	.000
CC6	.671	.000	.726	.000	.656	.000	.762	.000	.662	.000
CC7	.475	.000	.489	.000	.446	.000	.530	.000	.735	.000
CC8	.365	.000	.373	.000	.355	.000	.424	.000	.600	.000
Cรวม	.587	.000	.543	.000	.547	.000	.597	.000	.848	.000

สัญลักษณ์แทนชื่อตัวแปร มีดังนี้

MQ	หมายถึง	ความฉลาดทางจริยธรรม
MQQ1	หมายถึง	ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม
MQQ2	หมายถึง	ด้านความรับผิดชอบ
MQQ3	หมายถึง	ด้านความเมตตากรุณา
MQQ4	หมายถึง	ด้านการให้อภัย
C	หมายถึง	ความเป็นพลเมืองดี
CC1	หมายถึง	ด้านความมีระเบียบวินัย
CC2	หมายถึง	ด้านความซื่อสัตย์สุจริต
CC3	หมายถึง	ด้านความขยันหมั่นเพียรและอดทน

CC4	หมายถึง	ด้านความประหยัด
CC5	หมายถึง	ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล
CC6	หมายถึง	ด้านความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม/ชาติ
CC7	หมายถึง	ด้านความสามัคคีและมีใจกว้าง
CC8	หมายถึง	ด้านความรักชาติ

จากตารางที่ 29 พบว่า ความฉลาดทางจริยธรรมโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ ถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีความฉลาดทางจริยธรรมอยู่ในระดับสูง ความเป็นพลเมืองดีจะสูงเช่นกัน และถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีความฉลาดทางจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำ ความเป็นพลเมืองดีจะต่ำเช่นกัน ส่วนความฉลาดทางจริยธรรมรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อ ด้านความเมตตากรุณา และด้านการให้อภัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นพลเมืองดีเช่นกัน กล่าวคือ ถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับความฉลาดทางจริยธรรมทั้ง 4 ด้านสูง ความเป็นพลเมืองดีจะสูงเช่นกัน และถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับความฉลาดทางจริยธรรมทั้ง 4 ด้านต่ำ ความเป็นพลเมืองดีจะต่ำเช่นกัน

สมมติฐานที่ 4 การทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

ตารางที่ 30 ความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวกับความฉลาดทางจริยธรรม ของ
นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกเป็นรายด้าน

(n = 388)

MQ	MQQ1		MQQ2		MQQ3		MQQ4		MQรวม	
	r	p	R	p	r	p	r	p	r	P
FF1	1	.000	.742	.000	.668	.000	.687	.000	.590	.000
FF2	.742	.000	1	.000	.621	.000	.773	.000	.560	.000
FF3	.668	.000	.621	.000	1	.000	.709	.000	.549	.000
FF4	.687	.000	.773	.000	.709	.000	1	.000	.609	.000
FF5	.661	.000	.770	.000	.667	.000	.835	.000	.643	.000
FF6	.671	.000	.726	.000	.656	.000	.762	.000	.662	.000
รวม	.841	.000	.885	.000	.815	.000	.909	.000	.688	.000

สัญลักษณ์แทนชื่อตัวแปร มีดังนี้

F	หมายถึง	การทำหน้าที่ของครอบครัว
FF1	หมายถึง	ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว
FF2	หมายถึง	ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว
FF3	หมายถึง	ด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว
FF4	หมายถึง	ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
FF5	หมายถึง	ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
FF6	หมายถึง	ด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว
MQ	หมายถึง	ความฉลาดทางจริยธรรม
MQQ1	หมายถึง	ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม
MQQ2	หมายถึง	ด้านความรับผิดชอบ
MQQ3	หมายถึง	ด้านความเมตตากรุณา
MQQ4	หมายถึง	ด้านการให้อภัย

จากตารางที่ 30 พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ ถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวสูง ความฉลาด

ทางจริยธรรมจะสูงเช่นกัน และถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวต่ำ ความฉลาดทางจริยธรรมจะต่ำเช่นกัน ส่วนการทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้านทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว ด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางจริยธรรมเช่นกัน กล่าวคือ ถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวทั้ง 6 ด้านสูง ความฉลาดทางจริยธรรมจะสูงเช่นกัน และถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวทั้ง 6 ด้านต่ำ ความฉลาดทางจริยธรรมจะต่ำ

ข้อวิจารณ์

งานวิจัยครั้งนี้ศึกษา การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถวิจารณ์โดยแบ่งเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

การทำหน้าที่ของครอบครัว

นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 126.96$) มีค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 21.92$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก นิสิตมีการรับรู้การแสดงซึ่งความสนใจ การเห็นคุณค่าในสิ่งต่าง ๆ ที่สมาชิกในครอบครัวของนิสิตแต่ละคนทำ รวมทั้งรับรู้ถึงระดับความรู้สึกผูกพันห่วงใยที่สมาชิกในครอบครัวแต่ละบุคคลมีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องตามแนวความคิดของ McMaster Model (1978 cited in Serin and Flora, 2005) ซึ่งมีความผูกพันทางอารมณ์อย่างมีความเข้าใจ (Empathic Involvement) มีความสนใจผูกพันมีต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างแท้จริง โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งจะนั่นความสนใจผูกพันแบบนี้ จะสามารถสนองความต้องการทางอารมณ์ของอีกฝ่ายหนึ่งได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 21.86$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก นิสิตอยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นวัยที่มีความเป็นตัวของตัวเอง และเป็นวัยที่กำลังศึกษาเล่าเรียน เป็นวัยที่ครอบครัวเข้ามามีบทบาทในการจัดการและควบคุมพฤติกรรมให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม จึงทำให้นิสิตรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของครอบครัวเป็นอย่างดี จากแนวคิดทฤษฎีของ McMaster Model (1978 cited in Serin and Flora, 2005) ได้กล่าวไว้ว่า การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว เป็นแบบแผนที่ครอบครัวปฏิบัติในการควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิกในสถานการณ์ต่างๆ การควบคุมพฤติกรรมไม่ใช่เป็นเพียงการฝึกฝนระเบียบวินัยในครอบครัวเท่านั้นแต่เป็นการจัดการกับพฤติกรรมหลากหลายที่เกิดขึ้น ได้แก่ (1) พฤติกรรมในสถานการณ์ที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย ตัวอย่างในเด็กได้แก่ การเล่นอย่างโหดโชน การเล่นไม้จิกไฟ ฯลฯ ในวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ได้แก่ การขับรถเร็วอย่างไม่ระมัดระวัง การพยายามทำร้ายตัวเอง ฯลฯ (2) พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองความต้องการหรือแรงขับทางด้านจิตใจและชีวภาพ เช่น การกิน การนอน การขับถ่าย ความต้องการทางเพศ และความก้าวร้าว เป็นต้น (3) พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับ Socializing Behavior ทั้งในและนอกครอบครัว และสอดคล้องกับ Friedman (2003) ได้กล่าวว่า หน้าที่ในการเลี้ยงดูอบรมสมาชิกให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม เป็นพลเมืองดีของชาติในอนาคต ต้องมีการอบรมสั่งสอนให้คำแนะนำ ดูแลความประพฤติของสมาชิก รวมทั้งให้โอกาสในการศึกษาเรียนรู้ และฝึกทักษะ เพื่อให้สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปใช้ในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต

3. ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 21.26$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก นิสิตส่วนใหญ่อาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัวที่เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนมาแต่เล็กจนเติบโตถึงปัจจุบัน ครอบครัวจึงสามารถเข้าใจ รับรู้ และสามารถตอบสนองทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ McMaster Model (1978 cited in Serin and Flora, 2005) ได้กล่าวว่า ในแต่ละช่วงชีวิตของบุคคล ความต้องการการตอบสนองทางอารมณ์จากครอบครัวจะแตกต่างกันไป เช่น ในวัยเด็กเล็กการตอบสนองทางอารมณ์จากพ่อแม่ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับลูก แต่เมื่อลูกเข้าวัยรุ่นการตอบสนองทางอารมณ์ส่วนหนึ่งจะได้มาจากบุคคลภายนอกครอบครัว เช่น กลุ่มเพื่อนฝูง ดังนั้นครอบครัวจำเป็นจะต้องมีการตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของสมาชิกให้เหมาะสมตามพัฒนาการในการช่วยเหลือครอบครัวต้องมีการประเมินความเหมาะสม คุณภาพ และปริมาณของอารมณ์ที่แสดงออกครอบครัวที่ทำหน้าที่ปกคิจะสามารถแสดงอารมณ์ได้หลายอย่างในปริมาณที่เหมาะสม ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ และ Friedman (2003) ได้กล่าวว่า หน้าที่ในการตอบสนองความ

ต้องการทางอารมณ์ โดยให้ความรัก ความเอาใจใส่แก่สมาชิกในครอบครัว ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีบุคลิกภาพที่มั่นคง เนื่องจากการได้รับความรัก ความอบอุ่น ได้รับการตอบสนองความต้องการด้านจิตใจและอารมณ์อย่างเหมาะสม

4. ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 21.14$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก นิสิตอาศัยอยู่กับครอบครัว จึงมีการพูดคุยเป็นการสื่อสารกันภายในครอบครัวอยู่เป็นประจำ ในเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน ตามแนวคิดทฤษฎีของ McMaster Model (1978 cited in Serin and Flora, 2005) กล่าวว่า การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันและกัน ใน McMaster Model จะพุ่งเล็งที่การสื่อสารโดยใช้คำพูด (verbal communication) เนื่องจากเป็นส่วนที่สามารถวัดหรือประเมินได้ชัดเจนกว่าการสื่อสารที่ไม่ใช้คำพูด (nonverbal communication) การสื่อสารที่ดีนั้น เนื้อหาต้องมีลักษณะชัดเจน ซึ่งหมายถึงข้อมูลที่แลกเปลี่ยนกันนั้นมีความชัดเจน ไม่ใช่เลื่อนลอย จับใจความอะไรไม่ได้ หรือคลุมเครือ นอกจากนี้จุดหมายปลายทางของการสื่อสารจะต้องชัดเจนด้วย

5. ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 20.44$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก ครอบครัวของนิสิตส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีการปรึกษาหารือถึงวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และสมาชิกในครอบครัวบางคนไม่รับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว หรือรับรู้ปัญหาเพียงบางส่วน สอดคล้องกับการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎี ของ McMaster Model (1978 cited in Serin and Flora, 2005) พบว่า ครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้ดีจะมีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม ในขณะที่ครอบครัวที่ทำหน้าที่ไม่ดีนั้นปัญหามักจะได้รับการแก้ไขอย่างไม่เหมาะสม หรือไม่มีการแก้ไขเลย ครอบครัวมีความแตกต่างกันในทักษะการแก้ปัญหา ครอบครัวที่มีประสิทธิภาพจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาส่วนใหญ่ได้รวดเร็วโดยไม่ยากลำบาก ปัญหาที่มีจึงมักเป็นปัญหาที่เพิ่งเกิดใหม่ไม่ใช่ปัญหาเรื้อรังที่แก้ไม่ได้ซะที และเมื่อประสบปัญหาครอบครัวก็จะมีวิธีการที่เป็นระบบในการแก้ปัญหา

6. ด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 20.34$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก นิสิตรับรู้บทบาทของสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนไม่สมบูรณ์ หรือได้รับบทบาทในครอบครัวที่ไม่ค่อยเหมาะสมหรือเท่าเทียมกัน ตามแนวคิดทฤษฎีของ McMaster Model (1978 cited in Serin and Flora, 2005) กล่าวไว้ว่า ครอบครัวที่ทำหน้าที่เหมาะสมจะมีการมอบหมายบทบาทและหน้าที่ให้สมาชิกแต่ละคน บทบาทและหน้าที่นี้จะต้องมีความเห็นพ้อง

ต้องกัน มีการปฏิบัติตาม และมีการประสานกับบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกคนอื่นๆด้วย ภารกิจของครอบครัวจะดำเนินไปได้ หรือปัญหาต่างๆ จะแก้ไขได้ ก็ต่อเมื่อการมอบหมายบทบาทนั้น เป็นไปอย่างเหมาะสมครอบคลุมถึงหน้าที่ทุกด้านที่จำเป็นต้องทำ และมีระบบที่ควบคุมให้สมาชิกแต่ละคนปฏิบัติตามบทบาทโดยครบถ้วน

ความฉลาดทางจริยธรรม

นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนส่วนใหญ่มีความฉลาดทางจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 89.06$) มีค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านการให้อภัย ($\bar{X} = 21.26$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก นิสิตได้รับการปลูกฝังในเรื่องของการให้อภัยมาเป็นอย่างดี รับรู้ถึงความผิดพลาดสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน ทุกที่ ทุกโอกาส จึงควรให้อโอกาสในการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Lennick and Kiel (2005) ที่กล่าวไว้ว่า การให้อภัยเป็นการปล่อยวาง ไม่ถือสาในความผิดพลาดที่เกิดขึ้นทั้งของตนเองและของผู้อื่น คนที่มีประสิทธิภาพจะรู้ว่าการปล่อยวางและไม่ถือสากับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นทั้งของตนเองและของผู้อื่นนั้น จะทำให้เห็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นในอนาคตได้

2. ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 21.14$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก นิสิตมีความรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ของตนเองได้เป็นอย่างดี และนิสิตกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาและก้าวเข้าสู่ระบบของการทำงาน จึงมีความรับผิดชอบในหน้าที่และการกระทำของตนเองเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Lennick and Kiel (2005) ที่กล่าวไว้ว่า ความรับผิดชอบเป็น ความเต็มใจยอมรับของบุคคลว่ามีหน้าที่รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง ทุกสิ่งที่ได้กระทำลงไปนั้นจะเป็นไปตามกฎของเหตุและผล (The law of cause and effect) เมื่อบุคคลเป็นเหตุทำให้เกิด ย่อมจะมีผลกระทบตามมา ทั้งผลที่คาดว่าจะให้เกิดและผลที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจ ความรับผิดชอบนี้เป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากบุคคลต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองได้กระทำ

3. ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม ($\bar{X} = 20.44$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก สภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการสอดแทรกความซื่อสัตย์และการมีคุณธรรมที่

บกพร่องลงไป และเป็นเรื่องของจริยธรรมที่แต่ละบุคคลมีกรอบจริยธรรม แนวคิด ความเชื่อที่แตกต่างกัน ดังที่แนวคิดทฤษฎีของ Lennick and Kiel (2005) กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักการ ค่านิยม และความเชื่อ ซึ่งเป็นความสามารถทางด้านจริยธรรมที่สำคัญที่จะทำให้ครอบคลุมถึงความสามารถอื่นๆ เป็นความมุ่งมั่นในทุกสิ่งทีบุคคลจะพึงกระทำหรือพูด ความซื่อสัตย์และความมีคุณธรรมทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ การพูดความจริงและยืนยันในสิ่งที่ถูกต้อง รวมทั้งการรักษาสัญญาเป็นเครื่องหมายหรือคุณสมบัติของบุคคลที่จะเป็นแบบอย่างในเรื่องของความซื่อสัตย์และมีความมีคุณธรรม จะเห็นได้จากการที่บุคคลผู้นั้นจะได้รับความความเชื่อถือว่าไว้วางใจในสิ่งที่พูดและสิ่งที่ทำ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่บุคคลต้องมีความชัดเจนในกรอบจริยธรรมของตนเอง และปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับกรอบจริยธรรม

4. ด้านความเมตตา กรุณา ($\bar{X} = 20.34$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก นิติอยู่ในวัฒนธรรมของสังคมเมืองที่ไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับบุคคลรอบข้าง ไม่ค่อยสนใจเรื่องของคนอื่น จึงทำให้มีความเมตตา กรุณาที่พร่องลงไป ซึ่งแนวคิดทฤษฎีของ Lennick and Kiel (2005) ได้กล่าวไว้ว่า ความเมตตา กรุณาเป็นการดูแลผู้อื่นอย่างกระตือรือร้น กล่าวคือ เป็นการที่บุคคลทำในสิ่งที่จะเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจของผู้อื่น บางครั้งเป็นการเอาใจใส่ดูแลเป้าหมายของผู้อื่นเท่าที่พวกเขาจะทำได้ หลายครั้งอาจพบว่าตนเองเข้าไปดูแลเอาใจใส่ต่อเป้าหมายของผู้อื่นอย่างจริงจังมากกว่าที่ผู้อื่นจะสามารถรู้สึกจริงจังแบบนั้นได้

ความเป็นพลเมืองดี

นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนส่วนใหญ่มีความเป็นพลเมืองดีโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 176.74$) มีค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านความรักชาติ ($\bar{X} = 23.35$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจาก นิสิตเป็นคนไทย มีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2550) บัญญัติไว้ข้อหนึ่งว่า หน้าที่ของชนชาวไทยตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งทุกคนจะต้องรักษาและปฏิบัติตามจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ ข้อหนึ่งคือ การรักษา ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และสอดคล้องกับจริยธรรมความเป็นพลเมืองดีของ กรมการศึกษา นอกโรงเรียน (2546) กล่าวว่า ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นการตระหนัก

ในความสำคัญของความเป็นชาติไทย การยึดมั่นในหลักศีลธรรมของศาสนา และการจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และสอดคล้องกับ สมพงษ์ จิตระดับ (2546) ที่ได้เสนอลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์ ว่าต้องมีความภูมิใจในความเป็นคนไทย มีการดำรงรักษา ถักทอสานต่อวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้

2. ด้านความสามัคคีและมีใจกว้าง ($\bar{X} = 22.29$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจาก นิสิตต้องมีการทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่เสมอ จึงต้องอาศัยความสามัคคีและมีใจกว้างในการประสานงานเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย มีความสามัคคีและมีใจกว้างในหมู่เพื่อน รวมทั้งครอบครัวด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2546) ที่กล่าวถึงคุณธรรมของการเป็นพลเมืองดี ที่มีความสามัคคีรวมอยู่ด้วย รวมถึงการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วมเป็นที่ตั้ง และรับฟังความคิดเห็นของกันและกันและเคารพในมติของเสียงส่วนมากเช่นกัน

3. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล ($\bar{X} = 21.92$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับสูง เนื่องมาจาก นิสิตมีระดับการศึกษาในระดับปานกลาง จึงทำให้มีความคิดที่เป็นระบบ คิดนอกกรอบ คิดสร้างสรรค์ และมีความคิดอย่างมีเหตุมีผลได้ สอดคล้องกับ สักดิ์ชัย นิรัฐทวี (2548) ที่ได้สรุปและรวบรวมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทยควรมี 3 มิติคือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความคิดความเชื่อ และด้านการปฏิบัติตน และสอดคล้องกับ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2546) ในเรื่องพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยควรมีแนวทางการปฏิบัติตนด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การสร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมไทย และสังคมโลก และด้านสังคม ได้แก่ (1) การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล (2) การรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น (3) การยอมรับเมื่อผู้อื่นมีเหตุผลที่ดีกว่า (4) การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

4. ด้านความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ($\bar{X} = 21.86$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องมาจาก นิสิตมีวุฒิและคุณวุฒิที่เพียงพอต่อการสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับ สักดิ์ชัย นิรัฐทวี (2548) ที่ได้สรุปและรวบรวมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทยควรมีในด้านการปฏิบัติตน ได้แก่ (1) ปฏิบัติตนให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฏศีลธรรมและกฏกติกาของชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ (2) ปฏิบัติตนตามหลักสิทธิ หน้าที่ของพลเมือง (3) ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น (4) มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นเรื่องของการ

จรรโลงความถูกต้อง ความเป็นระเบียบ ความดีงามของสังคม ทั้งยังสอดคล้องกับ สมพงษ์ จิตระดับ (2546) ที่ได้เสนอลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์ ว่าต้องรู้จักสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบ จิตสำนึกสาธารณะในการเมืองระบอบประชาธิปไตย

5. ด้านความประหยัด ($\bar{X} = 21.26$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก นิสิตอาจได้รับการปลูกฝังเรื่องการประหยัดคดออม ทำให้รู้จักคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ใช้เงินและสิ่งของต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับ กรมการศาสนา (2552) ที่ได้กำหนดคุณลักษณะของคนดีไว้ในค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ซึ่ง 1 ใน 5 มีความประหยัดและอดออมรวมอยู่ด้วย และ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2546) ได้กล่าวถึง แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ด้านเศรษฐกิจที่กล่าวถึงการประหยัดและอดออมในครอบครัว

6. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 21.14$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากนิสิตได้รับการปลูกฝังให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง สอดคล้องกับ กรมการศาสนา (2552) ที่ได้กำหนดคุณลักษณะของคนดีไว้ในคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ (1) การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม (2) การข่มใจตนเอง ฝึกลใจตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์สุจริตความดีนั้น (3) การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด (4) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตและรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

7. ด้านความมีระเบียบวินัย ($\bar{X} = 20.44$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก นิสิตดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ต้องใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคมต่าง ๆ มากมาย และมีกฎระเบียบเป็นตัวบังคับให้ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย สอดคล้องกับ กรมการศาสนา (2552) ที่ได้กำหนดคุณลักษณะของคนดีไว้ในค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ซึ่ง 1 ใน 5 มีความมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2550) บัญญัติไว้ข้อหนึ่งว่าหน้าที่ของชนชาวไทยตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งทุกคนจะต้องรักษาและปฏิบัติตามจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ ข้อหนึ่งคือ การปฏิบัติตามกฎหมาย เมื่อเราต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายใดก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้นๆอย่างเคร่งครัด เพราะกฎหมายแต่ละฉบับนั้นได้มีการร่างและประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาอย่างเปิดเผยต่อหน้าสาธารณชน และสอดคล้องกับจริยธรรมความ

เป็นผลเมืองดีของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2546) กล่าวว่า ความมีระเบียบวินัย เป็นการยึดมั่นในการอยู่ร่วมกันโดยยึดระเบียบวินัย เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม

8. ด้านความขยันหมั่นเพียรและอดทน ($\bar{X} = 20.34$) มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก นิสิตกำลังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน ที่ต้องอาศัยความขยันหมั่นเพียรและความอดทนในการศึกษาให้ประสบสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตามที่ได้ตั้งใจไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการศาสนา (2552) ที่ได้กำหนดคุณลักษณะของคนดีไว้ในคำนิยามพื้นฐาน 5 ประการ ซึ่ง 1 ใน 5 ซึ่งต้องรู้จักการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในการพิสูจน์สมมติฐานที่ตั้งไว้ ปรากฏผลดังนี้

สมมติฐานที่ 1 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน จะมีความเป็นผลเมืองดีแตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานย่อยดังนี้

1.1 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความเป็นผลเมืองดีแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความเป็นผลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่าเพศต่างกัน ทำให้ความเป็นผลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แตกต่างกัน โดยที่เพศหญิงมีความเป็นผลเมืองดีสูงกว่าเพศชาย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรพงษ์ นกน้อย (2546) ที่พบว่า เพศไม่ส่งผลกระทบต่อลักษณะความเป็นผลเมืองดีของ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยเป็นการศึกษาเพียงชั้นปีที่ 4 เพียงปีเดียวเท่านั้น และศึกษาจากหลายกลุ่มคณะ จึงทำให้มีผลการศึกษาที่แตกต่างกัน พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นเพศหญิงมีคุณธรรมด้านความมีน้ำใจมากกว่าวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นเพศชาย .155 เท่า อาจเนื่องมาจากเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนโยน มีความอ่อนไหวทางอารมณ์มากกว่าเพศชาย จึงทำให้เพศหญิงคำนึงถึงหลักคุณธรรมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ดีกว่าเพศชาย

1.2 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีลำดับการเกิดแตกต่างกัน จะมีความเป็นผลเมืองดีแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีลำดับการเกิดแตกต่างกัน มีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า ลำดับการเกิดที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลถึงความแตกต่างในความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) พบว่า ลำดับการเกิดไม่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านใด ๆ ของวัยรุ่นจิตอาสา อาจเนื่องมาจาก นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ไม่ว่าจะเกิดในลำดับการเกิดใดก็ได้ ได้รับการปลูกฝังในเรื่องความเป็นพลเมืองดีอย่างเท่าเทียมกัน การอบรมของครอบครัวย่อมปลูกฝังในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมความเป็นคนดี ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีด้วยเช่นกัน

1.3 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกัน มีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า กลุ่มสาขาวิชาที่แตกต่างกันของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ไม่ส่งผลให้ความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรพงษ์ นกน้อย (2546) ที่พบว่า ภาควิชาที่ศึกษาส่งผลกระทบกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี อาจเนื่องมาจาก ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันในด้านสาขาวิชาจึงทำให้ผลการวิจัยที่ได้แตกต่างกัน จากการศึกษาที่พบว่ากลุ่มวิชาที่ต่างกัน มีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจาก นิสิตศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาด้วยกัน ได้รับการปลูกฝังในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมความเป็นพลเมืองดีไม่ต่างกัน ตามวัตถุประสงค์ของสถาบันที่ส่งเสริมทางด้านวิชาการและมุ่งเน้นในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมด้วย จึงส่งผลให้ความเป็นพลเมืองดีแต่ละกลุ่มสาขาวิชาไม่แตกต่างกัน

1.4 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเกรดเฉลี่ยแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเกรดเฉลี่ยแตกต่างกัน มีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่า เกรดเฉลี่ยที่ต่างกัน ส่งผลถึงความแตกต่างในความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับ พิริยา เลิศมวงคลนาม (2551) กล่าวว่า ผลการเรียนรู้เฉลี่ย มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่า ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น .099 หน่วย (Beta = .099) อาจเนื่องมาจาก นิสิตที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่างกัน อาจมีทัศนคติ ความคิด หรือความเข้าใจในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นพลเมืองแตกต่างกันไป ตามบุคลิกลักษณะอุปนิสัยของแต่ละบุคคล นิสิตที่มีผลการเรียนต่ำ อาจได้รับการปลูกฝังหรืออบรมเลี้ยงดูที่บกพร่องทำให้มีความเป็นพลเมืองดีต่ำได้เช่นกัน

1.5 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน มีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า สถานภาพการสมรสของบิดามารดาที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลถึงความแตกต่างในความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน พิริยา เลิศมวงคลนาม (2551) พบว่า สถานภาพสมรสของบิดามารดาไม่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านใด ๆ ของวัยรุ่นจิตอาสา อาจเนื่องมาจาก นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมความเป็นพลเมืองดีจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา สถาบันการเมืองการปกครอง และสถาบันอื่น ๆ เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะสถานภาพการสมรสของบิดามารดาจะเป็นอย่างไรก็ไม่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของนิสิต นิสิตเลือกที่จะเป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติ

1.6 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีการศึกษาของบิดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีการศึกษาของบิดาแตกต่างกัน มีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า การศึกษาของบิดาที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลถึงความแตกต่างในความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน พิริยา เลิศมวงคลนาม (2551) พบว่า การศึกษาของบิดาไม่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านใด ๆ ของวัยรุ่นจิตอาสา อาจ

เนื่องจาก การศึกษาของบิดาของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนจะอยู่ในระดับการศึกษาใด บิดามีการอบรมสั่งสอนหรือมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมความเป็นพลเมืองดีให้แก่บิดาเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ นอกจากนี้บิดายังได้รับการอบรมและปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีจากสถาบันต่าง ๆ ในสังคมให้เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

1.7 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีการศึกษาของมารดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีการศึกษาของมารดาแตกต่างกัน มีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า การศึกษาของมารดาที่แตกต่างกันของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ไม่ส่งผลให้ความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกันด้วย เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับพิริยา เลิศมงคลนาม (2551) พบว่า การศึกษาของมารดาไม่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านใด ๆ ของวัยรุ่นจิตอาสา อาจเนื่องจาก การศึกษาของมารดาของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จะอยู่ในระดับการศึกษาใด มารดามีการอบรมสั่งสอนหรือมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมความเป็นพลเมืองดีให้แก่บิดาเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ นอกจากนี้บิดายังได้รับการอบรมและปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีจากสถาบันต่าง ๆ ในสังคมให้เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

1.8 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีอาชีพของบิดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีอาชีพของบิดาแตกต่างกัน มีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า อาชีพของบิดาที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลถึงความแตกต่างในความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) พบว่า อาชีพของบิดาไม่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านใด ๆ ของวัยรุ่นจิตอาสา อาจเนื่องจาก นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนได้รับการปลูกฝังในเรื่อง

คุณธรรม จริยธรรมในเรื่องความเป็นพลเมืองดีจากสถาบันต่าง ๆ ให้รู้จักและสำนึกในหน้าที่ความเป็นพลเมืองดีเป็นอย่างดี ดังนั้นไม่ว่าบิดาของนิสิตจะมีอาชีพใดก็ไม่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดี

1.9 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีอาชีพของมารดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีอาชีพของมารดาแตกต่างกัน มีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า อาชีพของมารดาที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลถึงความแตกต่างในความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) พบว่า อาชีพของมารดาไม่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านใด ๆ ของวัยรุ่นจิตอาสา อาจเนื่องมาจาก นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนได้รับการปลูกฝังในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมในเรื่องความเป็นพลเมืองดีจากสถาบันต่าง ๆ ให้รู้จักและสำนึกในหน้าที่ความเป็นพลเมืองดีเป็นอย่างดี ดังนั้นไม่ว่ามารดาของนิสิตจะมีอาชีพใดก็ไม่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดี

1.10 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า รายได้ของครอบครัวที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลถึงความแตกต่างในความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) พบว่า รายได้ของครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านใด ๆ ของวัยรุ่นจิตอาสาเช่นกัน อาจเนื่องมาจาก ไม่ว่ารายได้ของครอบครัวของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จะมากหรือน้อยเพียงใดก็ไม่ทำให้ความเป็นพลเมืองดีแตกต่างไปตามรายได้ของครอบครัว เพราะนิสิตได้รับการปลูกฝัง การอบรม และได้รับการเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางสังคมก่อนแล้วทำให้มีความเป็นพลเมืองดีเป็นอย่างดี ไม่ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวจะเป็นอย่างไรทุกครอบครัวล้วนแล้วแต่อบรมเลี้ยงดูให้สมาชิกในครอบครัวเป็นคนดีและเป็นพลเมืองดีของชาติ

สมมติฐานที่ 2 การทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

จากผลการวิจัย พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ ถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวสูง ความเป็นพลเมืองดีจะสูงเช่นกัน และถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวต่ำ ความเป็นพลเมืองดีจะต่ำเช่นกัน ส่วนการทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้านทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว ด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นพลเมืองดีเช่นกัน กล่าวคือ ถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวทั้ง 6 ด้านสูง ความเป็นพลเมืองดีจะสูงเช่นกัน และถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวทั้ง 6 ด้านต่ำ ความเป็นพลเมืองดีจะต่ำ เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อโนมา ชันพันธ์ (2548) พบว่า ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การเป็นต้นแบบของบิดามารดา ครูและเพื่อน และหิริโอตตปปะ มีความสัมพันธ์กับความซื่อสัตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับร้อยละ 14.7 ($R^2=.147$) และร้อยละ 24.9 ($R^2=.249$) ตามลำดับ อาจเนื่องมาจากครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ยอมรับปลูกฝังเลี้ยงดูเด็กและเยาวชน มีการปลูกฝังในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ความดี เพื่อให้ นิสิตเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติในอนาคต การทำหน้าที่ของครอบครัวจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นพลเมืองดีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อมีการทำหน้าที่ของครอบครัวที่ดี ก็จะส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของนิสิตในทิศทางบวก แต่หากมีความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัวก็จะส่งผลให้นิสิตบกพร่องในด้านความเป็นพลเมืองดีได้เช่นกัน

สมมติฐานที่ 3 ความฉลาดทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิต
ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

จากผลการวิจัย พบว่า ความฉลาดทางจริยธรรมโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ ถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีความฉลาดทางจริยธรรมอยู่ในระดับสูง ความเป็นพลเมืองดีจะสูงเช่นกัน และถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีความฉลาดทางจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำ ความเป็นพลเมืองดีจะต่ำเช่นกัน ส่วนความฉลาดทางจริยธรรมรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณา และด้านการให้อภัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นพลเมืองดีเช่นกัน กล่าวคือ ถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับความฉลาดทางจริยธรรมทั้ง 4 ด้านสูง ความเป็นพลเมืองดีจะสูงเช่นกัน และถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับความฉลาดทางจริยธรรมทั้ง 4 ด้านต่ำ ความเป็นพลเมืองดีจะต่ำเช่นกัน เป็นไปตามสมมติฐาน พิริยา เลิศมงกลนาม (2551) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดีมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันทางบวกเป็นสิ่งที่สอดคล้องประสานกัน เนื่องจากความฉลาดทางจริยธรรมสามารถช่วยส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของความเป็นพลเมืองดีให้แก่กันได้ การมีความฉลาดทางจริยธรรม ย่อมส่งผลให้เกิดความเห็นอกเห็นใจ ไม่เห็นแก่ตัว คิดดีทำดี มีความเมตตาปราณีรู้จักให้อภัย ส่งผลให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติได้

สมมติฐานที่ 4 การทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางจริยธรรม
ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

จากผลการวิจัย พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ ถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวสูง ความฉลาดทางจริยธรรมจะสูงเช่นกัน และถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวต่ำ ความฉลาดทางจริยธรรมจะต่ำเช่นกัน ส่วนการทำหน้าที่ของ

ครอบครัวรายด้านทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว ด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางจริยธรรมเช่นกัน กล่าวคือ ถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวทั้ง 6 ด้านสูง ความฉลาดทางจริยธรรมจะสูงเช่นกัน และถ้านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวทั้ง 6 ด้านต่ำ ความฉลาดทางจริยธรรมจะต่ำ เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีหน้าที่ให้การหล่อหลอมเกลาทางศีลธรรมแก่นิสิตโดยเฉพาะในช่วงต้น ๆ ของชีวิต ครอบครัวมีบทบาทอย่างสำคัญในการจรรโลงศีลธรรมในสังคม และในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีสัดส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดาอยู่ร่วมกัน แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของครอบครัวและการทำหน้าที่ของครอบครัวที่ดี จึงส่งผลต่อความฉลาดทางจริยธรรมในทางบวกด้วยเช่นกัน

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวกับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวกับความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้คือ นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ภาคปกติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4,246 คน (สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2553) และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้จำนวน 366 คน เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2554

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตชั้นปีที่ 4

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตชั้นปีที่ 4 เป็นแบบตรวจรายการ (Check List) และข้อความเกี่ยวกับเพศ ลำดับการเกิด กลุ่มสาขาวิชา เกรดเฉลี่ย สถานภาพการสมรสของบิดามารดา การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และรายได้ของครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว

เป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว ตามแนวคิด McMaster Model of Family Functioning (MMFF) (1978 cited in Serin and Flora, 2005) โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ในครอบครัว 6 องค์ประกอบ ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด 36 ข้อ โดยมีหัวข้อ ดังนี้

1. การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	จำนวน 6 ข้อ
2. การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	จำนวน 6 ข้อ
3. บทบาทของสมาชิกในครอบครัว	จำนวน 6 ข้อ
4. การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	จำนวน 6 ข้อ
5. ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	จำนวน 6 ข้อ

6. การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว จำนวน 6 ข้อ
 ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรม

เป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรมของ Lennick and Kiel ,2005 โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ 4 ด้าน ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด 24 ข้อ โดยมีหัวข้อ ดังนี้

1. ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม จำนวน 6 ข้อ
2. ด้านความรับผิดชอบ จำนวน 6 ข้อ
3. ด้านความเมตตากรุณา จำนวน 6 ข้อ
4. ด้านการให้อภัย จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี

เป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดี 8 ประการ ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด 48 ข้อ โดยมีหัวข้อ ดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัย จำนวน 6 ข้อ
2. ความซื่อสัตย์สุจริต จำนวน 6 ข้อ
3. ความขยันหมั่นเพียรและอดทน จำนวน 6 ข้อ
4. ความประหยัด จำนวน 6 ข้อ
5. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล จำนวน 6 ข้อ

6. ความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

จำนวน 6 ข้อ

7. ความสามัคคีและมีใจกว้าง

จำนวน 6 ข้อ

8. ความรักชาติ

จำนวน 6 ข้อ

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในวันที่ 1 มกราคม 2554 – 21 กุมภาพันธ์ 2554 และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขตส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ร้อยละ 60.1 เป็นผู้ชาย ร้อยละ 39.9 ส่วนใหญ่มีลำดับการเกิดเป็นลูกคนเดียว ร้อยละ 35.8 กำลังศึกษาอยู่กลุ่มสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์มากที่สุด ร้อยละ 48.5 มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.51 – 3.50 มากที่สุด ร้อยละ 67.0 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 72.2 มีการศึกษาของบิดาอยู่ในระดับปริญญาตรี/ปริญญาโท/ปริญญาเอกมากที่สุด ร้อยละ 52.3 มีการศึกษาของมารดาอยู่ในระดับปริญญาตรี/ปริญญาโท/ปริญญาเอกมากที่สุด ร้อยละ 48.7 ส่วนใหญ่บิดามีอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย ร้อยละ 34.0 มารดามีอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย ร้อยละ 40.2 ส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนอยู่ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30,000 บาท ร้อยละ 37.9

2. การทำหน้าที่ของครอบครัว นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 126.96$) หมายความว่านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวในระดับปานกลาง

3. ความฉลาดทางจริยธรรม นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีความฉลาดทางจริยธรรมเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 89.06$) หมายความว่านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีความฉลาดทางจริยธรรมในระดับสูง

4. ความเป็นพลเมืองดี นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีความเป็นพลเมืองดีเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 176.74$) หมายความว่านิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีความเป็นพลเมืองดีในระดับสูง

5. การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี มีความสัมพันธ์กันทั้ง 3 ตัวแปร โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก

การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 31 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเรื่อง การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

สมมติฐานที่	ผลการทดสอบ	
	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1.1 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน	✓	
1.2 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีลำดับการเกิดแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน		✓
1.3 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน		✓
1.4 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเกรดเฉลี่ยแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน	✓	
1.5 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน		✓

ตารางที่ 31 (ต่อ)

สมมติฐานที่	ผลการทดสอบ	
	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1.6 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีการศึกษาของบิดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน		✓
1.7 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีการศึกษาของมารดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน		✓
1.8 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีอาชีพของบิดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน		✓
1.9 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีอาชีพของมารดาแตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน		✓
1.10 นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีรายได้ของครอบครัว แตกต่างกัน จะมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน		✓
2. การทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความ ความเป็นพลเมืองดีของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน	✓	
3. ความฉลาดทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับความ เป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน	✓	
4. การทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับ ความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน	✓	

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการ ที่อาจจะเป็นประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล 2 ตัว ได้แก่ เพศ และเกรดเฉลี่ย ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่ต่างกัน มีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน ดังนั้น การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี ควรมีการจัดกิจกรรม โครงการ หรือการอบรมและปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีที่เหมาะสมกับนิสิตที่มีเพศต่างกันและเกรดเฉลี่ยที่ต่างกัน เพื่อให้สอดคล้องกับบุคลิกลักษณะ อุปนิสัย ทักษะและความรู้ความเข้าใจตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมความเป็นพลเมืองดีอย่างสมบูรณ์ ครอบครัวควรมีการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้แก่ นิสิต เป็นตัวแบบที่ดีให้กับ นิสิต นอกเหนือจากคำสั่งสอน การเป็นต้นแบบที่ดีในเรื่องความเป็นพลเมืองดีภายในครอบครัวจะสามารถส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรมของความเป็นพลเมืองดีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการศึกษา พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวทั้งหมด 6 ด้าน ประกอบด้วย การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสื่อสารของสมาชิกภายในครอบครัว บทบาทของสมาชิกภายในครอบครัว การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกภายในครอบครัว โดยรวมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนอยู่ในระดับปานกลางและมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นพลเมืองดี ดังนั้น การพัฒนานิสิตให้มีคุณธรรมและจริยธรรมในด้านความเป็นพลเมืองดี ควรให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่ครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่นิสิตหรือเยาวชนได้รับคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานมาบ่มเพาะตัวตนเป็นมนุษย์ที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ การส่งเสริมให้พ่อแม่มีเวลาอยู่กับลูกมากขึ้น เป็นสิ่งสำคัญประการแรก ความรักของพ่อแม่เป็นปัจจัยเบื้องต้นในการสร้างพื้นฐานของจิตที่ดีงามให้แก่ นิสิต หรือเยาวชนที่ได้สัมผัสกับความรักของพ่อแม่ย่อมมีจิตใจอ่อนโยน อบอุน และเป็นสุข อันเป็นภาวะที่เอื้อต่อการทำความดี แต่ความรักกับเวลาเป็นของคู่กัน ความรักของพ่อแม่ลูกจะประจักษ์ได้อย่าง

เต็มหัวใจก็ต่อเมื่อพ่อแม่ยอมสละเวลาให้แก่ลูก มิใช่ให้แต่เงินหรือวัตถุเท่านั้น ประการต่อมาก็คือ การส่งเสริมให้พ่อแม่มีความสามารถในการฝึกฝนกลมกลืนลูก ให้รู้จักคิด ใฝ่รู้ และมีจิตสำนึกที่ดี งาม ปัจจุบันพ่อแม่มีความสามารถทางด้านนี้น้อยมาก นอกจากไม่มีเวลาเรียนรู้แล้ว ยังเห็นว่าหน้าที่ดังกล่าวเป็นของครู การนำบทบาททางการศึกษากลับมาสู่พ่อแม่แม้จะไม่ทั้งหมด จะช่วยฟื้นฟูความสัมพันธ์ภายในครอบครัวให้เข้มแข็งขึ้น ที่ควรย้ำก็คือไม่ว่าบทบาทในการเลี้ยงดูลูกหรือให้การศึกษาแก่ลูก ควรเป็นความรับผิดชอบของทั้งพ่อและแม่ มิใช่ผลักให้เป็นภาระของแม่ฝ่ายเดียว นอกจากแต่ละครอบครัวจะต้องช่วยตัวเองแล้ว ควร मिलโกสนับสนุนความเข้มแข็งของครอบครัวด้วย เช่น การจัดตั้งเครือข่ายครอบครัวเพื่อช่วยเหลือกัน ทั้งด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ เป็นต้น ดังนั้นการทำหน้าที่ของครอบครัวจึงมีความสำคัญยิ่งในการสร้างคน การกระตุ้นให้ครอบครัวรู้จักการทำหน้าที่ของครอบครัวให้สมบูรณ์จึงเรื่องในทุกภาคส่วนในสังคม ควรให้ความสำคัญ และรณรงค์เพื่อให้ครอบครัวมีการทำหน้าที่อย่างครบถ้วนมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างรากฐานของการเป็นพลเมืองดีให้เกิดขึ้นกับเยาวชนเพื่อให้ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข และสามารถพัฒนาชาติ ดำรงอยู่ซึ่งความเป็นไทยได้สืบไป

3. จากผลการศึกษา พบว่า ความฉลาดทางจริยธรรมทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา และการให้อภัยโดยรวมของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนอยู่ในระดับสูง ทั้งยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความ เป็นพลเมืองดีอีกด้วย ดังนั้น การให้ความสำคัญกับความฉลาดทางจริยธรรมของนิสิต นักศึกษา นักเรียนและเยาวชนถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง จะทำให้นิสิตสามารถใช้ชีวิตได้เป็นปกติสุข ยึดมั่นความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ มีความเมตตากรุณา และรู้จักการให้อภัย ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนในสังคม ทั้งนี้สามารถนำความฉลาดทางจริยธรรมที่มีนำไปใช้กับการทำงานและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นิสิตไม่ได้ถูกปลูกฝังให้มีศีลธรรม จริยธรรมเพราะการสั่งสอนหรือการอบรมเลี้ยงดูโดยตรงเท่านั้น หากยังได้รับการกลมกลืนทางศีลธรรม จริยธรรมจากการมีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม อิททิพลจากวิถีชีวิต สภาพแวดล้อม และระบบความสัมพันธ์ประเพณี หากไม่คิดที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถาบัน หรือระบบต่าง ๆ ที่แวดล้อมบุคคลการส่งเสริมความฉลาดทางจริยธรรมก็ถือเป็นเรื่องยากที่จะเกิดขึ้น อาจจะมีการรณรงค์ให้ทำดีเป็นระยะ ๆ หรือคัดค้านกฎหมายบางฉบับที่ขัดศีลธรรม เพื่อให้มีการปรับปรุงสถาบัน หรือเปลี่ยนแปลงระบบและโครงสร้างเพื่อให้ส่งผลในทางบวกต่อศีลธรรม จริยธรรม นอกจากนี้การเสริมสร้างศีลธรรมในสังคมไทยควรเน้นที่การลงมือปฏิบัติหรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง มากกว่าการสอนด้วยคำพูดควร

ส่งเสริมให้นิสิตแลเห็นด้วยตนเองว่าศีลธรรมนั้นคืออะไร คืออย่างไร และจำเป็นอย่างไรต่อชีวิตและสังคม ด้วยการคิดค้นกิจกรรมเพื่อช่วยให้นิสิตเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เช่น เรียนรู้จากสภาพความเป็นจริง หรือเรียนรู้จากการปฏิบัติและประสบการณ์ตรง เป็นต้น ทั้งหมดนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน รวมถึงสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกในการส่งเสริมความฉลาดทางจริยธรรมให้กับนิสิตตั้งแต่เด็ก สถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันทางการศึกษา สถาบันทางศาสนา เป็นต้น ที่จะช่วยกันผนึกกำลังสร้างความฉลาดทางจริยธรรมให้มีอยู่ในคนไทยทุกคนได้

4. จากผลการศึกษา พบว่า ความเป็นพลเมืองดีทั้งหมด 8 ประการ ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียรและอดทน ความประหยัด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการมีเหตุผล ความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ความสามัคคีและมีใจกว้าง และความรักชาติโดยรวมอยู่ในระดับสูง ดังนั้น การพัฒนาความเป็นพลเมืองดีให้เกิดขึ้นกับนิสิต เยาวชน และคนไทยทุกคน เป็นเรื่องที่สังคมไทยให้ความสำคัญ และควรมีการให้ความสำคัญเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความร่วมมือในการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้แก่ นิสิตและเยาวชน ดังนี้ ควรมีการณรงค์ให้มีกฎหมายที่เอื้อให้พ่อแม่มีเวลาอยู่กับลูกมากขึ้น เพื่อให้นิสิตและเยาวชนได้สัมผัสความรักจากพ่อแม่ นอกจากนี้พ่อแม่ยังมีเวลาในการอบรมคุณธรรม จริยธรรมในความเป็นพลเมืองดีให้กับลูกได้ และจะทำให้สายสัมพันธ์ภายในครอบครัวเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น สภาพแวดล้อมในชุมชนที่นิสิตอาศัยอยู่ก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนาหรือการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมือง โดยการสร้างเสริมความเข้มแข็งในเกิดขึ้นในชุมชนสามารถส่งเสริมศักยภาพศีลธรรม จริยธรรม ความเป็นพลเมืองดีให้เกิดขึ้นภายในชุมชนได้ ชุมชนนั้นมีส่วนอย่างมากในการช่วยให้ครอบครัวเข้มแข็งขึ้น เพราะชุมชนที่สามัคคีกัน จะเข้ามาช่วยให้คำแนะนำแก่ครอบครัวที่มีปัญหา หรือช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในครอบครัว รวมทั้งใส่ใจดูแลนิสิตและเยาวชน ในชุมชนให้ประพฤติตนในทางที่เหมาะสม สถานศึกษาให้ความสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีให้แก่ นิสิตและเยาวชน ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ซึ่งหากทำได้ ก็ส่งเสริมสติปัญญาและคุณธรรม จริยธรรมของความเป็นพลเมืองดีควบคู่กันไปได้ ที่สำคัญกว่านั้นก็คือเกิดจากการมีวิถีชีวิตที่ถูกต้อง มีเหตุผล และมีแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ประเทศชาติดำเนินอยู่ได้ เพราะคนในประเทศควรมีความเป็นพลเมืองดีเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้สถาบันทางสังคมต่าง ๆ ควรร่วมมือกันจัดการศึกษา กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ให้มีความหลากหลาย เพื่อเป็นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะมีผลต่อความเป็นพลเมืองดีของนิสิตและเยาวชนเพิ่มเติม เช่น บุคลิกภาพ ความคาดหวัง ความฉลาดทางอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา สภาพแวดล้อมทางสังคม เป็นต้น เพื่อนำตัวแปรต่าง ๆ ต่อไปนี้ มาพยากรณ์ความเป็นพลเมืองดีของนิสิตและเยาวชนต่อไป
2. ควรมีการศึกษาประชากรกลุ่มอื่น ๆ เช่น นักเรียนในช่วงชั้นต่าง ๆ นิสิตชั้นปีต่าง ๆ กลุ่มคนในสังคม เป็นต้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กมล แสงทองศรี. 2544. “MQ ความฉลาดทางจริยธรรม” วารสารท่าตะโกพิทยาคม. 2 (3) : 22

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. 2552. โครงการเมืองไทยคนดี (Online).

<http://www.khondee/net/home/index.php>, 11 กันยายน 2553.

กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2546. ชุดวิชาการศึกษานอกโรงเรียน หมวดวิชา พัฒนาสังคมและชุมชน. เชียงใหม่: ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2546. ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

ณัฐา อารีเมตตา. 2552. ผลของการจัดกิจกรรมตามหลักไตรสิกขาประกอบนิทานชาดกที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสามัคคีในเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปัญญานันทะ ภิกขุ. 2507. เตือนใจ. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา

พริยา เลิศมงคลนาม. 2551. อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมและการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา : กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เมธี ธรรมวัฒนา. 2551. การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความรับผิดชอบและวินัยของนักศึกษาข้างอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอาชีพศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รุจา ภูไพบูลย์. 2537. การพยาบาลครอบครัว: แนวคิดทฤษฎีและการนำไปใช้. พิมพ์ครั้งที่ 2.
 ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2543. การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

วรรณภา สาโรจน์. 2551. อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางอารมณ์และ
 การสนับสนุนทางสังคมที่มีพฤติกรรมช่วยเหลือของวัยรุ่นจิตอาสา : กรณีศึกษา
 โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา
 ชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิทยา ปานะบุตร. 2550. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มัธยมศึกษาปีที่ 1.
 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.

วีรพงษ์ นกน้อย. 2546. ลักษณะความเป็นพลเมืองดี : กรณีศึกษานิสิตระดับอุดมศึกษา
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์,
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. 2548. รายงานการวิจัยเอกสาร การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็น
 พลเมืองดี. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.

สุพัตรา สุภาพ. 2534. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

_____. 2536. สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี.
 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2550.
 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554. กรุงเทพมหานคร:
 สำนักพิมพ์สุทรไพศาล.

สำนักทะเบียนและประมวลผลมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2553. “ข้อมูลทางสถิติ” (Online).
www.registrar.ku.ac.th, 30 กรกฎาคม 2553.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2550. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ฉบับ
พิมพ์ตามราชกิจจานุเบกษา. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร.

สมพงษ์ จิตระดับ. 2546. “คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์” ใน วิธีการเรียนรู้ของคนไทย.
มปท.: 119-120.

อริยะ สุพรรณเกษย์. 2545. พัฒนา I.Q. E.Q. M.Q. และสมาธิด้วยพลังคลื่นเสียง.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อโนมา ชันพันธ์. 2548. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนศรีบุญยานนท์ จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เอกชัย แสงอินทร์. 2546. “A to Z Q.” วารสารข่าวสารวิศวกรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 3 (84):
14-16.

Beck, D.E. and C.C. Cowan. 2003. **Building the Ark, a Dynamic, New Initiative for the
Dallas Community** (Online). www.spiraldynamics.com, January 27, 2010.

Friedman, M. M, Bowben, V.R and Jones, E.G. 2003. **Family nursing research theory and
practice**. 5th ed. New Jersey: Prentice Hall.

Lennick, D. and F. Kiel. 2005. **Moral Intelligence: Enhancing Business Performance and
Leadership Success**. New Jersey: Pearson Education, Inc.

Norcia, V.D. 2003. **Moral Intelligence** (Online). www.DiNorcia.net, February 1, 2010.

Serin, C. and J. Flora. 2005. **Family Communication**. New Jersey: Mahwah.

Yamane, Taro. 1973. **Statistic an Inventory Analysis**. New York: Harper & Row, Publish

ภาคผนวก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในวิทยานิพนธ์ เรื่อง การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ดังรายนามต่อไปนี้

1. รศ.บัวทอง สว่างโสภากุล อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. พ.ศ.หญิง ดร.พนมพร พุ่มจันทร์ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. ผศ.น.ท.หญิง ดร.งามลมัย ผิวเหลือง อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง : การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม กับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิต
ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์หลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เป็นแบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง แบบตรวจรายการและแบบมาตราส่วนประมาณ
ค่า 5 ระดับ ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัว
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามความฉลาดทางจริยธรรม
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี

จึงใคร่ขอความร่วมมือท่านตอบแบบสอบถาม โดยอ่านคำชี้แจงแต่ละส่วนให้เข้าใจ และ
ตอบตามความเป็นจริง ตรงกับความรู้สึก หรือความคิดเห็น และการปฏิบัติของท่านมากที่สุด
ข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ ผลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัย
โดยภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคลโดยเด็ดขาด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี
มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้วิจัย

นางสาวกัลย์ธีรา สุขคำ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงตามความเป็นจริงของ
ท่านมากที่สุด

1. เพศ ชาย หญิง
2. กลุ่มสาขาวิชา กลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย คณะวิทยาศาสตร์
 กลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ประกอบด้วย คณะเกษตร คณะ
ประมง คณะวนศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสัตวแพทย์ คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมเกษตร และคณะเทคนิคการสัตว
แพทย์
 กลุ่มวิชาทางสังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์และศึกษาศาสตร์
ประกอบด้วย คณะบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์
คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์
3. เกรดเฉลี่ย (เกรดเฉลี่ยสะสมนับถึงเทอมล่าสุด).....
4. สถานภาพการสมรสของบิดามารดา อยู่ร่วมกัน แยกกันอยู่แต่ไม่ได้หย่าร้าง
 หย่าร้าง บิดาเสียชีวิต
 มารดาเสียชีวิต บิดาและมารดาเสียชีวิต
5. การศึกษาของมารดา ไม่ได้เรียน ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
 อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี
 ปริญญาโท ปริญญาเอก
 อื่นๆ (ระบุ).....
6. อาชีพของบิดา รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 พนักงานบริษัทเอกชน ธุรกิจส่วนตัว
 ค้าขาย รับจ้างทั่วไป
 เกษตรกรรม อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อคำถาม	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด
1.เมื่อมีปัญหา ครอบครัวของท่านจะปรึกษากันถึงแนวทางและ วิธีการแก้ปัญหา					
2.เมื่อมีปัญหา สมาชิกในครอบครัวของท่านสามารถแยกแยะ ประเด็นปัญหาได้ชัดเจน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความฉลาดทางจริยธรรม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อคำถาม	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด
1.ท่านสามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูก หรือสิ่งใดผิด					
2.ท่านปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้อย่างเหมาะสม					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อคำถาม	จริง น้อย ที่สุด	จริง น้อย	จริง ปาน กลาง	จริง มาก	จริง มาก ที่สุด
1.การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมจะทำให้เป็นที่ยอมรับได้					
2.การตั้งใจเรียนถือว่าเป็นสิ่งที่นิสิตต้องรับผิดชอบ					

หมายเหตุ : สนใจแบบสอบถามกรุณาติดต่อ ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability Analysis)

ตารางผนวกที่ 1 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัวทั้งฉบับ

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	130.5938	393.9909	.6909	.9631
2	130.6875	403.2540	.6571	.9635
3	130.7813	402.1119	.5819	.9637
4	131.0938	379.2490	.7070	.9631
5	130.6875	400.4153	.6252	.9635
6	131.1250	391.4032	.7005	.9631
7	130.7500	384.9677	.7035	.9630
8	130.7188	387.6280	.8351	.9622
9	130.5625	385.6089	.8174	.9623
10	130.6875	369.0282	.6641	.9633
11	130.7813	399.7893	.6241	.9635
12	131.0000	395.9355	.7370	.9629
13	130.7813	407.9829	.3827	.9647
14	130.8125	406.9315	.4151	.9645
15	130.9063	398.6038	.6867	.9632
16	131.1250	398.5645	.5549	.9640
17	130.9688	398.8054	.5832	.9637
18	130.6875	400.9960	.5440	.9639
19	130.8438	397.2974	.6309	.9635
20	130.5000	396.1935	.6926	.9631
21	130.4063	399.2813	.6116	.9636
22	130.5313	397.3538	.6154	.9636
23	130.7813	388.8861	.7145	.9630
24	130.8438	399.6845	.6978	.9632
25	130.4063	398.1200	.6479	.9634

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
26	130.3750	396.1129	.6635	.9633
27	130.5000	396.9677	.7919	.9628
28	130.3438	401.6522	.5716	.9638
29	130.6250	395.5968	.7288	.9630
30	130.7500	387.6129	.8004	.9624
31	130.3750	398.5000	.6544	.9634
32	130.1563	400.1361	.7119	.9632
33	130.6875	403.6411	.4887	.9642
34	131.0000	400.3226	.4611	.9647
35	130.5938	397.9909	.6647	.9633
36	130.8438	402.6522	.5914	.9637

Reliability Coefficients Alpha = .9644

ตารางผนวกที่ 2 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัว
ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	17.8125	9.1250	.6045	.8200
2	17.9063	9.9587	.7599	.7984
3	18.0000	10.1935	.5423	.8295
4	18.3125	9.7056	.6123	.8166
5	17.9063	9.8296	.6110	.8171
6	18.3438	8.4909	.6607	.8100

Reliability Coefficients Alpha = .8413

ตารางผนวกที่ 3 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัว
ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
7	18.4375	13.6089	.7538	.8794
8	18.4063	14.3135	.8689	.8571
9	18.2500	13.9355	.8396	.8610
10	18.3450	16.3710	.6161	.8955
11	18.4688	16.9022	.6194	.8952
12	18.6875	16.4153	.6898	.8863

Reliability Coefficients Alpha = .8981

ตารางผนวกที่ 4 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัว
ด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
13	17.6875	10.0927	.5526	.8173
14	17.7188	10.2087	.5190	.8233
15	17.8125	9.8992	.5816	.8119
16	18.0313	8.5474	.7073	.7846
17	17.8750	8.9516	.6729	.7925
18	17.5938	9.4103	.6085	.8064

Reliability Coefficients Alpha = .8337

ตารางผนวกที่ 5 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัว
ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
19	19.1250	12.5000	.6324	.8677
20	18.7813	12.2409	.7196	.8536
21	18.6875	12.2218	.7440	.8500
22	18.8125	12.2863	.6538	.8644
23	19.0625	11.2218	.6748	.8655
24	19.1250	12.8226	.7543	.8522

Reliability Coefficients Alpha = .8795

ตารางผนวกที่ 6 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัว
ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
25	19.5938	12.6361	.8100	.8983
26	19.5625	12.1250	.8432	.8931
27	19.6875	13.7056	.7230	.9107
28	19.5313	13.0312	.7867	.9020
29	19.8125	12.9315	.7529	.9060
30	19.9375	11.9960	.7314	.9128

Reliability Coefficients Alpha = .9186

ตารางผนวกที่ 7 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัว
ด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
31	18.9063	9.5071	.6296	.8162
32	18.6875	9.8992	.6725	.8114
33	19.2188	9.5958	.6061	.8207
34	19.5313	9.3538	.4635	.8608
35	19.1250	9.1452	.7083	.8005
36	19.3750	9.4677	.7490	.7967

Reliability Coefficients Alpha = .8433

ตารางผนวกที่ 8 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความฉลาดทางจริยธรรมทั้งฉบับ

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	88.3125	95.2540	.5576	.9050
2	88.5625	99.1573	.4693	.9071
3	88.4688	94.6442	.5421	.9053
4	88.9375	97.0282	.2965	.9126
5	88.4375	96.3185	.5478	.9053
6	88.3750	98.1774	.3483	.9093
7	88.6875	95.9637	.5340	.9055
8	88.4063	97.0232	.5144	.9060
9	88.5938	93.6683	.6189	.9036
10	88.8125	96.2218	.4891	.9064
11	88.5313	94.3961	.6823	.9027
12	88.8438	95.6200	.4962	.9063
13	88.4375	94.5766	.6372	.9034

ตารางผนวกที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	Scale Mean if	Scale Variance if	Corrected Item- Total	Alpha if
	Item Deleted	Item Deleted	Correlation	Item Deleted
14	88.5313	93.7409	.5744	.9046
15	88.6563	96.2329	.5241	.9057
16	88.4688	94.7087	.5698	.9047
17	88.5938	96.4425	.4949	.9062
18	88.5938	96.9587	.5373	.9056
19	88.3750	95.2097	.5925	.9043
20	88.4063	98.1845	.4027	.9076
21	88.8438	95.2329	.5551	.9050
22	88.9375	94.8347	.5151	.9059
23	88.7188	95.3054	.5061	.9061
24	88.5313	96.3861	.5724	.9049

Reliability Coefficients Alpha = .9094

ตารางผนวกที่ 9 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความฉลาดทางจริยธรรม
ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม

ข้อที่	Scale Mean if	Scale Variance if	Corrected Item- Total	Alpha if
	Item Deleted	Item Deleted	Correlation	Item Deleted
1	19.4063	6.6361	.5229	.6889
2	19.6536	7.5232	.5410	.7015
3	19.5625	5.6734	.7338	.6183
4	20.0313	6.3538	.3590	.7560
5	19.5313	6.8377	.5507	.6848
6	19.4688	7.4183	.2973	.7501

Reliability Coefficients Alpha = .7391

ตารางผนวกที่ 10 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความฉลาดทางจริยธรรม
ด้านความรับผิดชอบ

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
7	19.0000	6.5806	.5251	.7284
8	18.7188	7.0474	.4562	.7456
9	18.9063	6.4103	.4817	.7411
10	19.1250	6.5645	.4943	.7363
11	18.8438	6.3296	.6425	.6996
12	19.1563	6.4587	.4779	.7418

Reliability Coefficients Alpha = .7666

ตารางผนวกที่ 11 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความฉลาดทางจริยธรรม
ด้านความเมตตากรุณา

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
13	19.3438	7.3942	.7266	.7832
14	19.4375	7.1573	.6241	.8056
15	19.5625	7.9315	.5827	.8122
16	19.3750	7.5968	.5891	.8114
17	19.5000	7.9355	.5620	.8162
18	19.5000	8.2581	.5811	.8136

Reliability Coefficients Alpha = .8341

ตารางผนวกที่ 12 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความฉลาดทางจริยธรรม
ด้านการให้อภัย

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
19	18.7500	7.7419	.3483	.8027
20	18.7813	7.4667	.4968	.7706
21	19.2188	6.3054	.7280	.7126
22	19.3125	6.2218	.6448	.7331
23	19.0938	6.6683	.5510	.7585
24	18.9063	7.4425	.5117	.7676

Reliability Coefficients Alpha = .7915

ตารางผนวกที่ 13 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดีทั้งฉบับ

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	178.1250	462.8871	.7447	.9560
2	177.9375	458.5766	.6869	.9560
3	178.1563	458.6522	.5474	.9568
4	178.0313	465.4506	.5617	.9567
5	178.2813	467.3700	.4197	.9573
6	178.2813	463.3700	.6014	.9565
7	178.2188	458.6925	.6561	.9562
8	178.2500	460.0000	.7223	.9560
9	177.8438	458.3942	.6528	.9562
10	178.1250	464.1129	.5961	.9565
11	177.9063	459.0554	.6942	.9560
12	178.0938	460.3458	.6203	.9563
13	178.4375	462.4476	.5716	.9566
14	178.5625	463.5444	.4676	.9572

ตารางผนวกที่ 13 (ต่อ)

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
15	178.2813	468.7893	.4006	.9574
16	178.3750	458.0484	.6742	.9561
17	178.5938	470.7651	.3486	.9576
18	178.4063	465.7974	.4505	.9572
19	178.3438	467.7167	.3822	.9575
20	178.3125	461.8992	.5213	.9569
21	178.2813	469.6925	.3732	.9575
22	178.1563	469.4909	.3821	.9574
23	178.2500	460.5161	.6269	.9563
24	178.1250	463.1452	.6285	.9564
25	178.1875	463.0605	.5133	.9569
26	178.5000	467.3548	.4254	.9573
27	178.2500	465.9355	.4435	.9572
28	178.2500	472.0000	.3286	.9576
29	178.1875	461.4476	.6180	.9564
30	178.2813	464.8538	.5925	.9565
31	178.3750	460.5645	.6712	.9561
32	178.2500	470.0645	.3914	.9574
33	178.3750	471.4032	.3119	.9578
34	178.2500	458.9032	.6749	.9561
35	178.2500	464.9677	.6492	.9564
36	178.0000	460.9032	.6507	.9562
37	178.0938	462.1522	.6800	.9562
38	178.2188	465.2087	.5601	.9567
39	178.1563	464.3296	.6671	.9563
40	178.1563	461.5554	.7720	.9559
41	178.2188	463.3377	.7281	.9561

ตารางผนวกที่ 13 (ต่อ)

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
42	178.3438	464.9425	.6734	.9563
43	177.8438	456.4587	.6481	.9562
44	177.8125	458.6734	.6665	.9561
45	177.9688	456.1603	.6462	.9562
46	178.1563	463.1038	.4965	.9570
47	178.3125	458.6734	.5223	.9570
48	178.1875	462.9315	.4101	.9577

Reliability Coefficients Alpha = .9575

ตารางผนวกที่ 14 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี
ด้านความมีระเบียบวินัย

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	19.3125	10.4153	.6441	.8551
2	19.1250	9.0806	.7453	.8343
3	19.3438	8.0393	.7688	.8323
4	19.2188	9.8538	.6835	.8468
5	19.4688	9.4829	.6345	.8544
6	19.4688	10.0635	.5890	.8612

Reliability Coefficients Alpha = .8701

ตารางผนวกที่ 15 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
7	19.7813	9.9829	.7541	.8737
8	19.8125	10.9960	.6567	.8883
9	19.4063	9.8619	.7640	.8722
10	19.6875	10.8669	.7023	.8822
11	19.4688	10.2571	.7595	.8730
12	19.6563	10.2974	.7005	.8823

Reliability Coefficients Alpha = .8969

ตารางผนวกที่ 16 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี
ด้านความขยันหมั่นเพียรและอดทน

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
13	17.7813	8.7571	.5265	.7652
14	17.9063	7.9587	.5922	.7470
15	17.6250	8.4355	.6277	.7400
16	17.7188	7.7571	.7319	.7112
17	17.9375	9.2863	.4314	.7835
18	17.7500	9.2258	.3775	.7979

Reliability Coefficients Alpha = .7910

ตารางผนวกที่ 17 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี
ด้านความประหยัด

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
19	18.8750	9.3387	.6297	.8309
20	18.8438	8.5232	.7825	.7986
21	18.8125	9.6411	.6637	.8242
22	18.6875	9.5121	.7018	.8173
23	18.7813	9.8538	.5789	.8396
24	18.6563	10.6845	.4832	.8546

Reliability Coefficients Alpha = .8530

ตารางผนวกที่ 18 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี
ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีเหตุผล

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
25	18.5313	8.8377	.6845	.8332
26	18.8438	9.2329	.6542	.8385
27	18.5938	9.0232	.6597	.8379
28	18.5938	9.6683	.6462	.8404
29	18.5313	9.0958	.7154	.8273
30	18.6250	10.1129	.5735	.8523

Reliability Coefficients Alpha = .8618

ตารางผนวกที่ 19 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี
ด้านความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
31	18.8750	7.2742	.6925	.7761
32	18.7500	7.8065	.5785	.8006
33	18.8750	7.7258	.5195	.8142
34	18.7500	7.0323	.6966	.7741
35	18.7500	8.4516	.4994	.8158
36	18.5000	7.6129	.5830	.7998

Reliability Coefficients Alpha = .8255

ตารางผนวกที่ 20 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี
ด้านความสามัคคีและมีใจกว้าง

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
37	18.9063	6.2167	.7458	.8440
38	19.0313	6.3538	.6743	.8575
39	18.9688	6.4829	.7435	.8451
40	18.9688	6.5474	.7198	.8491
41	19.0313	6.8054	.6550	.8599
42	19.1563	7.1038	.5577	.8748

Reliability Coefficients Alpha = .8766

ตารางผนวกที่ 21 ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ของแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดี
ด้านความรักชาติ

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
43	19.5625	13.9960	.7237	.8472
44	19.5313	14.3216	.7771	.8413
45	19.6875	14.0927	.6938	.8521
46	19.8750	14.9516	.5982	.8675
47	20.0313	13.3861	.7133	.8489
48	19.9063	13.8942	.6073	.8694

Reliability Coefficients Alpha = .8758

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวกัลย์ธีรา สุขก่า
วัน เดือน ปี ที่เกิด	3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	จังหวัดนครปฐม
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

